

Yeni

M U H İ T

Sene 1

Resimli Aylık Aile Mecmuası

No. 5

Müvezzilerden elbise kalıbını isteyiniz.

Nushası 50 Kuruştur

MUHİT'in Karileri

Mecmuaları Hakkında ne Diyorlar?

“Muhit,,in Anketine Karilerimizden Gelen Cevaplar

Aldığımız cevapları peyderpey neşre başlıyoruz. Bu nushada resimsiz gelen cevapların bir kısmı neşredilmiştir. Gelecek nushada resimli cevaplardan bazıları neşredilecektir.

Karilerimizin cevaplarından çok istifade ettik, nushadan nushaya bütün arzularını tatmine çalıştık. Muhit de bu sayede hakikî bir tekâmül geçirmektedir.

Anketimiz devam ediyor. Cevap veren karilerimize vat ettiğimiz mükâfatlar anketin hitamında tevzi edilecektir. Anketi devam ettirmekten maksadımız tedricen karilerimizle olan münasebatımızı daha samimî bir hale getirerek Muhiti tamamen karilerinin Mecmuası haline koymaktır.

“ Muhit ” mecmuasi müdürlüğüne

Efendim

Bizde milletin ruhi ihtiyacını nezih bir surette tatmin edecek mecmua azdır.

Bununla beraber Türklerin refah ve saadetini temin edecek yolları gösterir yazılara yer verecek bir mecmuaya büyük ihtiyaç vardır.

Muhit çıkınca bu düşünceye müsteniden aldım, okudum.

Üçüncü nushadaki anketler beni tamamen ümitlere düşürdü. Ve dedim ki: İşte Muhit memlekete maddî menfaatlar teminine çalışacak ve Türk ruhunu tatmin edecek nezih bir mecmua olacaktır.

Bu büyük milletin ahlak düşkünlüğüne nefret nazarile bakmaktan bir an geri durmamasını, gençlerin sefahatle servet ve hayatlarını ifna etmemesini temin edecek İlmî, Fennî yazılar tahminlerimize muvafık olur.

Yerli mallarımızda aynı varken ecnebi mallarına para vermek, moda iptilasile servetimilliyenin harice akıtılması iktisadî hayatımızı rahnedar ettiğini ve bu halin devamı vehameti mucip olacağını anlatacak yazıların mecmuanın her nushasında bir sütun işgali pek mühim ve millî bir hizmet olacağı tafsilat istemez kanaatindeyim.

Müvaffekiyetler temenni eylerim, efendim.

25, 1, 29 : Cüma : Kadi köy *HARİKA*

“ Muhit ” mecmuasının anketine cevap veriyorum :

Efendim

1.— Mecmuada karilerin sualleri ve musiki için birer sahife ayrılıysaydı, benim fikrimce, daha iyi olurdu.

2.— Sinama kısmının forma ortasında 4 sahife olması lâzımdır. Kuponların arkasında ilânlardan başka bir yazı veya şekil bulunması doğru değildir. Çünkü, böyle olunca kuponların arkasındaki sahifede bulunan mühim yazılar ziyan olmaz.

3.— Verilen hediyeler, hususiyile “Hayat Aşkı” ilavesi çok iyi ve güzeldir.

Adres :

Bursa lisesi onuncu sınıf talebesinden 254 numaralı Adnan.

“ Muhit ” Müdüriyetine

Efendim

1 Numaralı nushadaki ankete cevap veriyorum.

Peşinen “Muhit” hey’etihahriyesini tebrik ederim.

“Muhit” — Samimî olarak söylüyorum ki — ilk görüşte ben de bir Avrupa mecmuası intibası bıraktı.

Birinci sahifesinden sonuna kadar hepsi güzel, her tarafı enfes.

İlâve olarak verilen forma beni daha ziyade müte-hassis ediyor.

Yalnız benim de bazı küçük temennilerim vardır ki şunlardır :

1.— Mecmua sahifelerinin soldan başlaması ve yeni harflerle intişarı.

2.— Tercüme makale ve hikâyeler yanında millî yazılar bulunması, büyük edip ve muharrirlerimizin yardım-larının te’mini temenni olunurdu.

Silifke : *Ciftlik muallimi M. SAMİ*

Ankete

— Hangi “Muhit,, ? dediler,

— Bak hayata dedim.

— İşte “Hayat” dediler,

Tutup “Muhit,, verdim.

* *

Başında büyük baş,

En büyük randuman,

“Muhit,,te yok traş,

Anladık o zaman.

* *

“Muhit,,!.. Sen “Muhit,, kadar,

Coşkun, Cumhuriyet “Muhit,,isin,

Hayat; geniş ufuklar

Sana; sen sonsuz ebediyetsin...

Ankete cevap :

Efendim

Acık lisanla itiraf ederim ki ben hayatımda “Muhit,, kadar ne bir mecmuaya rastladım ve nede bu kadar güzel bir mecmua bulunduğunu duydum.

Bütün arzu ve temennim “Muhitin,, böylece bir Cumhuriyet “Muhiti” olarak devamıdır.

Bursa lisesi 61 A.ŞAHİT

MUHHİT

Resimli Aylık Aile Mecmuası

Sene 1

Mart, 1929

№ 5

YİRMİNCİ ASIRDA Güzellik, İyilik, Doğruluk İdeali

Medeniyet ilerledikçe *güzelliğin, iyiliğin, doğ-
ruluğun* kalktığını iddia edenler, beşeriyetin
idealsizlik içinde bozulup çürüyeceğini söyleyenler
vardır. Biz bu iddiaları kabul edenlerden değiliz.
Beşeriyet şimdi olduğu kadar diğer hiç bir asırda
Tabiati daha yakından daha derinden, daha yüksek-
ten temaşa edememiştir. Tabiatın bütün şiddetli ve
kudurgan kuvvetlerle bugünkü insanlardan ziyade
hiç bir nesil mücadele etmemiştir. Saf, rakit bir
havada yüzlerle metro yukarıdan en yüksek dağla-
rı, en geniş okyanosları, sahraları, buzlu muntakaları
tayyare ile aşmaktan, denizlerin derinliklerini istikşaf
etmekten daha güzel, daha meraklı, daha heyecan
verici ne olabilir?

Spor hevesi, spor maniyası aceba şövalyelik ve
sipahilik devrinde zamanımızdakinden daha had bir
dereceye çıkabilmiş mi idi? Asrımızın yüz bin se-
yirciyi toplayabilen stadiumlara azamet ve heybetçe
eski Olimpiyadları kat kat geçmiyor mu?

On sekizinci asrın krallık Fransasında çiçekle-
nen sun'i ve fesahatperdaz şirde, tiyatrodaki, hikâye
ve romanda hangi tabii güzellikler terennüm edil-
miş, hangi mubarezelerin şanı yükseltilmiştir?

Aynı devirde Osmanlı sarayının sefih ihtişamı
içinde karıncalanan şirin esasında tabiat güzellikle-
rinin bir nebzesi bile mevcut mu idi? Bir şişe şa-
rabin, bir zeytin yağı kandilinin, bir kök gül fida-
nının doldurduğu gönüllerden sızan neş'eler mah-
murluk içinde sönüp giderdi; şimdi ise tabiatın so-
nu yok güzelliklerine, esrarına iri iri açılan gözler-
den fıskıran muzafferiyet hayranlığı için nasıl bir
zeval tesavvür olunabilir?

Beşeriyet henüz, fen ile yeni açtığı güzellik ve
ihtişam ufuklarının temaşasına dalmak üzredir. Be-

şeriyet henüz, bu taze, bu derin ihtisasların teessür-
lerini lisanla, kalemle, fırça ile, renk ile, mermerle,
tunçla... aksettirecek kadar kendini dinlemeye vakit
bulamamıştır.

Ebediyet ve kat'i muzafferiyet idealini ruhunda
derin derin duyabilen bugünkü medeni beşeriyetin sa-
natkâr dehasından yarın neler doğacağını kim tehay-
yül edebilir?

Yirminci asırda iyilik ideali yokmuş! Ne yan-
lış fikir! Yirminci asır fertler için, kabileler için hot-
kâmca iyilik düşünen bir asır değildir. Yirminci asır
bütün bir medeniyet dünyası, bütün insanlık alemi
için tam, eksiksiz, noksansız iyilik düşünüyor. İyiliği
fertlerinin; kabile, soy veya sınıflarının hotkâmca ta-
savvurlarına sığdırmağa çalışanlar şüphesiz yirminci
asrın ufukları, iklimleri dolduracak olan iyiliğine
akıl erdiremezler.

Yirminci asırda doğruluk ideali kalmamış imiş!
Ne kısa görüş! Geçmiş asırların ihtikâr, narh, doğru
tartı, kul hakkı, istikamet gibi formülleri çocukça şey-
ler imiş. Yirminci asrın milletler ve memleketler ara-
sındaki münasebetlerini iktisadiyatın yanılmaz kanun-
ları idare ediyor. Yirminci asır bu kanunlara dayana-
rarak dünya yüzünden her nevi insan istismarını kal-
dırmak idealini güden ve ona doğru dev adımlarıyla
yürüyen hakiki doğruluk asırıdır.

Bu asrın en ileri mümessilleri en evel ve en
yakın bir zamanda beşeriyetin şimdiye kadar mislini
görmediği güzelliği, iyiliği, ve doğruluğu kucakhya-
caktır.

Çalışalım ki biz de yirminci asrın en ileri mü-
messillerinden olalım.

A. C.

Harbin en Tehlikeli Anlarında GAZİ

ELİM VE ULVİ BİR HATIRA

Muharriri : YAKUP KADRİ

Eskişehirin Yunanlılar eline düştüğü gece idi. Biz, o vaktin erkânından bir kaç kişi ile ben, Ankarada Umumî Erkânıharbiye daire-sinin bir odasında dertleşiyoruz. Yüreklerimizi bir demirden pençe sıkıyor, sıkıyor; öyle ki birbirimizden utanmasak ağlıyacağız. Arada sırada içimizden biri perdesiz, çıplak pençereye yaklaşıyor, hain bir mehtabın; sarı, hummalı, ölüm ve korku renginde bir çöl mehtabının aydınlattığı çıplak ve gölgesiz kırlara bakıyor, hiç sesini çıkarmıyor ve sanırım ki göz yaşları bir çatlak duvardan sızan su gibi yanaklarından aşağıya akıyor; evet, muhakkak böyle oluyor, çünkü ben de her pençereye yaklaşıp dışarıya baktığım zaman öyle yapıyorum.

Düşünüyoruz ki artık her şey bitmiştir; azmın bileği zulmün pençesinde, bu gece, artık hiç doğrulmayacak kadar bükülmüştür ve hayalimizde bütün bir milletin, münhezim bir cephe arkasında, inliyerek, kıvranarak ve her tarafından kanları sızarak, Türk yurdunun son yalçın dağlarına doğru çekildiğini görüyoruz. Bu ric'at bize kevnî bir afet gibi geliyor. Bizim için, artık, yarın kıyamet kopacak gibidir; göya hepimiz son saatlerimizi yaşıyoruz. Pençereden seyrettiğimiz ay, ateşi sönmüş bir ölü güneştir; önümüzde serilen bu geniş saha içinde hiç bir mahlûk teneffüs etmiyor; yalnız oturduğumuz binanın bozulmuş namzı mütemadiyen atıyor; aşağıda karargâhın hususî telgrafı, tık, tık, tak, tık, tık, tak, mütemadiyen cepheden buraya en son fena haberleri verip durmaktadır. Evet, sanki, içinde bulunduğumuz bu bina bir hasta devdir, sür'atlı, kesik ve bazı müselsel bir tarzda atan namzı, bize her şeyle beraber onun da son dakikalarını yaşadığını bildiriyor.

Derken yan taraftaki odaların birinden iki kuvvetli ve canlı sesin, asude zamanlara mah-

sus bir ferahlık ve serbeslikle kâh birbirine karışarak, kâh teker teker, akmağa, dalgalanmağa başladığını duyduk. Akmağa diyorum, zira, bu ölüm sükûtu içinde birden bire işitilen bu seslerde bir kayadan bir suyun fışkırıp akışını andıran bir ahenk vardı. Nasıl? Kimdir bu iki zihayat ki dünyanın son nefesini verdiği bu anda, bu mevta binanın içinde böyle konuşup gülüşmek cür'etini gösterebiliyor? Aramızdan birisi:

— Mustafa Kemal Paşa ile Fevzi Paşa... dedi. Harita üzerinde harp vaziyetini münakaşa ediyorlar...

— Kim bilir ne enteresandır, biz de dinliyebilse idik!!...

Çoktan nerede ve nasıl bir anda bulunduğumuzu unuttuk; yandaki odaya gitmek, onu dinlemek istiyoruz; bu bir emeldir; bizi yeniden hayata bağlayan bir emeldir. Birer ikişer yandaki odaya sokuluyoruz. Bu benim, Mustafa Kemal'in yanına üçüncü girişimdir.

Yüzünün rengi bu mehtabın aydınlığından yapılmış gibidir; yeşiller giyinmiş —ah, bu yeşil spor kostümü, acaba şimdi nerededir? Bulsaydım ona yüzümü gözümü sürecektim, zira o gece benim aklımdan ölüm fikrini koğan şey bu kostümün rengi ve... Ve bu kostümün rengindeki onun gözleri oldu. Elinde bir kalem parçası, üstü harita ile kaplı bir tahta masanın başında oturuyor. Biz ona: «Ne oldu? Ne haldeyiz?» demeden, onun bize «Hiç bir şey yok! Müsterih olun; bekleyin; felâketi tamir edeceğim; korkmayın, sizi kurtaracağım!» diyen bir hali var... Kendi kendimize, içimizden «Sahimi?» demeğe bile lüzum görmeden, bu söylenmiş, bu işitilmemiş müjdeyi kabul ediyoruz. Derhal, etrafımızda her şey bir peri esasının

dokunduğu eşya gibi «feerik» bir hale giriyor; tahta masanın üstündeki petrol lambası bir destanî meş'ale, masa bir yüksek kale oluyor, ve aşağıdan gelen telgraf sesleri, yüzbinlerce as-

işleri yolunda bir irat sahibini andırıyordu. Halbuki yıkılacak olan dünya onun başı üstünde duruyordu; yarın düşman Ankaraya girdiği gün «Vatanın son taş parçası» üstünde tek ba-

ADI MUSTAFA KEMAL, BÜYÜK GAZİ
ODUR KURTARAN MAHVOLMAKTAN BİZİ

kerin ayak patırdılarını andırıyor. Biz ise bir zafer ganimetini paylaşmak üzere bir muhteşem otağa toplanmış serdarlarız.

Şefimiz ne yorgun, ne müteheyyiçtir. Henüz banyodan çıkmış, kahvaltısını etmiş,

sına kalacak çıplak, eti vahşî kuşlara yem, zencirbent Promethe O idi. Bununla beraber altın saçlı genç İlâh, kendisini bekliyen bu akibetten tamamilen bihaber gibi, gülümsüyor, hatta arasına gülüyordu.

Vaziyetin bütün fecaatine rağmen ona haftan bir müjde mi gelmişti? O sair fanilere meşuf olmıyan bir sırta mı ermişti? Ona bu sükûneti veren şey ne idi? Bunu bilmiyorduk, fakat, yavaş yavaş biz de onun gibi sakin ve mütebessim olmağa başlıyorduk.

Arada bir, genç bir zabıt ona aşağıda, telgrafhaneden en son gelen haberi getiriyordu; o vakit o eline kalemini alıyor, haritanın üstüne eğiliyor «İşte düşman şimdi bu tepeye doğru ilerliyor; işte bizim sol cenahımız bu mevzıya çekildi... Burada Fahrettin Paşa var... Bana onu çağırır mısınız? Evet, evet, derhal bulunuz; makine başına gelsin...» o bulunmayınca başka bir kumandanın adını söylüyor, sonra birden vazgeçip: «O şimdi uykuya dalmıştır, bırakın, bırakın; zavallı bütün gün vuruştı; bitap düşmüştür» diyordu.

Sanki hepimiz muharebe meydanında, cephe gibiyiz. Gecenin bu ilerlemiş saatinde, bu masanın önünde harbin öyle hurde ve harim teferruatı ile meşguluz ki, bütün haile bana git gide bir oyun kadar ehemiyetsiz, bir oyun kadar cazip görünmeğe başlıyor.

Gerçek bu bir oyundan başka bir şey de-

ğilmiş. İşte harp İlahının bizzat kendisi tunc-tan bir kalkana benziyen yüzünü bana çeviriyor ve diyor ki: «Poker oyununu bilir misiniz? Harp denilen şey tıpkı onun gibi dir; esası blöften ibarettir.»

Evet, fakat sen, ey cüretkâr oyuncu, bu dakikada bütün taliini, mazideki şanını, şerefini, istikbalini, hulâsa şu güzel başını bu müthiş oyun masasının üzerine atmış bulunuyorsun. Ya, karşındaki oyuncunun elinde bir kare varsa?...

Genç serdar bu ihtimali de gözüne almış görünüyor. Nasıl ve ne için: artık havsalam, bu düşünceleri almıyacak kadar daralmıştır. Yalnız bu hummalı gecenin sonunda bir rümuşlu resim halini alan serdarın yüzüne bakıyorum. Bu yüz bana bütün vatanın hulâsası gibi geliyor. Bütün bir milletin hıncı, ıstırapı, kuvveti, zafı, bahtı, şerefi, mazi ve atisi hep bu yüzde toplanmıştı. Yoluna can vermeğe hazırlanmış ideal varlık nihayet onda gözle görülür, elle tutulur bir hal almıştı. Düşündüm ki o var olduğu müddetçe vatanın her tarafını düşman istila etmiş olsa gene herşey bitmiş sayılamaz, ve ümitli gözlerle tam yüzünden gelen aydınlığa baktım.

“Moris Meterlink,,ten :

MUMLAR VE KAPILAR

*Yolculuğa başladım,
—Çocuğum, korkuyorum—
Yolculuğa başladım:
Mebde uzak kalmada..*

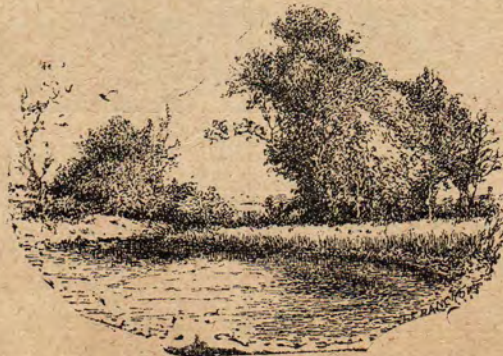
*Yanan bir muma doğru,
—Çocuğum, korkuyorum—
Yanan bir muma doğru,
Mesafem azalmada..*

*Şu birinci kapıda
—Çocuğum, korkuyorum—
Şu birinci kapıda
Mumlar ışık almada..*

*Ve ikinci kapıda
—Çocuğum, korkuyorum—
Ve ikinci kapıda
Işıklar çoğalmada..*

*Üçüncü kapıda da..
—Çocuğum, korkuyorum—
Üçüncü kapıda da
Mum ademe dalmada..*

Tercüme eden :
C. K.

KONYA

Selçuk Türk-
lerinin Bu Es-
ki Paytahtı En
Nefis Asaria-
tika ile Do-
ludur

Konyanın umumi manzarası

"Ya Hazretimevlâna"

Muharriri: NUSRET KEMAL

Çocukken İstanbulda yerleri hasır döşeli, sofalarında bir guguklu saat duran bazı evlerin koyu renkli şam perdelerinin loşlandığı alçak sedirli, minderli, piriç mangallı odalarının duvarlarında, halâ da bazı eski evlerde görmüş olduğum bu —neye bilmem, hazin— kitabe bütün düşüncemi işgal ediyor, uzaktan gördüğüm yeşil kubbeye dikilen gözlerimden içime

melâllı bir şiir ve tesavvuf kokusu akıyordu.

Niçin bilmem, şimdi Konya müzesi olan «Mevlâna Türbesi»ne yaklaşırken içimdeki ve-
kur hüznün artıyordu. Türbeden içeri girmek için lastiklerimi çıkarırken tohaf bir heyecan hissediyordum. Kemalihuşuile içeri girdim. Arkasında cübbevari bir palto, başında sikkevari bir şapka bulunan müze hademesi —belki sa-

bık bir dede — ezgin bir lakaydi ve derin bir bensizlikle kıpırdadı. Selâm verdim, selâmımı aldı. Karşıda üzerimde bir soğuk duş tesiri yapan bir ihtar gözüme çarptı: «Sağ tarafı takip ediniz, beyaz halılara basmayınız»

Türbenin serin ve sessiz loşluğu içine girince tüylerim ürperdi. Sabık dede ayağındaki yumuşak lapçinlerle kilimler üzerinde ayaklarının sesi çıkmadan ağır adımlarla bir hayal gibi

Konyada Asariatika Müzesi

yürüyor, türbenin içinde insanın benliğini uyuşturan bir saat sesinden başka bir şey işidilmiyordu. Bütün bunlar insana derin bir melâl ve vakur bir hürmet hissi telkin ediyordu. Burada insanı dünyadan tecrit edici bir hassa vardı. Beynindeki *Etiket* merkezi cılız bir sesle şapkamı çıkarmamı ihtar etti. Fakat artık adelatım düşüncemin değil hissimin emri altında idi; elim kalkmadı, dudaklarım tekallüs etti. Hissettiğim şeylerin şapka çıkarmakla hiç alâkası yoktu. İçimde gizli bir teezi hissediyor, bende asıl olan itikatsızlığın Mevlânanın ruhaniyetini rencide etmesinden korkar gibi oluyordum.

Türbeden çıktığım zaman avluda sessiz adımlarla kenarlarda yürüyen uzun boylu, hayırsız senelelerin yükü ile katlanmış; beyaz sakallı bir adam gördüm. Sırtağında de-

Konyada "Gazi,, Heykeli

ve tüyü renginde bir cübbe, başında aynı renkte bir sikke vardı. Evet, her bir sikke yerinde yeşil kordele konmuştu.

Konyada çoğunun sabık dedeler olduklarını zanettiğim bir çok kişi eski sikkelerin kumasından ve sikkeye bir az benzer biçimde şapkalar giyerler. Bu şapkalar Konyada eski sikkeci tarafından yapılır. Böyle bir şapka giymiş bir adamın çarşıda, dükânında diz çökmüş olduğu halde mütemadiyen zikreder gibi sallanmakta olduğunu gördüm. Şüphesiz bu da bir eski dede idi.

Konyanın en karakteristik yerli san'ati dövme abadan bu şapkaları yapmaktır. Mafafi, bunun büyük bir

iktisadî ehemiyeti yoktur. Konyada ticari ehemiyeti haiz yeğâne san'at halıcılığıdır. Bir de mahalî ehemiyeti haiz olmak üzere kağın imalâtı zikre şayandır. Toprağının nan-

körlüğüne rağmen bir ziraat memleketi olmağa mahkûm görünen Konyada sanayi —halıcılık müstesna— umumiyet itibarile, şimdiye kadar inkişaf etmemiş olduğu gibi şimdiden sonra da inkişaf edeceğı pek benzemez.

Halkın anasırtabiye ile mücadele için fenî malûmat ve asrî vesait malik bulunmaması ziraatin de kâfi derecede terakki etmesine ve memlekete devamlı bir servet menbaı teşkil etmesine mani bulunmaktadır. Bu yüzdendir ki halk umumiyet itibarile fakir denilebilecek bir seviyeiktisadiyede bulunduğu gibi kurak giden son üç sene zarfında da epeyi sıkıntı çekmiştir. Mamafi, şükrolunur ki bu senenin halkın (mübah) tabir ettiği bolluk senelerinden biri olacağı kuvvetle tahmin edilmektedir.

Kurak senelerde çok az mahsul alındığı gibi mübah senelerde de mahsul fevkalade bereketli olmakta, hatta bazı müstesna senelerde (domalan) tabir olunan hüdayınabıt bir cins yabancı patates yetişmektedir. Böyle senelerde Konya köylerinin çoğunda kendi kendine mebzulen yetişen domalan fevkalade lezzetli ve makbul bir maddeigıdaiye olup köylüye mühim servet temin etmektedir.

Konyanın başlıca istihsalatı hububat, tiftik yapacağı ve afyondur. Daima anasırtabiye-ye karşı mücadele ve serfuru etmek vaziyetinde bulunan ehali çalışkan, sebatkâr, tutumlu ve sakin ruhludur.

Zengin olmamasına rağmen, Konya, Anadolu'nun bir çok kısımlarına nispeten mamur sayılabilir. Evleri ekseriyetle kerpiçten olmakla beraber kireç sıvalı ve oldukça temiz yapıdır. Yalnız sokakları pek çamurlu ve ya tozlidir. Konyada eski valilerden Ferit paşanın getirtmiş olduğu lezzetli ve mebzul bir su vardır.

Konyanın gayyur valisi İzzet ve sevimli belediye reisi Halis beyler şehrin imarı için bütün güçlüklerle rağmen muvaffakiyetle çalışmaktadırlar. Valinin bilhassa mutena mevki-lerde güzel mektep binalarına, geniş ve muntazam caddelere, elektrik tenviratına merakı vardır. Yaptırması olduğu mektepler şehrin en güzel binaları arasındadır. Son günlerde asrî bir elektrik fabrikası da faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Yeni yazı şehir ve köylerde büyük bir alâka ve hararetle öğrenilmektedir.

Konya Asarıatika Müzesi

Hali fakir olan Konyanın mazisi pek zengin- dir. Adım başında bir türbe, bir cami ve ya bir medrese görürsünüz. Bizden evel gelenler bize şimdiye kadar benzerlerini vücuda getirmek şöyle dursun, muhafaza bile etmesini bilememiş olduğumuz yalnız kemmiyet değil keyfiyet itibarile de çok zengin eserler bırakmışlardır. Her biri yedi ve ya daha fazla asrın yükünü taşıyan Konyadaki Selçuk asarımimariyesi insanı büyük hayret ve zevkle düşündüren bir nefasete maliktir. Bunları ve bilhassa Konya Asarıatika Müzesindeki nefis san'at eserlerini gördükten sonra bu eserleri vücuda getirmiş olan bir milletin ahfadının bugün Konya meskenlerinin ekserisini teşkil eden kerpiçten evler içinde oturmağa tahammül edebildiğine insan şaşar. Eski zamanlarda Konya yalnız bir san'at değil, aynı zamanda pek büyük bir ilim merkezi imiş de. Konya müzesinin ihtiva ettiği eşya gerek san'at ve gerek ilim itibarile ecdadımızın ne kadar büyük bir varlığa sahip olduğunu bize ispat etmektedir. Yalnız şu cihet de zikre değer ki bütün bu asar amelî ve hayatî bir kıymeti haiz olmaktan ziyade ilmi olanları tamamilen sübjektif mevzulara, umranî olanları ise sadece filantropik ve bediî gayelere ait bulunmaktadır.

Konya müzesinin elyevm işgal ettiği bina uzun müddet Müslümanlık tasavvuf felsefesinin mektebini teşkil etmiş olan «Hazreti Mevlâna Dergâhı»dır. Mahruti şekildeki yeşil kubbe binaya büyük bir hususiyet verir.

Konya müzesi, Türk-İslam kültürü noktazarından kıymet biçilemez hazinelere maliktir. Muhtevi olduğu eşyanın umumî bir listesi müzenin değeri hakkında icmalî bir fikir verebilir :

Adet

50 Mushaf. Yazma ve müzehhep.

150 Mühtelif kitap »

- 142 Yazı levhası, muhtelif meşhur hattatların.
 212 Şal, nakışlı bakır eşya, altın ve gümüş eşya ve mineli kandil.
 47 Ağaçtan oyma işleri.
 16 Ešliha.
 95 Halı ve seccade.
 151 Melbusat, çatma, puşide, kumaş ve işleme.
 92 Selçuk ve Osmanlı devrine ait taş mahkûkât.

157 Türk çinileri, Arap çinileri.

405 Meskukat (Akvamı muhtelifeye ait).

132 Topraktan mamul eşya (Roma ve Bizans).

179 Gayri islami taş asar, heykel, kitabe v. s.

1828

Müzedeki asarın efise arasında bilhassa şayanı dikkat olanları şunlardır:

1. (677) tarihli müzehhep altı ciltlik mesnevî. Geçen sene (Cambridge) Kemбриç darülfünunu profesörlerinden Mister Nicolson 650 kûsur lira sarfile bu eserin her bir sayfasının fotoğrafını aldırılmıştır.

Bu salahiyyetdar zat bu nushanın mevcutlar içinde en doğrusu olduğunu ifade etmiştir.

2. Ahmedinin İskendernamesi
3. Arap (Mısır) masnuatı
4. Mahmut Sani, Yesari, Rakımî, Kazasker İzzet Efendi ve sairenin yazı-ları.
5. Lahur, Kışmir ve İran şalları.
6. Moğol devrine ait Nisan taşı, şamdan, kandil

7. Mimar Abdülvahit ibni Selim tarafından Hazret Mevlâna için yapılmış, Selçuk asarın efisesinden ceviz sanduka
8. Eski İzmir, Selçuk, Kula, çividi Gördes ve İsfahan malı bir küçük ipek seccade; beher santimetre murabbaında 121 ve bütün seccadede 2,435,000 kûsur ilmik vardır.
9. Mevlanaya ait melbusat.
10. Eski Türk çatmaları ve kumaşları.

Konya Asarîatika Müzesinin Sanatkârane Kapısı

Müzenin gayyur müdürü Mehmet Yusuf Bey bütün güçlüklerle rağmen eşyayı ilmi bir surette tasnif etmek ve her parçanın üzerine koyduğu fişlerle ziyaretçilere muhtasar, müfit malûmat vermek hususlarında iki sene gibi az bir müddette büyük bir muvaffakiyet göstermiştir. Yusuf Bey aynı zamanda, müze ve mevlevilik hakkında altı büyük ciltten mürekkep resimli, çok kıymetli bir eser yazmıştır.

Müzenin, evelce dergâha ait bulunan kütüphanesi de dikkate layıktır. Buradaki 4000 kûsur ki-

tap orijinal fakat muvaffakiyetli bir fiş usulu ile tasnif edilmiştir; mevleviliğe ve Müslümanlıktaki tasavvuf felsefesine ait en zengin edebiyatı ihtiva etmektedir. Asarın kısmı azamı yazmadır.

Müzeyi açıldığı 2 Mart 1927 tarihinden 1 Kânûnusani 1929 tarihine kadar açık bulunduğu 553 gün zarfında mesaliki muhtelif erbabından 32,888 kişi ziyaret etmiştir. Bunlardan 173 ü ecnebidir.

"TÜRK YILI"

Türkiye Cumhuriyeti

Muharriri : AKÇURAOĞLU YUSUF

Türk Ocakları Hars Heyeti tarafından "Türk Yılı,, namile muazzam ve mükemmel bir salname neşr olunmuştur. Bu büyük eserde Türkiye Cumhuriyetinin muhtelif safhaları hulâsa edildikten sonra salnemenin baş muharriri Akçuraoğlu Yusuf Bey tarafından bir Hatime tezyil edilmiştir. Bu muhim mekaleyi aynen iktibas ediyoruz; karilerimize de "Türk Yılı,,nın mutalâasını tavsiye ederiz.

Sırf vakıalarla rakkamlara istinat eden yukarıdaki hülâsa, her türlü temayülâtan beri, temamen bitaraf ve şey'idir. Vakıa ve rakkamların te-selsülünden hasıl olan lavhaya indî tamimlerden yoğurulmuş renkler ilâve olunmamıştır: Olanı olduğu gibi göstermeğe çalıştık...

Bu hülâsada en bariz olarak göze çarpan büyük ve mü-him vakıa, Türk mil-letinin hayatıyeti ve kudretidir. Tarihin iniş ve çıkışlarında, Türkü daima canlı, ayakta, yorulmamış ve yaratıcı görüyo-ruz. Türkün en bü-yük merak ve istida-dı, insan sürülerile oynamaktadır: Bu sür-üleri sürer, yayar, dağıtır, toplar; Türk bütün tarihinde çoban kalmıştır; lâkin hayvan çobanı olmaksızın ziyade, insan çobanı...

Tekmil büyük Asya, bir zamanlar, bu büyük çobanların otlak ve yaylağı idi; bu kifayet etmedi, Asyanın garbına uzanan Avrupa yarım adasına da geçtiler ve orada da, insan sürülerile istedikleri gibi oynadılar.

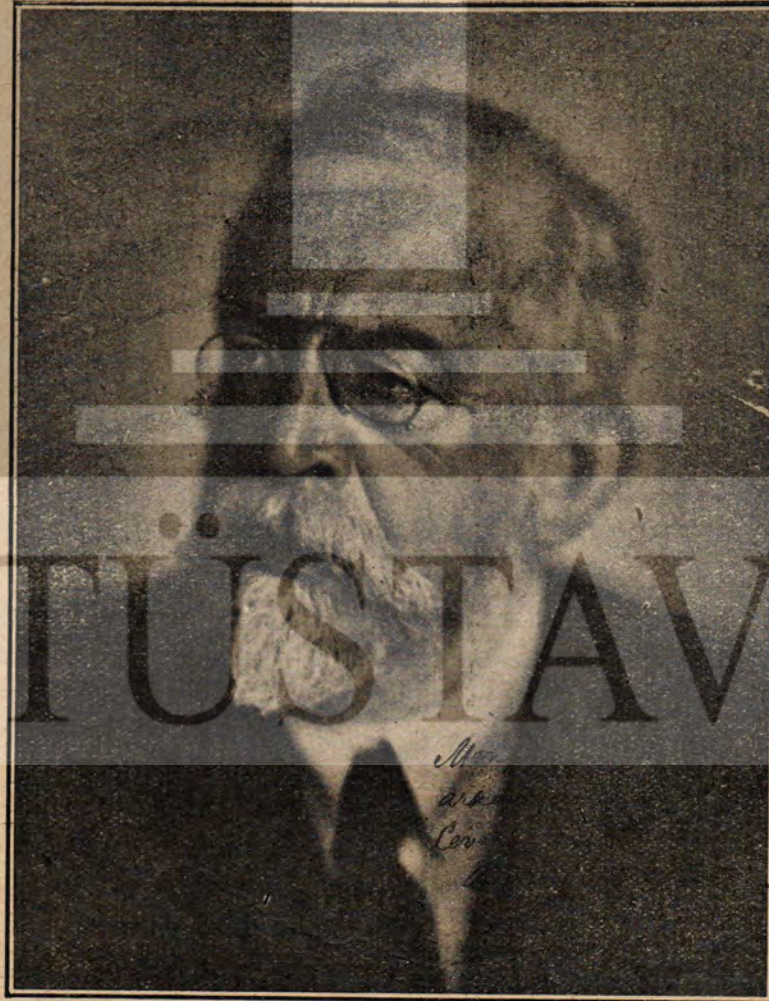
Bu seciyede Türk baki kaldıkça, müstakil Türk devlet ve ya devletleri de mevcut olacaktır. Bu kanaatledir ki, on, on beş yıl evel, Osmanlı imparatorluğunun artık inhilâl ve inkırazı mukadder olduğunu

gördüğüm zaman, «bas badelmekt» hak-tır, demiştim. Hülâsamızın bir kısmı bu «bas badelmekt» vakıasını tespit etmektedir.

Bu vak'a vukua gelirken, Türk hayatıyetinin yeni bir hamle ile tarakki ve tekâmül yolunda inkişafını müşahade ediyoruz. Zaten daimi tarakki ve tekâmül halinde bulunmayan hayat, sönüyor, demektir. Tekrar diriliş, tarakki hadisesinin en bariz bir görünüşüdür. Lakin bundan başka Türk milletinin, yeni hamlesinde meşhut tarakki ve tekâmül vakıalarını da hülâsamızda ifade etmiş

bulunuyoruz: Yeni Türk devletinin, devletçe icraatı, ve icraatın menbalarile semereleri Türk milletini tarakki ve tekâmülünü irae etmektedir.

"Türk Müncisi,, Türk kudreti, tarihi, muazzam hadiseler halkettiği zaman, ek-

seriya kavmin bir oğlunda tecelli eder. Türk mitologyasında bu vak'anın mütaaddit temsili ifadelerini buluyoruz. Son «bas badelmeyt» hadisesinde Türkü necata erdiren «Türk müncisi» ni bizzat gördük, o içimizde yaşıyor. «Türk müncisi» nin yaptıkları, yeni Türkiyenin kuruluşudur ki hülâsamızın en mühim kısmını teşkil eder. Yeni Türk devletinin nasıl kurulduğunu en mükemmel nakıl ve hikâye eden de bizzat «Münci» olmuştur. «Büyük nutk» a Türk devletinin «Kitabüttekin» i diyebiliriz.

Tarihin büyük hadiseleri, yer üzerindeki yüksek dağlara benzer : Yamacında buldukça büyüklüğü, yükseklüğü eyi seçilemez... Bizim neslimiz ve yetişmekte olan nesil, geçen rubuasırda Türklerin içinde yaşadıkları tarihî vakıaların ehemmiyet ve azametini bilmem kâfi derecede idrak edebiliyor mu? ... Türk milletinin siyasi vaziyeti, bugün-

kü Mısır, Sürye ve Hicaz halkının vaziyetine benzemek yani Türk kendi kendisinin değil, yabancıların hükümü altında yaşamağa icbar edilmek üzere idi. Dünyaya kurulalıdan beri hakim geçinen Türk, tarihte ilk defa hakimiyeti büsbütün elden kaçırmış bulunacaktı... Türk yurdu -bütün servetlerle- yabancıların mülkü olacak, Türkler kendi topraklarında bir nevi müstecir ve ecir makamında kalacaklardı... Tanrıya bin şükür olsun, öz milletini bu hacalet ve sefaletle brakmadı; korkunç kâbus, çabuk geçti; tekrar müstakil hayata kavuştuk. Fakat hepimiz o karanlık ve kor-

kunç geceyi yaşadık; ve müstakil varlığımızın azrailini önümüze dikilmiş gördük... O geceyi, o manzarayı asla hatırdan çıkarmıyarak, tekerrürüne imkân brakmıyacak gibi hareket etmek Türklerin en mühim vazifeleridir.

Müstakil Türklük hayatının devamı, Türklerin usullü, mütemadi, şedit, mütekâsif ve ahenktar mesaisine bağlıdır. İtiraf etmeliyiz ki, teknik, bilhassa iktisadî ve malî ilim ve tatbikatı sahasında geri kalmışızdır; yine itiraf etmeliyiz ki usullü, devamlı, mütekâsif, ahenktar mesaide zafımız vardır. Bu nok-

san ve zaaflarımızı evvela müşahede ve itiraf, saniyen bunların izalesine bütün enerjimizi sarfetmek vazifemizdir.

Türk kudreti, bu noksan ve zaaflarımızın da izalesine kifayet edecektir. Büyük hayat hamlesi esnasında, bazı noksanlarımızın ve zaaflarımızın eksildiğini hepimiz gördük; lâzımdır

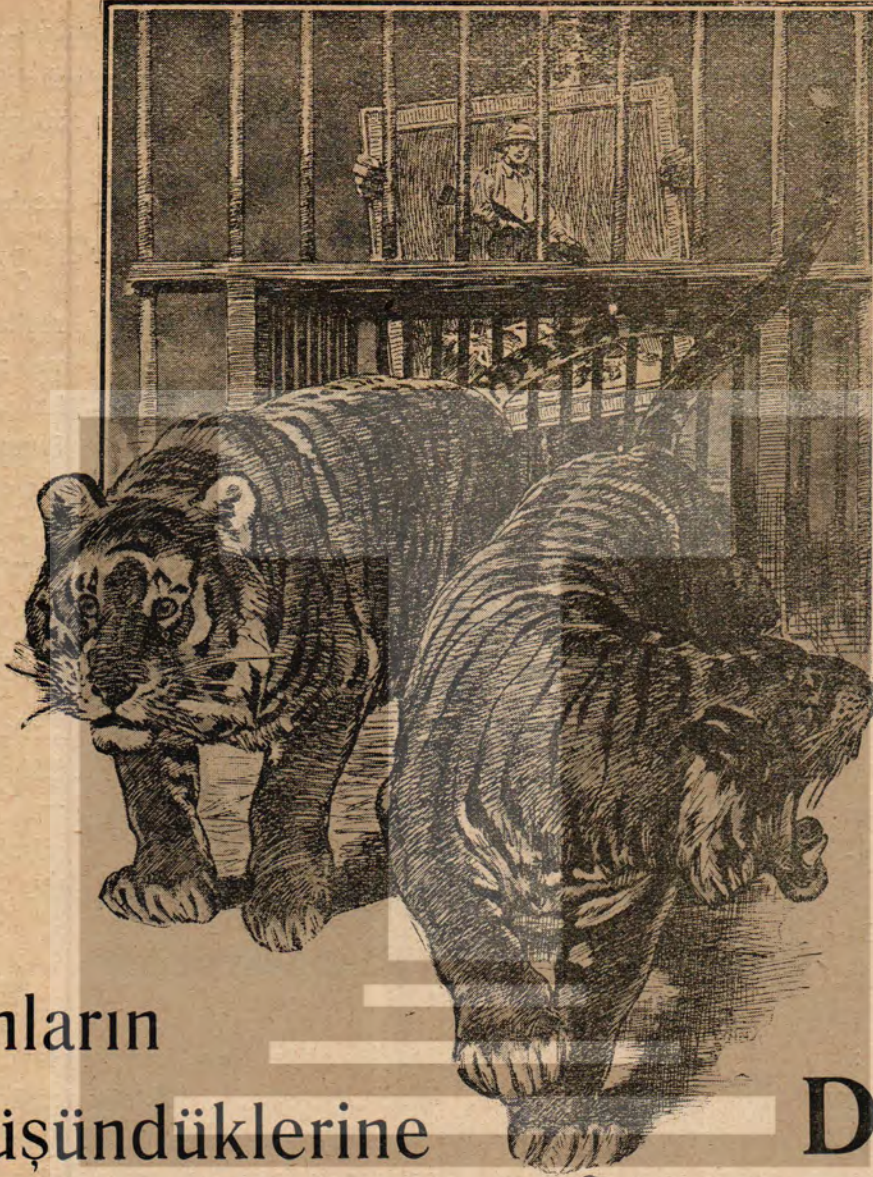

Türk Ocakları Hars Heyetinden bir grup [1926]

ki daha sakin zamanlarda aynı nefis hakimiyetini, inzibatı, fikri takibi devam ettirebilelim.

Hayat demek olan cidalin had olmiyan devrelerinde metanet ve celâdet göstermek, had devrelerinden daha müşküldür. İşte o müşkülü de iktiham etmek zaruretindeyiz: Harpte cidden emsalsiz olan Türk, sulh zamanının harbi olan iktisat sahasında dahi aynı şecaat, ferağat ve fazileti gösterebilmelidir; ta ki harben Türkü imha edemiyen muhasim âlem sülhen onu ezmiye muktedir olamasın!...

Selami Çeşme, Haziran 1928

Muhakeme eden Kaplanlar, Derin Me-seleler Halle-den Bir At, ve İcat Eden bir Maymun hakkında Şayanı hayret Hikâyeler

Hayvanların Düşündüklerine Dair Yeni Deliller

Bir iki ay evel, bir akşam, antika ve sanayii-nefise meraklısı M. Jozef Duvinin New Yorktaki salonunda, bir Şetland tayı kıllı ayaklarını 10,000 dolar kıymetinde bir Acem seccadesi üzerine basmış duruyordu.

Akşam elbisesi giymiş parlak bir kadımerkek cemiyeti, bir yarım daire şeklinde hayretler içinde oturuyorlardı. Çocukluklarında işittikleri peri massallarının hakikat olduğunu gözleriyle göreceklerdi.

Çünkü işte, elinizi uzatıp şeker yedirebileceğiniz kadar yakında duran hakikî bir at hiç bir masalcının hatıruhayalinden geçirmedığı bir şekilde düşünüyor ve konuşuyordu.

Bu harikulâde tay her sorulan suale cevap veriyordu. Hemde ne sualler! Ne cevaplar!

Küçük atı bir parmaklık önüne koymuşlardı. Parmaklığa teneke mustatiller asılmıştı. Her mustatilin üzerinde alfabenin bir harfi ve dokuza kadar rakamlar könmüştü. Bu lavhalar vasıtasile at kendisine hazırun tarafından çabuk çabuk sorulan suallerin şayanıhayret cevaplarını süratle heceliyordu. Hayvanın cevapları büyük bir insanî zekâ gösteriyordu. Erkeği kadını tefrik edebiliyor, vakti haber veriyor, tarihî vakıaların senesini söylüyor, cem ediyor, tarh ediyor, ve cezrimurabba, cezrimikâp meseleleri hall-ediordu.

Bu hayvanın düşünüp düşünmediğine kendiniz hükmediniz. Mükâleme şöyle cereyan ediyordu :

« — Bu hangî şehirdir? »

« — New York. »

- « — Şehre gelmesini seviyor musunuz? »
 At bu suale cevap olarak kuvvetle başını salladı.
 « — Şehirde ne yaparsınız? »
 « — Ziyaret. »
 « — Kimi ziyaret edersiniz? »
 « — İyi kimseleri. »

Kahkahalar bittikten sonra cemedilecek adetler verdiler. Beşer sıra rakkamları hiç te-reddütsüz ve hatasız cem ve tarh ediyordu.

Blak Bear az buz riyaziyundan olmadığını gösterdikten sonra mü-lakat şöyle devam etti:

« — Blak Bear, sen hiç başka cisimde bu-lundun mu? »

At yine ikrar eden baş sallaması ile muka-bele etti.

« — Kimin cisminde? »

Tay harfleri almağa uzandığı vakit odada çit yoktu. Cevap şu oldu:

« — Hazreti Süleymanın. »

Misafirlerin hayretten ağızları açık kaldı.

« — Hazret Süleyman hangi tarihte yaşadı? »

« — Kablemilat, çok zaman evel »

« — Sen ne zaman dünyaya geldin? »

« — 25 Şubat, 1917 »

Mükâlemeyi bir defa daha kestiler. Taya mü-rebbisi bir saat gösterdi ve vakti sordu. Black Bear dokuz yirmi sekiz rakkamlarını intihap etti.

« — Ona kaç dakika var? »

« — Otuz iki. »

« — Kolomb Amerikayı ne zaman keşfetti? »

« — 1492 de. »

Bu noktada tay o akşam yegâne hatayı yaptı. Amerikada İlânhürriyet tarihini sordukları zaman temmuz 4, 1775 cevabını verdi.

Kadınların biri, « zavalıcık, belki yorulmuştur » dedi. Mürebbisi Mister Barret: « Asla, bir dil sürç-mesinden ibaret » diye cevap verdi.

Sonra Black Beare: « Pembe elbiseli hamımı git öp » dediler. Odada beş kadın vardı. Bir an bile te-

reddüt etmeden pembe elbiseli hanıma gitti ve öptü. Artık sıra son suale gelmişti.

« Black Bear, bütün bu malûmatını nereden alıyorsun? »

Tay Allah kelimesini heceledi.

M, Jozefin dostları hayretle bakiştılar.

O zaman Mister Bar-ret tayın cezrimurabba ve mikâp meselelerini halledebileceğini söyledi! Bunun üzerine hayvan bir çok Kolej talebesi-ni kışkandıracak kadar süratle meseleler hall-etti.

Black Bearin harikulâ-de icraatı, son zaman-larda mütefenninlerin dikkatini celbeden hay-yan zekâsını temsil eden misallerin en kuvvetlisi idi.

* * *

Ahiren Fellow isminde altı yaşındaki Alman ço-

ban köpeğine New York, Kolombia darülfünununda ikinci defa olarak psikolojik tecrübeler yapıldı.

Fellow takriben 400 kelime istimal eder. Yani o kadar kelimeyi tamamen anlar ve bu kelimelerle verilen emirlere, daha doğrusu gösterilen arzulara cevap verir. (Psikologlar ise vasatı insanın 350 ke-limedenden ziyade kullanmadığını söylüyorlar.)

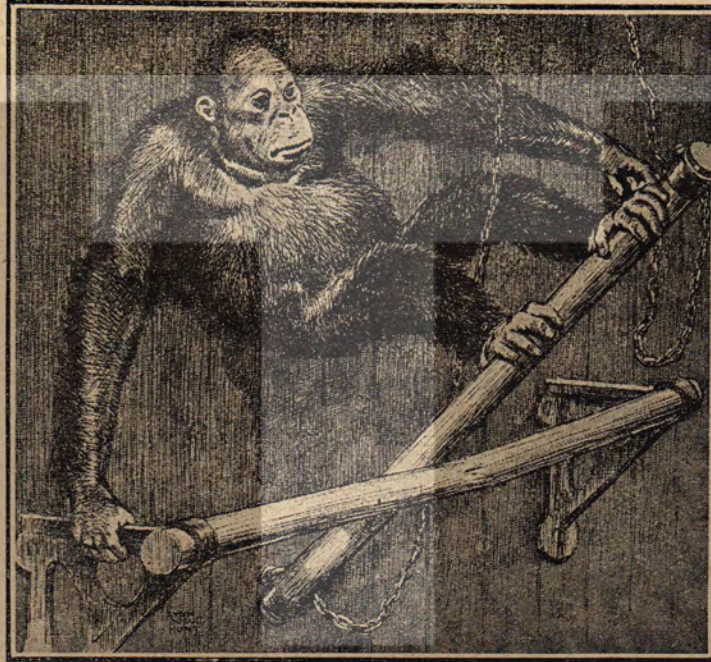
Fellow alfabenin harflerini birbirinden tefrik edebilir ve sesçe birbirine yakın olan kelimelerin manalarını anlar. Kolombia psikologları bir gümüş do-lar ile bir yakalığı yere yan yana koydular.

Köpeğin sahibi: « Fellow, dedi, yakayı geti-rirmisin? » Köpek atladı ve arzu edilen şeyi getirdi.

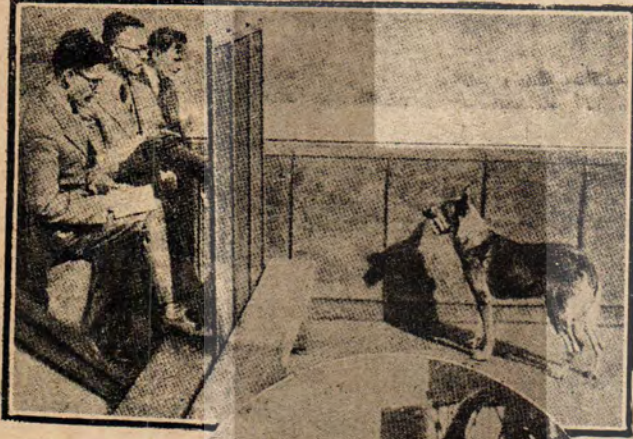
Sahibi: « Çok iyi, dedi, şimdi yakalığı yerine ko ve doları getir. »

Fellow derhal yakayı götürdü ve doları getir-di! Bu köpek sağı solu, askere yeni giren bazı acemilerden daha iyi fark eder. Kadını, erkeği, ço-cuğu, büyüğü pek iyi ayırabilir.

Fellownun yaptıklarından hususile biri New York psikologlarına büyük bir tesir yaptı. Sahibi, orada hazır bulunanlardan birine tasmaından sıkıca tut-

masını söyledi. «Şimdi, Fellow» dedi, ve profesörlerden birinin kâtibesini göstererek, «şu genc hanımı muhafaza etmeni istiyorum; ona kimse el sürmesin.» Kâtibenin hizasına doğru en küçük hareket hadit homurtulara sebebiyet veriyordu. Sonra sahibi kendisi kıza doğru ilerleyip dokunmaya teşebbüs edince, tehditten masun kalmadı. Efendisi «Artık aldırma» dedikten sonra, Fellownun büyük kah-

ve rengi gözlerine halim bir ifade geldi.

Fellownun ilk psikolojik tecrübesi 1928 de olmuştur. O zamandan beri daha pek çok kelemeler öğrenmiş ve yeni bir marifet de elde etmiştir. Şimdi efendisinin görmeden de emirlerini yerine getirebiliyor.

Son tecrübeler şahit olan mütefeninler 4 hafta 8 yaşında çocukların bile pek azı bu kadar emri o derecede süratle yerine getirebileceğini söylüyorlar. Nihayet, köpeğin dimağında, eşya ve kelime sedaları arasında, şayanıhayret bir miktar irtibatlar hasıl olduğuna hükmettiler. Yani köpek çocukların konuşmağa başlarken yaptıklarını yapmış oluyordu.

Hayvanlar düşünürler mi? Ben şahsen zannediyorum ki bu hususta hiç şüphe kalmamıştır! Blak Bear ve Fellownun maharetlerine zekâdan başka ne sebep olabilir. Sirklerde gördüğümüz zeki atlar ve köpekler de aynı değil mi?

Binlerce insan en büyük sinema yıldızlarından biri olan meşhur Alman çoban köpeği Rin-Tin-Tini görmüş ve beğenmişlerdir.

Bir gün Rin-tin-tin bir filmde bir fena adamın kaçırıldığı çocuğu kurtarıyor. Fena adam rolünü oynayan aktör bir yük vagonuna atlıyor ve köpek de arkasından yetişiyor. Trende Rin - Tin-

Tin adamı yakalıyor ve yürüyen trenden aşağı fırlatıyor. Tabii bu sahneden sonra aktörün üstü başı berbat oluyor. Bunun sırf oyun olduğunu ve şahsî bir husumet olmadığını göstermek için Rin-Tin-Tin koşuyor, aktörün ellerini yalıyor ve daha bir çok nûmayişlerle dostluğunun berdevam olduğunu gösteriyor.

Başka bir defa da, köpek zekâsile hareket ettiğini bariz bir surette gösterdi. Heyecanlı bir sahne için son talimatı aldıktan sonra direktör Jak emrini verdi. O anda Rin-Tin-Tin makinanın üzerinde bir farenin doğlaştığını gördü. Bir an için karar veremiyerek iki arzu arasında mücadelede kaldı. Fakat sanatkâr avcıya galip geldi! Vazifesini sonuna kadar yaptı. Fakat sahne bittikten sonra oradan fırladı ve fareyi tutup öldürmeden avdet etmedi.

Blak Bearın marifetleri, Almanyalı Vilhelm von Ostenin yetiştirdiği Hans isimindeki zeki atın yaptıklarını hatıra getiriyor. Bunlar 1906 dan 1910 a kadar fen aleminde büyük bir alâka uyandırmıştı. Hansta Blak Bearın bütün iktidarı mevcuttu, fazla olarak bir de ilâvesi vardı. Resimde gördüğü bir kimseyi şahsan gördüğü zaman tanırdı!

***

Maymunlara gelince, her kes talimli şempanzelerin sahnede ve filmlerde marifetlerini seyretmiştir. Fakat orang-otang ın fitrî bir icat dehası oldu-

ğunu New York hayvanat bahçesi memurları meydana çıkardı.

Bir kaç sene evel Dükong ismindeki orangotang makinistlik kabiliyetini ilerleterek, Archimed vida prensipini nasıl buldu ise, o da kendi kendine manivelanın kuvvetini keşfetti.

Kafesinin dışarısındaki dökme demir kenetlerle tutturulmuş birer buçuk parmak kalınlığında tahta çubukları kırabildiğini anladığı gün Dükong çok sevinmişti. Muhafızları men'edinciye kadar o kırmış olduğu parmaklığın birini manivela suretile kullanarak iki tane taha kırmış ve bir üçüncüye hücumu başlıyordu.

Derhal onların yerine daha kalınları ve sertleri kondu, yine aynı dökme demir kenetlere vidalandı. Dükong bir müddet şaşırды, fakat bir az sonra zeki ihtiyar maymun bir şey düşündü: iki parmak kalınlığındaki meşe trapezini manivela gibi kullandı, ve bunun üzerine kenetler kurtuldu. Bu defa bunların yerine dövme demirden yassı ağır kenetler kondu ve kalın vidalarla sıkıştırıldı.

Bu yeni tertibatı da tecrübe etmekte Dükong vakit kaybetmedi. Evvelâ kalın kenetler yerinden oynamadı. Sonra Şempanze arkadaşı Polliye müracaat ederek yardımını istedi. Dükong manivelayı çekiyor, Polli de duvara dayanarak olanca kudretile iliyordu. Fakat, bir şey yapamadılar. Sonra nasılsa orangotangın icat dehası en yüksek mertebesine çıktı. Kenetlere teker teker hücum etmeğe ve onları birer birer mağlup etmeğe karar verdi! Bunu yapabilnek için trapezinin ucunu zincirile beraber, mustatil kenedin ortasından girebildiği kadar içeri soktu ve manivelasının ucunu duvara dayıyarak öyle bir kuvvetle itti ki değme vidalar buna dayanamazdı.

Dükong işi iyi anlamıştı! Birer birer vidalar tahtadan çıktı, ve nihayet bir taneden mada hepsi

döküldü. Kenetlerin biri o kadar sağlam bir tarzda sert bir çam tahtasına sokulmuştu ki nihayet tahta da söküldü.

Bu, Dükonga parlak bir fikir daha verdi. Şimdi kalan tahtaları duvardan sökmeğe çalıştı. Fakat derhal önüne manialar çıktı. Keşfettiği manivelayı burada istimal etti. Uzun zamandan beri maymun, başını kafesinin parmaklıklarından çıkarıp komşusunu evinde göremediği için sıkılıyordu. Manivelayı keşfinden ve kenet koparma tecrübelerinden sonra trapezini kafesinin yüksek bir köşesine sallayıp çıkardı, ucunu bölmenin çelik sütunu arasına soktu ve iki demir parmaklığı dışarı doğru başını geçirebilecek kadar eğdi. Artık merakını tatmin edebiliyordu.

New York hayvanat bahçesi, kaplanların hafızasını gösteren şayanıhayret bir hikâyeyi tastik ediyor. Birkaç sene evel bir çift cesim kediyi andıran iki kaplanı hayvanat bahçesi için getiriyorlardı. Kendilerine mahsus kâğıttan yapılmış cenngeli (Jungle) brakmamak için vapurdan çıkmak istemediler.

Kaplanlar ısıyor, tırmıyor, havlıyor, homurduyor, tepiniyor fakat yerlerinden kimildanıyorlardı. Dürtüşlemek, duman, kuru sıkı, silah sesi filan fayda etmedi. Nihayet son çare olarak bir sıçak su hortumu getirileceği vakit canbaz durdurdu.

Hayvanat bahçesinin kütüphanesine koşarak yağlıboya bir Afrikalı avcı resmile avdet etti. Dişleri görünen avcının tavrunda katı karar ifade eden bir hal vardı, ve bir ayağını bir ölü aslanın üzerine basmış duruyordu. Silahı sağ kolunun altında idi. Canbaz resimle üzerini örterek ilerledi. Kaplanlar korkudan sanki paralize olmuş gibi derhal sustular. Sonra vahşiyane bağırarak fırladılar ve yalancı (Jungle) a saklandılar.

Lahanadan Kömür

Odun, elbise imalinde, birinciliği pamuk kozasının ve ipek böceğinin elinden almıştır!

İnsanlar yün ve pamuk yerine ince alüminyumla giyinecekleri zaman eski zırhlı şövalyelere benzeyecekler!

Biçki tozundan gıda, fıstık kabuklarından limonata, samandan kereste, muz saplarından iplik istihsalı!

Kimyanın bu son sihirli işleri bir peri hikâyesinden daha şayanıhayrettir.

Bir kaç hafta evel Karneci Teknik İnstitüsünün kürsüsünde Heidelberg darülfünunundan bir Alman alimi, yirmi sene laboratuarda çalıştıktan sonra, nihayet lahanadan ve mısır saplarından kömür istihsaline muvaffak olduğunu söyledi. Hazır bulunan muhtelif memleketlerin mütefenninleri bunu büyük bir takdirle karşıladılar.

Dr. Fredrik Bercias beş kilo kadar selluloz (muhtelif nebatattan çıkarılan bir madde) almış, iyice su ile karıştırmış ve bu solusiyonu sımsıkı kapalı bir alet içine koymuştu. Bunu 640 dereceye gelinceye kadar kaynattıktan sonra aleti erimiş kurşun içine koymuştu. Bu kapalı kaynama 24 saat devam ettikten sonra harareti kesmiş ve biriken gazların aletten çıkmasına müsaade etmiş ve mayiin koyulaşmasını beklemişti. Netice: beş kilo kömür.

Fakat meseleyi daha vasi düşünürsek, Dr. Bercias bundan daha büyük bir şey yapmıştı. Asırları atlamış ve tabiatın 2400 asırda vücuda getirdiği bu elzem maddeyi 24 saatte meydana getirmişti. Onun değişmez kanunlarını yenerek müstakbel nesillerde mahrukat kıtlığının önüne geçebilecek bir icatta bulunmuştu. Aynı konferansta Dr. Karl Krauç, yumuşak kömürden gazolin imalini tarifle konferans delegelerini teshir etmişti.

Fen ve iş noktazarından mesele şöyle olmuştur: Almanyada yağ azalmıştı; mahrukat fiatı fahişti. Kimyagerler işe başladılar ve muhtelif metotlarla kömürü yağa çevirdiler.

Bu sentetik yağ keşfini düşününüz! Beynelmillel minasibetlere ve insaniyetin sülh ve tarakkisine ne büyük bir tesiri olacaktır! Bu kimyagerler la-

Fıstık kabuğundan suni ipek

boratuarlarında bir diğer dünya harbinin sanki mikropolarını alıp bir tübe komuş ve imha etmişlerdir! Büyük devletlerin azalan tabii petrol için hazırladıkları müthiş mücadelenin önünü almışlardır. Yağ ihtiyacı gittikçe çoğalıyor; eldeki mevcut bu asrın sonuna kâfi gelmeyecek gibi görünüyor.

Dr. Krauç sözünü bitirir bitirmez Berlin mahrukât komitesi kâtibi, taktir vasıtasile mayi haline getirilmiş kömürün iktisadî faidelerinden bahsetti. Bu yalnız dünyanın tedricen azalan kömür buhranı meselesini ortadan kaldırmak değil, kömürün şekli-hazırındaki ağırlık, kül, rutubet meselelerine de bir nihayet veriyor.

Diğer bir Alman mütefennini laboratuarında kömürden lastik yaptığını gösterdi. Halihazırda bu terkibi lastiğin tabii lastikten daha pahalı olduğunu, fakat istikbalde yapılacak tecrübelerle bu meselenin de hallinden ümitvar bulunduğunu söyledi.

Konferansta bir çok şayanıhayret keşifler meydana kondu ve bunlar mütefenninlerin hülyalarının hakikat olduğunu ispat etti. Bunlar ilerde iş aleminin, sanayiın simasını değiştirecek ve milyonlarca insanın yevmi hayatında ve evlerinde bir çok faydalar hissettirecektir. Yalnız kömürden yağ, yağdan kömür değil lahanadan kömür, kömürden las-

tik, sudan yanabilecek gaz, kömürden alkol, kömürden sabun, hatta kömürden yenir yağlar bile istihsal ediliyor! Belki bu suretle sunî surette istihsal olunmuş sucuk bile yiyeceğimiz zaman uzak değildir.

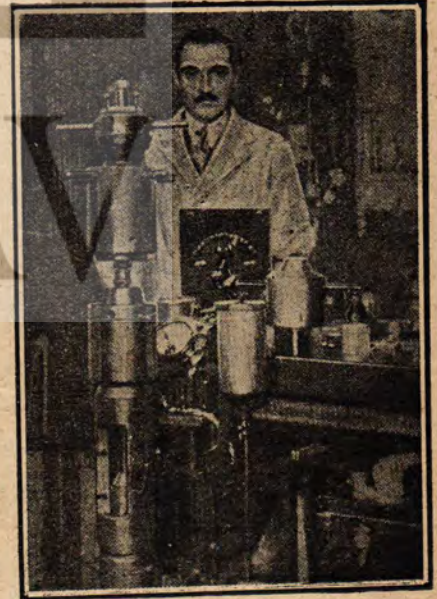
Birkaç hafta evel iki Alman kimyager, sene-lerce uğraştıktan sonra tahtadan gıda istihsal ettiklerini yahut daha doğru olarak bıçkı tozundan şeker yaptıklarını ilân ettiler. Bu havadisi müteakip Fransadan bir mütefenninin kömürü pırlantaya tahvil ettiği havadisi geldi.

Bu fennî vakayi serisi asırlarca evelki büyüclüğün asrî bir timsali olduğu zanediliyor.

Dünyanın her tarafında yüzlerce kimyager süpürüntüyü insanlara yarıyacak bir maddeye tahvile çalışıyorlar. Bunlar da modern fennin büyücüleridir. Filipinli genç bir kimyager az zaman evel işe yaramıyan muz saplarından ipliğin yerini tutacak bir şey meydana getirdi! Merserizasyona benzeyen bu ameliyat, elyafın selluloz bağlarını çatlatmaktan ibarettir. O zaman iğrilmeden dokumuya yarıyan beyaz bir madde kalıyor. Amerikanın vasatî garbında (orada orman yoktur) büyük miktarda samandan ke-reste yapılıyor. Bunların fibrleri uzun uzun yekdi-ğere yapıştırılıyor.

Amerika madenler bürosu laboratuarında bir ton maden kömüründen üç galondan ziyade balmumu çıkartılmıştır; evvela kömürden 32 galon katran çıkarılmış, ve

bundan fazla tecrübelerle o katran yüzde on bir bal mumu vermiştir. Bu keşfi yapan kimyager, şimdi kullanılan balmumundan daha fena olmıyan bir balmumunun az zahmetle katrandan çıkarılabileceğini söylüyor. Guana da bir küçük kuş İngilizlere faydasız bir nebattan pamuk yerine kul-

Kömürü şiddetle tazyik ederek elmasa tahvil edebileceğini iddia eden bir âlim

lanılacak bir madde gösterdi. Kuşu pamuğa benzer bir madde ile yuva yaparken görmüşler ve tahkik edince bunun pamuk olmayıp başka didilmiş bir nebat olduğunu anlamışlar.

Bu nebatın tohumu ve kökü sekiz sene evel İngiltereye getirildi. Şimdi bu sun'î pamuktan üç dört milyon hektar Essex ve Suseex gibi ziraate yaramaz addedilen yerlerde yetiştiriliyor. Yalnız o toprağın işe yaraması değil, hakiki pamuk kadar iyi olan bu pamuğun fiyatı da çok ehvendir.

Bıçkı tozunu gıdaya tahvil etmek bir sellüloz molekülüne bir su molekülü ilave etmek gibi basit bir ameliyatla meydana gelmiştir. Bu kimyevi reaksiyon bir asırdan fazla zamandan beri malûmdur, fakat iki Alman mütefennine gelinceye kadar, bıçkı tozundaki takriben yüzde kırk nispetinde gibi müthiş odun elyafını hayvan gıdasına ve binnetice belki insan gıdasına bu suretle teptil etmek kimsenin hatırına gelmemiştir.

Yeni sihirbazlar:
Kömürden yağ, yağdan da
kömür çıkarıyorlar!

Heidelberg Darülfununundan Dr. Friedrich
Bergius odun ve samandan maden kömürü
yapıyor.

Son zamanlarda kimyagerler deniz yosunundan altın yapıldığını keşfetmişler fakat bu, şüphesiz bilvasıta bir tarzdadır. Bahrimuhit sahillerinde büyük bir yosun sınaatı son zamanlarda intişar etmiştir. Bu değersiz otun kola ve zamka muadil hassaları bulunduğu keşfedilmiştir. Hakikaten bunların ikisinde fevkindedir, koladan 14 ve zamkarabiden 37 defa daha yapışkandır. Bezi koladan daha iyi doldurur ve sert yapmadığından mada kalın ve elastiki yapar. Kimyagerler bunun boyacılıkta ve renkli şeyler tabetmek hususunda çok faydalı olacağını ve hatta yakında bazı başka yiyeceklerle karıştırmak suretile yiyebileceğimizi söylüyorlar!

Demek ki yüzlerce laboratuvarlarda, kimyagerler şimdi attığımız şeyleri kullanmak yollarını buluyorlar. Fakat buna rağmen dünyanın süprüntü yığınları git-tikçe çoğalmakta devam ediyor. Niçin? Bu kullanması faydalı bir maddeye çevirmenin yolunu bulmaktan daha muhim bir muammadır. Bunda süprüntüyü fabrikaya yahut istihsalatı satış yerine nakletmek meseleleri dahi mevcuttur.

Bu istihsalat kâr bırakacak bir satış temin etmeden, bunlarla uğraşarak vakit kaybetmek doğru değildir. Meselâ samandan yapılan kereste yalnız ağaçsız ziraî ticaret memleketler içindir; çünkü orada alelade kereste uzaklardan ancak büyük bir masrafla getirilebilir. Saman kerestesi kerestenin ucuz olduğu yerlerde rakabet edebilse bile uzaklara nakliye masrafını çıkaramaz.

Mütefenninler kaideten ticaret adamı değildirlere ve insanıyet için şükredilecek bir şeydir ki, ticarî maniaları itibare almiyarak tecrübelerine devam ediyorlar. Kimya ile sınaatın teşrikimesai etmelerinden ideal bir vaziyet tahaddüs edeceğine şüphe yoktur. Ve bunun yakın zamanda olacağı muhakkaktır. Her gün ticaret ile fen birbirine daha ziyade yaklaşıyor. Bu suretle laboratuvarın muhayyelatı ile evlerimizin hakikatini birleştiren göz ile görünmez bir köprü inşa ediliyor.

Demir Yol

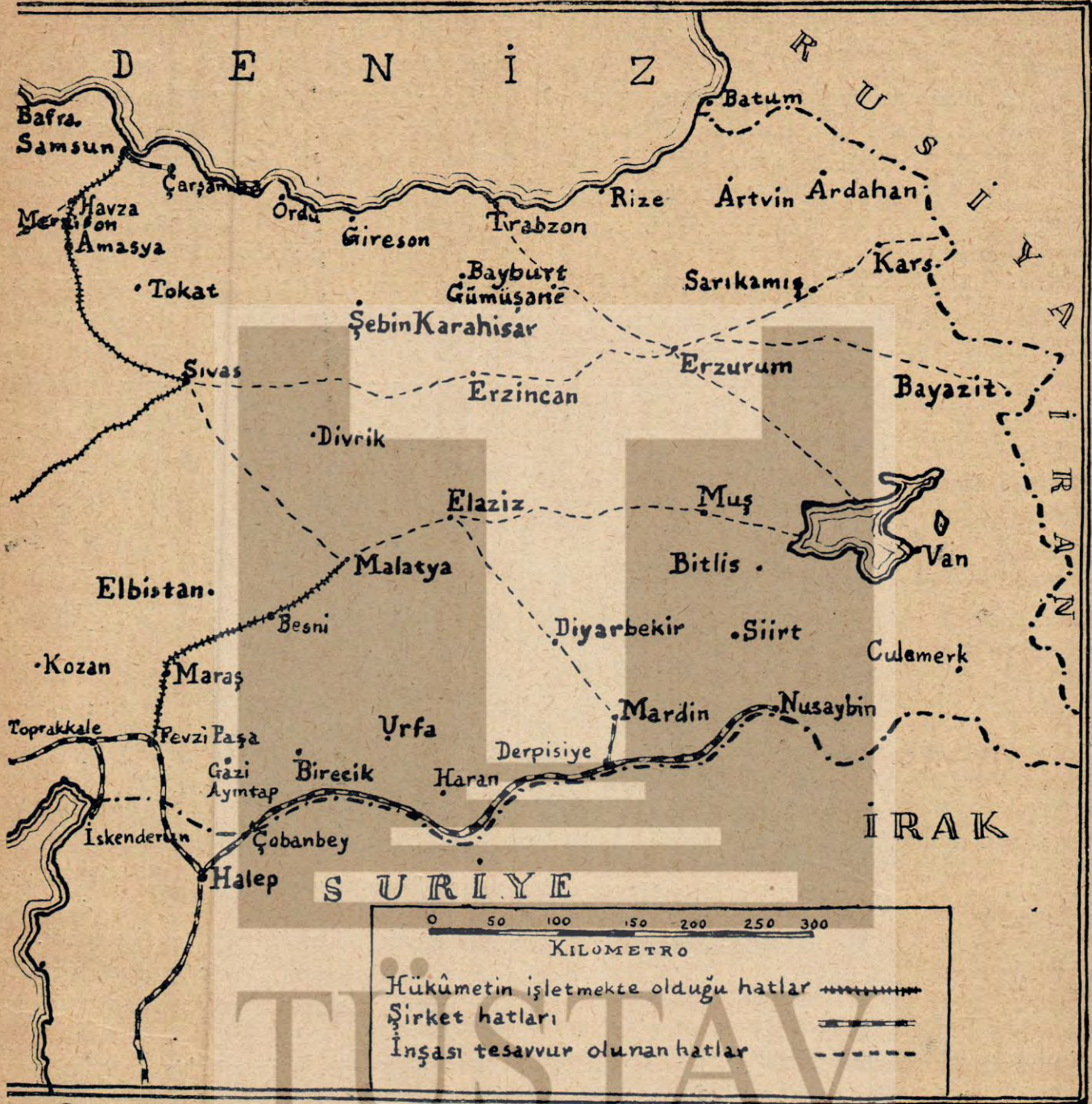
Türkiyede İrticaa, Tegallübe, Derebeyliğe Yeni Demiryollar

İ — Siyasî istiklâl ve iktisadî istiklâl:

Siyasî istiklalini kazanan Cumhuriyet Türkiyesi şimdi de İktisadî ve müstakil bir Vahdet olmya doğru gidiyor. Bu gidişin en göze

çarpan ifadesi, Türk Cumhuriyetinin takip ettiği, Yeni demir yollar siyasetidir.

Siyasî istiklâlden sonra iktisadî istiklâl! Siyasî birlikten sonra iktisadî birlik!... Zaten

larımız

Karşı Seferber Ettiğimiz en Müessir Silah Politikamızdır .

bu böyle olmasaydı inkilabımız akim kalırdı. Türk inkilabı Şarkta, bütün müstemlike ve yarı müstemlikeelerde meydan alan millî kurtuluş hareketlerinin en güzel, en tam, ve en şamil bir nümunesi olmazdı.

Filhakika sükûn bilmez bir tehavvulat fırtınası içindeyiz: zevklerimiz, kanaatlerimiz, istikametlerimiz değişiyor. Ahlak, din, muâşeret, hukuk telakkilerimizde küllî tehavvüller oluyor. Yeni bir kanun, yeni bir hükûmet şe-

kli yaşıyoruz. Hülâsa: Türk dili mütekâmil bir dil; Türk harsi mütekâmil bir hars olmağa doğru gidiyor.

Fakat bütün bu mesut değişmeler, memleketin muhtac olduğu pılanlı, sistemli ve istikametleri belli bir iktisadî siyaset ile teyid edilmeseydi, dünya cemiyeti içinde Türkiye iktisadî bir cüzütam olamaz, millî zaferimiz yarım kalırdı.

İşte Yeni Demiryollar Siyaseti, memleketin muhtac olduğu iktisadî siyasetin karakteristik bir vechesidir. Bu işin manasını kavramak ve ona yardımcı olmak her vatandaşın borcudur.

II —
Türkiye -
de demir-
yollar in-
şaatında
iki peri-
yod:

Bazı zevat Türkiye -
de demir-
yollar in-
şaatı ta-
rihinde şöyle iki devir -
periyod- ayırırlar:

- 1— Şirketçilik devri
- 2— Devletçilik devri

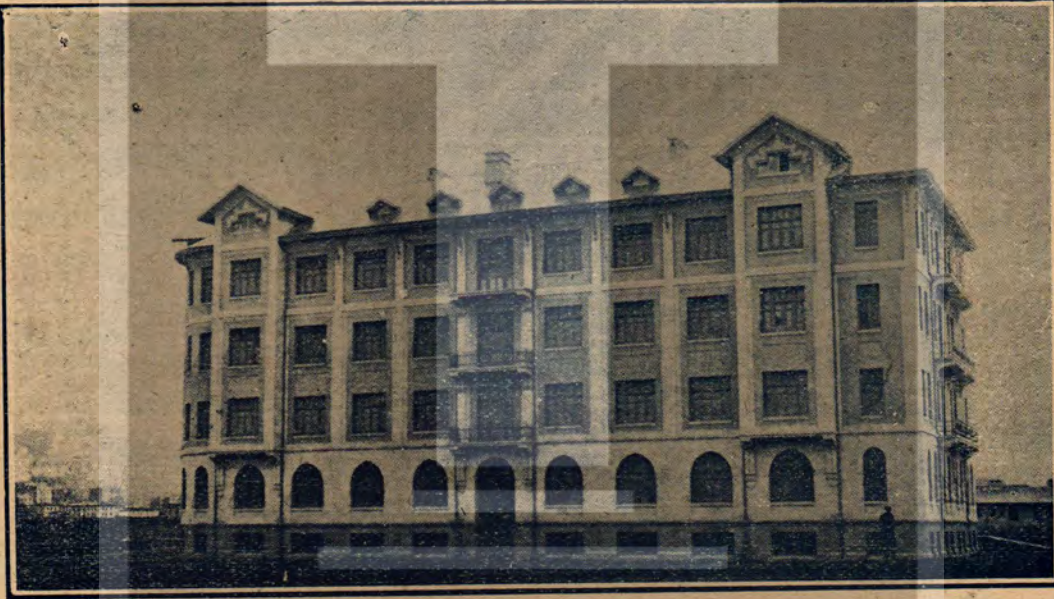
Fakat bu taksim tarzı yanlıştır. Teknik bir mana ifade eder; yoksa memleketimizdeki siyasî - iktisadî inkişaf safhalarını hakkile gösteremez. Hakikatte, Türkiye -
de demir yollar inşaatı tarihinde şöyle iki devir seçebiliriz:

- 1— Demir yollarının yalnız ecnebî menfaatlar düşünülerek yapıldığı ve işletildiği devir,
- 2— Demiryollarının millî menfaatlar hesap edilerek yapıldığı ve işletildiği devir.

İşin bu karakteristik vechesi göz önünde tutulduktan sonra demiryolculuğumuz ister devletçi, ister şirketçi olabilir. Bu bir sermaye ve teknik meselesidir. Dün: (Türkiyedeki demiryolları) diyorduk. Bu gün: (Demir yollarımız) diyebiliriz. Çünkü Millî bir (Demiryollar siyaseti) miz vardır; çünkü demir yollarımız işinde bu siyasetin prensipleri hakimdir.

III— Ne kadar demir yolumuz var?

Türkiyede demir yolu inşası fikri ilk defa 1836 da İngilizler tarafından ortaya atıldı. Bu fikrin gayesi Hindistan üzerine karadan bir yol açmak ve bu yolu İngiliz sermayesinin kontrolü altında bulundurarak büyük Britanyanın hekemonyasını Akdenizle Hindistan arasında yekpare bir şekilde tesis etmekte. Bu teşebbüs Avrupada istirkap edildi. Bu suretle de mem-

Devlet Demiryolları ve Limanları İdareiumumiyesi

leketimize daha demiryol girmeden Türkiye -
de demir yollar işi imperyalist rekabetlere mevzu oldu. Ortada dolaşan Türk milletinin menfaatı değil, bize ecnebi menfaatların tatmini endişesi idi. Bu haysiyetşiken manzara Lozan muahedesine muzaffer mürahhasımızın imzasını bastığı dakikaya kadar devam etti.

İlk demiryol imtiyazı 1856 da yine İngilizlere verildi ve ilk hat (İzmir—Aydın) 1882 de nakliyata açıldı.

* *

Lozan konferasından çıktığımız zaman elimizde kalan hatların mecmuu (4072) kilometre idi. Devletin yeni inşaat planı (2300) kilometrelik yeni hututu ihtiva eder. Bu inşaat kısmen hitama ermiş bulunmaktadır.

1928 senesi bidayetinde vaziyet şu merkezde idi:

Hükümetin işlettiği hatların tulu	2248 kilometre
Hükümetin inşa etmekte olduğu hatlar	1967 "
Şirketler tarafından işletilen hatlar	2389 "
Yekün	6604 "

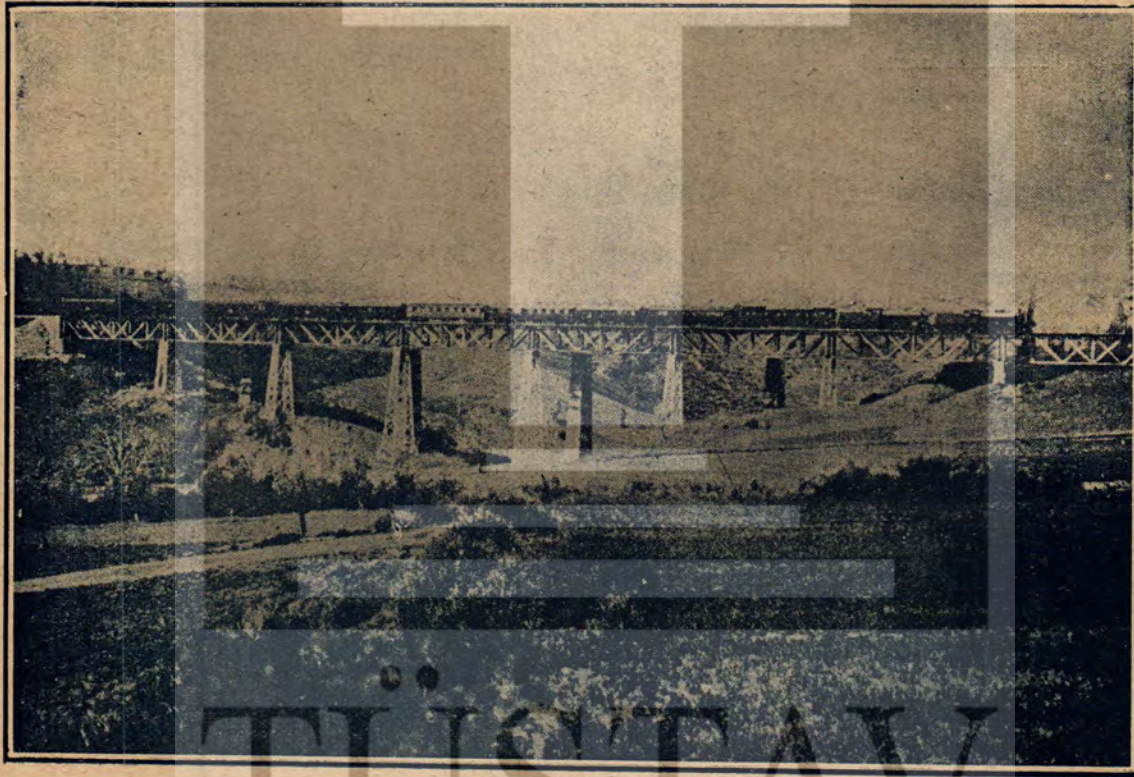
Memleketin nüfus ve mesahasına nazaren demir yollarımız

Memleketimizin mesahası	750,000 K. M. M.
Memleketimizin nüfusu	14,000,000
Bütün demir yollarımız [Halen işliyenler]	4,637 K. M.
Beher yüz kilometre murabbâna isabet eden demiryolu	6 " "
Beher on bin nüfusa isabet eden demiryolu	3 " "

Halbuki iktisadî vaziyetleri az çok bize benzeyen diğer bazı memleketlerde bu nispetler şöyledir :

Memleketin ismi	Şumendüferlerin tulu K. M.	Memleketin nüfusu	Mesahası	Yüz kitometre murabbâna isabet eden hat mikdarı K. M.	10,000 nüfusa isabet eden hat mikdarı K. M.
İspanya	15,715	21,000,000	705,000	3,0	7,1
Yunanistan	3,192	5,022,000	127,000	2,5	6,3
Yugoslavya	9,847	11,997,000	248,700	3,6	8,2
Bulgaristan	5,638	5,400,000	103,100	2,5	4,8
Rumanya	11,948	17,500,000	294,000	4,1	6,8

IV — Türkiyede demiryollara konulmuş sermaye :
Cumhuriyet hükümeti teessüs ettiği zaman

Gebze Köprüsü üzerinde bir Ankara Katarı

memleketimizde demir yollara konulmuş milli sermaye yoktu. Bu işlere mevzu ecnebi sermayesi ise, türkiyede mevcut bütün ecnebi sermayesinin %62 nispetini işgal ediyordu :

Türkiyede demir yollara mevzu sermayenin inkisamı (Lozan Muahedesinden sonra)

Sermayenin milliyeti	Umum yekûna nispeti	Mikdarı
1 — Alman	% 67,5	26,5 Ml. Ster.
2 — Fransız	% 15,3	6,0 " "
3 — İngiliz	% 11,7	4,5 " "
4 — Diğer sermayeler	% 5,5	2,0 " "
Yekûn	% 100,0	39,0 Ml. Sterling

Bugün bu nispetlerde mühim bir değişiklik olmuştur. Bu değişikliğin iki sebebi vardır.

- 1— Devlet sermayesi ile demir yollar inşası.
- 2— Bir kısım hatların devlet tarafından satın alınması.

Bu sebeplerle, bilhassa Anadolu-Bağdad hattının devletçe satın alınmasından sonra, türkiye demir yollarında sermayenin tarzinkisamı temamlile değişmiş ve devlet sermayesi demir yollar sahasında pek mühim bir mevki işgal etmiştir.

V— Devletin yeni inşaat programı ;

Cumhuriyet hükümetinin yeni demiryollar siyaseti 1924 senesinde başladı. Bu siyasetin teknik veçhesi devletin yeni inşaat programını teşkil eder. Bu program devlet bütçesi vasıtasile yeniden (2000) kilometrelik demiryolu inşasını istihdaf etmektedir. Memleket dahilinde bu yollar şöyle tevzi edilmiştir :

Yeni Devlet Hatları

Hattın ismi	[Uzunluğu K. m.]
1 — Kayseri—Sivas	220
2 — Sivas—Turhal	200
3 — Ankara—Ereğli	580
4 — Fevzipaşa—Diyarbakir	500
5 — Kütahya—Tavşanlı	225
6 — Kayseri—Ulukışla	180
7 — Ankara—Kayseri [Yapılmıştır]	380
8 — Samsun—Turhal	"

Bu hatlar yedi sene zarfında inşa edilmiş bulunacak, 200,000,000 liraya mal olacak ve bu meblağ devlet bütçesinden on senede tesviye edilecektir.

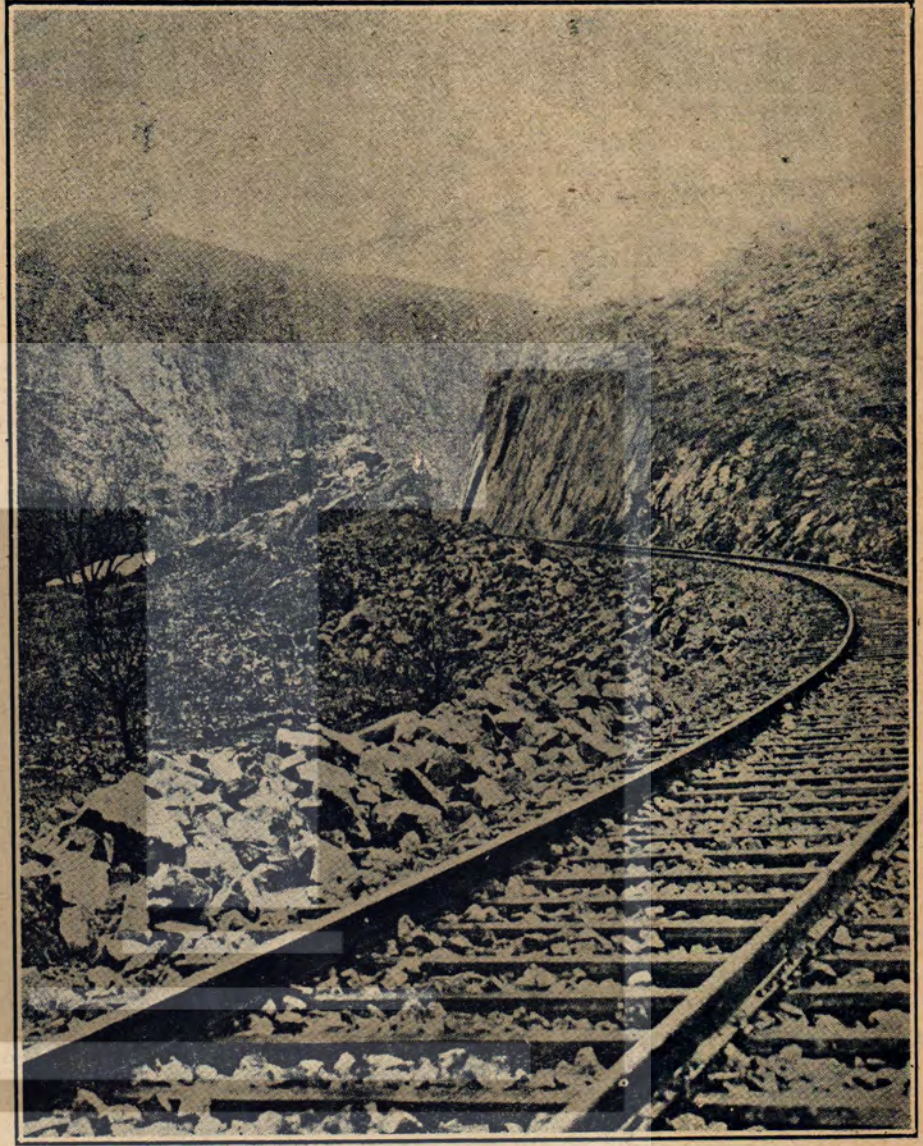
Bütün hatlar 1934 de işletmeye açılmış bulunacaklardır. Devlet bütçesinin son senelerdeki inkişafını tetkik edersek, idari hayatta bir sarsıntıya meydan kalmadan bütçemizin yeni inşaat planı masraflarını, muvaffakiyetle taşıyabildiğini görürüz :

Nafia bütçesinin inkişafı

Seneler	Nafia tahsisatı
1923	19,677 Ml. £
1924	17,288 " "
1925	25,723 " "
1926	16,279 " "
1927	25,723 " "
1928	32,717 " "

Bu tablo, fevkalâde şerait tehassül etmedikçe, yeni inşaat programının zaferle tetevüc edeceğine mükemmel bir delil teşkil eder.

VI— İstikbale ait basit bir mukayese ;

Ankara—Kayseri hattında 232 inci kilometre barme

Demiryollar iktisadiyatında bir hattın inşası kadar işletmesi de mühimdir.

Binaenaleyh yeni devlet planının ihtiva ettiği yeni inşaat üzerinde mutalâa serdederken bu inşaatın müstakbel işletme ihtimalleri üzerinde de bazı şeyler söylemezsek bu mütalâalar çok mücerret kalır.

İşliyen bir demiryolu aktif bir sermayedir. İstihsale mevzu her sermaye gibi, ondan beklenen objektif netice de —yeknazarda— sahibine bir faide temin etmesidir. Davanın bu noktasında bir fikir söyleyebilmek için şöyle bir mukayese yapalım :

Kalbten Habe

3

İZZETEN ŞEKİBE

Teşrinisani....

Aziz kardeşim,

Evlenmek için İstanbula gelip tekrar buraya döneli aylar oldu. Saadet içinde, ben bu geçen zamanın farkında olmadım, seni ihmal ettim. Affet. Sen de benim vaziyetimi esasen takdir etmiş olacaksın ki, bu müddet zarfında sen de sustun; istedin ki, kendi eserin olan izdivacımın ilk günleri asude geçsin, huzurumuza hatta senin o candan mektupların bile ihlâl etmesin. Öyle değil mi Şekip? Ben senin ince ruhunu nasıl bilirim!

Evela sana teşekkürlerimi tekrar edeyim. Belediyeden çıkarken elini sıkıştığım vakit henüz beni nail ettiğin bahtiyarlığın derecesini bilemezdim. Şimdi şükranımı bilerek arz ediyorum: sana minnettarım. Sayende, en sevimli, en cici bir kadının canyoldaşı oldum.

Bilirsin ki, istikbalimin temellerini atmak için bu dağbaşıda yerleşmeğe katlandığım sırada gene beni teşvik eden sen olmuştun. Mektepten yeni çıkmış, toy bir gençtim. Daha hayatın hemen hiçbir zevkini tatmamıştım; İstanbuldan birdenbire ayrılmak, mektebin dört duvarı arasından kurtulur kurtulmaz gidip ıssız dağların, sahraların içine gömülmek bana ağır, korkunç geliyordu. Sen bana: «Haydi, git! dedin; gençlikte çekilen zahmet, yaş kemale erince mesut semereler verir, refah temin eder... İlminden, sanatından başka sermayen yok; — çalış, bunları şimdiden istismar et, sonra da dilediğin bir şehre yerleş, keyfine bak!.»

Onun üzerine kalktım, geldim... Onun üzerine memleketimin güzel bir parçasını, diğer güzel bir parçasına bağliayacak olan demir can

Demiryollarımızın bazı iktisadî hususiyetleri

Hattın ismi	İnşa masrafı beher k. m.	Hattın tulû k. m.	Etrafında nufus ke- safeti	Kilometre hasılatı[3]
1. Anadolu-Bağdat	60,000 Lr.	1378	18,3	7000-4000 Lr.
2. Şark D. Y.	59,000 "	287	20	5900-4700 "
3. İzmir-Aydın	70,000 "	472	36	6500-4000 "
4. İzmir-Kasaba	40,000 "	437	35	4500-3100 "
5. Samsun-Sivas	70,000 "	395	22	?
6. Ankara-Ereğli	100,000 [1]	580	26,3	?
7. Fevzipaşa hattı	100,000 [2]	507	26,1	?

Bu tabloyu dört hadli ve bir mechullü bir muadele telakki edebiliriz. Mechul olan had inşa edilmekte olan hatlarımızın müstakbel kilometre hasılatıdır. Fakat, bu hasılatın derecesini tayin eden amillerden en mühim üç tanesi malûmdür. Binaenaleyh bu üç malûm ianesile dördüncü mechulün hiç değilse arzedeceği âzami ve asgari derece hakkında aşağı yukarı bir tahminde bulunmak kabildir.

Mamafih biz bu tahmine de girişecek değiliz. Demiryollarında hasılat seviyesinin tespiti işi statik bir mesele değil dinamik bir davadır. Teknik bir mesele değil İktisadî - İctimaî bir mevzudur. Bilhassa tetkik edilen hattın güzergâhındaki (İctimaî iş bölümünün) inkişafı derecesile alâkadardır, hatta bu hasılat

grafiğinin hareketleri o inkişafın hareketlerine tabidir.

Bu izahattan sonra vardığımız netice kendi kendine tezahür eder:

Cumhuriyet hükûmetinin demiryollar programı, millî siyasetin en müspet veçhelerinden biridir. Bu program muvaffakiyetle tahakkuk edecek ve memleketin unutulmuş köşelerine doğru uzanacak yeni demiryollarımız, geçtikleri yerlerde nüfusu artıracak, toprağı bereketlendirecekler. Buralarda içtimaî işbölümü gittikçe genişliyecektir. Bu suretle de bir zaman bütce-nin yardımına muhtaç olsalar bile bu hatlar tedricen kendi kendilerini yaşatabilen, hatta temeltü temin eden hatlar halini alacaklardır.

Kaldı ki işin içtimaî ve siyasi veçhesi iktisadî veçhesi kadar mühimdir. Bilhassa Şark vilayetlerimizde henüz yaşayabilen derebeylik içtimaî nizamına karşı, yer yer teneffüs edebilen irticaa ve tegallübe karşı, Yeni Demiryollar Siyaseti, seferber edilmiş asker ordularından daha müessir bir silahtır.

Şevket Süreyya

[1] İhale bedeline nazaren tahmin edilen

[2] " " " " "

[3] 1926 senesinde

damarlarını döşemeğe başladım. Bu damar, yerin üstünde uzandıkça duyduğum gururla karışık zevki sana borçluyum. Diyorum ki yarın bu yolun üstünden akıp gidecek medeniyetin, servetin, harsin, refahın keyfiyet ve kemiyetinde en büyük hisse benimdir. Dün tarlalarında çürüyen buğdaylara, çömlerle küflenen paralara, kafalarda atıl kalan beyinlere yol açıyo-

rum. Yarın, öbirgün düşman anamın bağrına basarsa, onu kurtarmağa koşacak kardeşlerim benim döşediğim bu çelik yoldan geçecekler. Ve beni buna sevkeden, bu kıymetli esere beni muvaffak kılan sensin.

Bu sefer de bütün bu lütfun elvermiyor muş gibi, bana, içimde bulunduğum müşkülâtı iktihama yardım edecek, elemelerimi unuttu-

racak, sevincime ortak olacak, yorulduğum, fütür getirdiğim anlarda maneviyatımı yükseltecek bir arkadaş buldun.

Şimdi, sen bana: «Evlən! Al bu kızı!» dedikçe geçirdiğim çocukça tereddütleri düşünüyör ve gülüyörüm. Bahtiyarlık, pamuk ipliğile tesadüfe bağılı imiş, derler. Ne doğru! Ya sen ısrar etmeseydin? Ya ben inat etseydim? Bugün Günerden, göynümü aydınlatan o seher yıldızından kim bilir kaç kilometro uzakta olacaktım! Allah senden razı olsun Şekip!

İşte, iki gözüm, sayende çok bahtiyar olarak, iki mukaddes şeyin: Karımla vazifenin arasında imrarıhayat ediyörüm.

Güner biraz çocuk.. Azıcık şımartılmış.. Lâkin ben bunu pek tabii görüyörüm. Ve şuna ayrıca hamdediyörüm ki onun bu çocukluğu, bu şımarıklığı bu ıssız ve tenha muhitte geçecek. Güner İzzet Hanımfendi Ankara veya İstanbul sosyetesine, ağır başlı, mütekâmil, tecrübeli bir kadın olarak kavuşacak. Şimdi ben kendisini vahşi bir kuş gibi, gerçekçi hayata alıştırmakla meşgulüm. Bu da hoş oluyor. Yalnız kocalık monoton bir şey olacak; ona mürebbilik de inzimam edince iş değişiyor. Her gün onun bakir ruhunda bir yenilik keşfediyörüm. Aziz dostum! Eğer mühendis olmasaydım, yahut ki mesleğimi sevmeyip bırakacak ve başka meslek tutacak olsaydım, ruhiyatçı olurdu. Bir genç kadının ruhu.. Aman, ne kıymetli, ne geniş bir hazne! İnsan, içine daldıkça, neler buluyor? Bulduğu bir şey değil.. Oradaki safiyet, incelik, bahar havasını hatırlatan ferahlık.. ister istemez size de nüfuz ediyor. Ben, zevcemın yanında büsbütün başka bir adam oluyörüm.. Gündüzün yuvarlandığım muhitin hasisliğini, akşam onun karşısında tamamen unutuyörüm. Bekârlıkta temerrüt edenlerin şaşayım aklına!

Ben mektepteyken, Naşit isminde bir arkadaşım vardı. Çok samimî görüşürdük. Bana, kendinden on yaş büyük ağabeysinin ailece betbaht olduğundan bahsederdi. Ve ben o vakit ürkerdim. Naşidi dinledikçe bekâr kalmak hususündeki azmim kuvetlenirdi. Fakat hafta başları eve çıktıkça annemin ve babamın mütevazi bir saadet neşreden muhitlerinde tekrar evliliğin cazibesine kapılırdım.

Bir gün Naşitle kavğa ettim. O gene bana ağabeysinin derdini yanıyordu. Dedim ki: «Evlilikte mesul olmak erkeğin elindedir. Bahtiyar olamıyorsa, kabahat ağabeyinde.» İşte bu kanaat bende o günden beri yerleşti. Kuvvetle iddia ederim ki bu böyledir. Genç, tecrübesiz, çocuk denecek çağda alınan bir zevce, yaş değnek gibidir. Onun doğrulüğundan da eğriliğinden de ancak koca mes'uldur; çünkü ilk zamanlarda onu yaş dal gibi hertürlü kıvırmağa o kadir olabilirdi. Kıvırmadıise, kabahat onda değil mi?

Her halde, veyl bekârlara! Ömrün günü kavuşurken, ıssız ocak başlarında, kimsesiz kalan, ölümün soğuk nefesi alınlarına değdiği zaman, tutacak el, kalpten taşan kederi ve neşeyi bölecek başka kalp bulamıyan betbahtlara yazıklar olsun!

Ben onlardan değilim; ve bunu da sana borçluyum.

Şimdilik sana payansız teşekkür ve muhabbetlerimi sunmaktan, karımla birlikte sana dua ettiğimizi bildirmekten başka işim kalmadı. O vazifeyi de memnuniyetle, minnetle ifa eder ve gözlerini öperim, dostum.

İzzet

İstinsah eden: ERCÜMENT EKREM

Dört Sone

Genç Şairimiz

YAŞAR NABİ BEYİN

KARGALARIN ZİYAFETİ

*Bir dağ başındayım ki artık nerdeyse karı
Gömecek vücudumu bir taş gibi, ayakta...
Beyaz dalgalarla yer atıldıkça yukarı,
Ufuk bir tavan gibi alçalıyor uzakta...*

*Yeni bir ziyafetten gagaları sapsarı,
Zaferi taşıyorlar buluttan bir kızakta,
Üstümde halka halka oyarak boşlukları
Ölümümü bekliyen kargalar uçuşmakta...*

*Düşmeden, vücudumu sessiz örtecek benim,
Yerimde kalacak bir kış bu kar yığını.
Bir mermer katılığı atacak böyle tenim...*

*Meydana çıktınca ben heykel şeklinde yarın,
Duyacağım tenime saldıran gagaların
Korkunç çatırdılarla orda kırıldığını...*

SEMA

*Kendini bir taş gibi semanın koynuna sal,
Seyret altında hazla bir lahza silikleri;
Varsın sonra desinler, sana, "hayat bir masal,"
Varsın kader başına çeksin selvilikleri...*

*Bize gururla baksın hakkıdır en küçük dal,
Yükselmek ihtirasla doldurur ilikleri;
Kanatları kurşunla parçalanmış bir kartal
Benim gibi seyrederek yerden mavilikleri...*

*Arzumu yakan eldir bir bulutun teması,
Bir kadın beli vermez bana bu ihtirası;
Semaya, gözlerimle dişler gibi, bakarım...*

*Kucaklamak hirsini doldursa da kanıma
Aczimi, bir put gibi, mihlar iki yanıma
Bir ağacı çepçevre saramıyan kollarım...*

YILLARDAN SONRA BİR GÜN

*Yıllardan sonra bir gün.. Köşende.. saçların ak..
Anlatırken mazide hüküm süren kadını,
Sözlerine, sevgili, kimse inanmıyacak;
Çünkü duyan bulunmaz düşenin feryadını...*

*Fakat, senden aldığı ateşle hâlâ sıcak,
Mısrarlarım, o zaman, haykırarak adını,
Ve ruhun ilk olarak o lâhza anlıyacak
Bir şairin kalbinde yer bulmanın tadını..*

*Sonra ne zaman —kızım!— görmek istersen eğer
Bir rüya ellerinin sihrile birer birer
Yüzündeki hatların nasıl silindiğini,*

*Bir kitabı açarak yavaşça karşına çek,
Sadık bir ayna gibi sana aksettirerek
Sararmış birkaç satır eski güzelliğini...*

SİR

*Beynimde fırl fırl dönüyor bin makara...
Makineler bir devin kafasız gövdesidir.
Lânetimin kumaşı dokunuyor kapkara,
Bu diş gıcirtıları tezgâhların sesidir.*

*Önümde çözülmemiş düğümler sıra sıra
Hayat kimin eseri, şüphe aşkın nesidir?
Biraz baksam karşımda girift olan yollara
Duyduğum ya bir korku, ya bir baş dönmesidir.*

*Ben hançeri ararken karşımda diye kını,
Saklamak ister gibi gözlerimden sırrını
Bir el perde çekiyor her akşam gündüzüme.*

*Tırnakları üstünde dolaşiyor derimin,
Zaman, nedametini, nakşediyor yüzüme
Satırların üstünde tozolmuş günlerimin...*

Taşkın Evlât Muhabbeti Ve Neticeleri

ANA VE BABALARIN DİKKATLERİNİ CELBEDERİZ

Mahkeme salonunu derin bir sükût kaplamıştı. Bu sırada biri öksürdü. Heyetihâkime Reisi ileriye doğru abandı, maznun mevkisinde, meyus, perişan hıçkırın delikanlıya şu sözlerle hitap etti:

— Cemiyete karşı ağır bir cürm işlemiş olmakla müttehimsin. Hareketinin cezasını tahfif edecek hiç bir sebep ortaya konulamıyor. Doğuş ve büyütülüş itibarile senin nail olduğun imtiyazlar pek az kimseye nasip olur. Öyle olmakla beraber, daha bacak kadar bir çocukken cinayete mütemayil göründün. Bu tarzihareketin biçare dul valideni mezara sürükledi. Şimdi de eşkıyalıkla müttehim bulunuyorsun. Bu şekaveti öyle vahşiyane ve şerirane bir tarzda ika ettin ki, tecavüzüne maruz kalan biçare canını zor kurtardı... Senin gibi insanlar hakkında yapılacak tek bir şey vardır. Seni öyle bir yere koymalı ki, orada vücudun hemcinsin için artık bir tehlike teşkil etmesin!.. İşte bunun için seni yirmi sene tedip hapsine mahkûm ediyorum!...

Salonda fısıltılar duyuldu. Elan ağlıyan genç haydut bir aralık başını kaldırdı, Reise karşı şu acı teellümde bulundu:

— Yanılıyorsunuz, hepiniz hata ediyorsunuz! Beni mahkûm ettiniz ama, bakalım hayatta bana doğru, dürüst bir adam olmak için hiç fırsat verildi mi?..

Salonu dolduran mütecessis insan kütlesi içinde, mahkûmün bu itirazına zerre kadar ehemmiyet veren olmadı.

— Ah! İyi oldu! Edepsiz! Hâlâ da utanmadan «bana fırsat verilmedi!» Diyor... Ailesi gayet temiz, kibar bir ailedir... Babası anası

gül gibi üstüne titrediler, onu gözlerinden kiskanarak büyüttüler, tahsil ettirdiler... Ama o kendisi adam olmadı. Kabahat kimde? Elbet kendisinde... Başka kimsede değil!

İşte her kes böyle düşünüyordu. Fakat kırılarda yolkesen bu genç haydut hakikaten bu kadar kabahatlı mıydı? Acaba, «daha bacak kadar boyu ile ilk hatasını» işlediği zaman, ruhşinas ve munsif bir heyet tarafından sıkı bir imtihana çekilse idi, müstakbel serserinin, kendini şuurî olarak fenalığa sevkeden bazı tesirlere maruz kaldığı görülmez mi?

Bu fikrimizi şahsî bir misalle tavzih edelim. Jimmy Dealen temiz bir aileye mensup, bir gençti. Fakat valdesi onu idareden aciz olduğunu, yalnız fena bir yol tutmakla kalmayıp kendisine karşı vahşiyane bir itaatsızlık gösterdiğini itiraf ederek diyordu ki:

— Kendisini adeta taparcasına sevdim. Her ne istedise yaptım. Fakat nedense fena bir çocuk oldu. Yalan söyler, hırsızlık eder, mektepten kaçır, bana söylemedik fena söz bırakmaz, çok hiddetlendiği zaman beni dövmeğe kalkar. Mutlaka bu çocuğun zihninde bir fenalık vardır!

Mesele mahkemeye düşmüştü. Hâkim de çocuğu deli zanederek hastahaneye sevketti. Tabiadihlî oğlanın aklından hiç zoru olmadığını, hatta zekâ itibarile vasatın fevkinde olduğunu söyledi.

Çocuğu muayene eden ruhiyat mütehasşısı: — Hali gayet tabiidir, dedi. Bütün fenalık validesinin onu çıldırasiya sevmesinden ileri geliyor. Validesi oğlunu kendine merbut ve müftakir bulundurmak istiyor. Halbuki çocuk,

William Jamesin «diş başlı» dediği sınıftan olduğu için daima annesine karşı isyan etmek mecburiyetinde kalıyor. Şayet annesi bu politikadan vazgeçip, çocuğunu iyi bir leylî mektebe veya bir yaz campına vererek azmi kudretini istediği yere sarfetmesine imkân bıraksa her şeyin yoluna gireceği muhakkaktır.

Bu misalde görüldüğü üzere bir çok çocukların çileden çıkmalarına sebep olan ana ve babalarının taşkın ve lüzumsuz muhabbetidir. Çocukluktan gençliğe geçmek demek insanda bazı temayüllerin uyanması demektir. Bazı çocuklar

maçeraya, bazıları hülyaya, bazıları icraata, kimi de heyecanlı şeylere karşı münhemik olurlar. Bu temayüllerini tatmine çalışırken ebeveynin mufritle kayyülterine maruz kalacak olursa aksül'amelin başgöstermesi pek tabiidir.

Anatol Frans bu taşkın ana muhabbetini ve tevlit ettiği neticeleri o ateşin üslubile ne güzel ifade eder:

«Bak, arkadaş, sana bir şey söylüyeyim; dünyada kin ve nefretten, lakaydiden daha fena bir şey varsa o da sevgidir, müstebidane sevgidir.... Benim de annem dünyanın en müşfik ve muhabbetli anası idi. Biriçik oğluna, Anatoluna kendi şaheseri nazariyle bakar, onu tapınırcasına severdi. Sevgiden yana nasibimi iki kat fazlasile aldım.

«Arkadaş, bu fazlaydı, lüzumundan pek fazlaydı. Annem adeta hayatımı zehirliyordu. Annem bu halile beni deli, sersem, sarsak ve pısrık yapmıştı. Otuz yaşıma kadar ona tutu-

narak yürümeğe alıştığım için, beni erkeklikten ayıran o hayattan yetişkenliğe geçmekten ödüm kopuyordu... Her ikimizde gülünç bir halde idik.»

Ruhî Neticeler

Anatol Fransın annesinden bu yolda şikâyet etmekte ne dereceye kadar haklı olduğunu bilmiyoruz. Fakat bildiğimiz bir şey varsa o da birçok kimselerin ana babalarından gördükleri taşkın muhabbet yüzünden deli, sersem, sarsak, pısrık hali aldıklarıdır. Nitekim bazıları da aynı sebepten mücrim, cani olmaktadır.

Bu hakikate canlı birer delil teşkil eden bir çok misallerin hafızamda belir-

diğini görüyorum. Meselâ, mütemadi bir surette uykusuzluktan, hazimsizlikten, başağrısından şikâyet eden yirmi yaşlarında genç bir kadın vardı ki, annesile beraber gezmedikleri doktor kalmamıştı. Nihayet ana kız bir ruhî hastalıklar mütehassısına başvurular. Kadın doktora kızının tercümeihalini anlattı.

«— Elzi henüz küçük bir kızdı; ken-

disinde o zamandan beri bir keyfsizlik vardı. Çocukken, gerek babası, gerek ben üstüne titrediğimiz için, bir dereceye kadar iyi idi.

«Bir dediğini iki etmezdik. Yemeğine son derece dikkat ederdik.

«Fazla yorulmasına hiç meydan vermedik. Uzun zaman uyuması için evde en ufak bir gürültü bile olmamasına mukayyet olurduk. Daima her yaptığı şeyde dikkat ve ihtiyatı elden bırakmaması için kendisine nasihat ederdik.

«Öyle olduğu halde daha on yaşına girmeden kızda mide rahatsızlıkları başladı. Gösterdiğimiz doktorlar kendisinde bedenî bir hastalık bulamıyorlar. Sözlerine bakılırsa, kendisini iyi bilince iyi olacaktı.»

Ruhiyat mütehasısı doktorların bu fikrini çok doğru buldu. Kızı derhal bir sanatoryoma vermeği tavsiye eder.

«— Kızınız sizden üç ay kadar ayrılmalı. Eve döndüğü zaman sıhhatinin düzelmiş olduğunu göreceksiniz. Sanatoryomda tabi tutulacağı tedavi tarzı gayet basittir: Kendisini unuttu kadar meşgul olmak. Eve döndüğü zaman babası da siz de kızınızı daima bir şeyle işgal ediniz ve bilhassa evde sıhhat bahsine bir nihayet veriniz.

«Hüsnüniyetle hareket ettiğinize hiç şüpheli yok, fakat hakikatihalde kızınızın saadethaline lüzumundan pek fazla mukayyet olmuşsunuz. Ona karşı olan bu fazla takayyüdünüz, kızınızı kendisine karşı fazla takayyütkâr yaptı. Bütün rahatsızlıklar bundan çıkıyor.

Kız mütehasısının tedavisinden çok istifade etti ve evine iadeiafiyet etmiş bir halde avdet etti.

Fazla Müşfik bir Anne

Diğer bir misal: Genç bir kadın izdivacıdan pek az sonra fena bir sinir zafiyetine uğrar. Elzide olduğu gibi, bunda da bedenî ve uzvî hiç bir arıza yoktur. Birçok doktor dolaştıktan sonra bir ruhiyat mütehasısına müracaat edilir. Bu mütehasıs, kızın izdivaç hayatında umduğu derecede mesut olmamasından şüphelenir. Kız bunu inkâr eder, Onun şikâyeti

yalnız merak, ademimemnuniyet, huzur ve sükûndan mahrumiyettir. Hasta derdini anlatırken şu sözleri ilave eder:

«— Bilhassa beni muazzap eden şey, şüphe hissile kararsızlıktır. Her hangi bir şey hakkında bir karar verebilmek benim için pek güç bir meseledir. Bir mektup yazabilmek benim için bir dağ devirmekle birdir. Her ne yapsam, yanlış yaptığıma zahip olurum.»

Bu ifade doktoru tenvir eder. Hastanın babasile anasına maziye ait bazı sualler sorar. Bu sualler diğer suallere yol açar. Nihayet genç kadını bihuzur eden derdin gizli sebebi, kendi annesi olduğu anlaşılır.

Hasta annesinin en sevgili evladıdır. Bunun için gayet şımarık büyütülmüş, hayatta ne zihnî, ne bedenî hiç bir meşgüliyetle yorulmasına meydan verilmemiştir. Elbisesini kendikendine giyebilecek bir yaşa geldiği halde, onu annesi giydirmekte ısrar etmiş, hangi esvabı giyeceğini daima annesi tayin etmiş, eşyasını annesi yerleştirmiş.. O derecede ki onyediysekiz yaşında iken bile kendine ait bir işi yapabilmek için mutlaka annesinin müdahale ve teşvikine ihtiyar edermiş.

Bahsettiğimiz kız bu şerait dahilinde, çocukluk ve gençlik çağını mes'ut ve lâkayt olarak geçirmiş, fakat izdivacile ve evinden uzaklaşmasile başlayan yeni hayata hiç de hazırlanmamıştı.

Sahsî teşebbüsten, muhakeme kabiliyetinden, ve hareket istiklâlinden mahrumiyet, sinirlerinde tabii olarak bir inhitat vücuda getirmişti.

Azım ve kudretini iade, sinirlerini takviye etmek için, terbiye ve tedavi edilmeğe muhtaçtı. Çocukluk devresinde annesinin vermediği bu terbiyeyi bilahare doktorun vermesi lâzımgelmişti.

Talâkın Sebeplerinden Biri

Zamanımızda talâkların bu kadar sık olması sebeplerinden biri de, hiç şüphesiz, çocukların izdivaca lâzımgeldiği gibi hazırlanmamasından, diğerkâmlık, adalet ve hakkaniyet, hissi mesuliyet gibi evsaf ile techiz edilmemesinden

Bir Hayal İÇİN Reşat Nuri

3

O gün dairede ilk defa müdire kafa tuttum. Akşam üstü bir tomar kâğıt uzatarak:

— Evladım Halil... Yine o edepsizler beni meraklandırıdılar... Şunları sen al... Bu gece meşgul ol... Yakında inşallah taltifin mukarrerdir... diye söze başladığı zaman soğuk ve hırçın bir tavurla:

— Mazur görün, efendim... Rahatsızım... Kendi işimi bile zor çıkardım.

Ne olduğumu bilmiyordum. Fakat iyi olmadığım muhakkaktı. Uzun bir zaman sokakta kaldığım, çok açlık ve sefalet çektiğim için bu işi ilk günden bir nimet bilmişim. Şimdiye kadar hiç belli başlı

ilerigelmektedir. Ebeveynin çocuklarına karşı gösterdikleri taşkın muhabbet veya ihmal ve lakaydi, her halde talâka yolaçan başlıca sebeplerdendir.

Çocuğun esirane bir mutavaatle ebeveynine bağlanması, kendine teveccüh eden mesuliyetleri deruhte etmeğe muktedir veya hahışker olmaması, bilâhere izdivaç hayatının muğlak şeraitile ülfet edememesini intaç etmektedir. Halbuki izdivaç her kadın ve erkek için en tabii bir şeydir.

William A. Vayt, ismindeki ruhiyat mütehasısı doktor diyor ki:

«Çocuğun inkişafı ameliyesinin hedefi, onların ebeveyn vesayetinden kurtulmasıdır; ço-

bir şikâyetim olmamıştı. Bu gün vaziyetimin zavallılığını ilk defa görüyor ve isyan ediyordum.

Evet, ne olmuştu? Aradan bu kadar sene geçtikten sonra eski hastalığım mı nüksetmişti? Mafafi eski halime de zaten hastalık denir midir? Hem insan sokakta görse yüzünü tanımayacağı bir kızı birden bire nasıl severdi? Aşk değil ya adamın başına damdan kiremit inse bu kadar süratle olmazdı.

O gece yatmadan evel bir parti annemle, yatdıktan sonra bir parti de kendi kendimle kavga ettim. Uykuya dalacağım zaman garip bir gevşeklik geliyor, kendimi smokingle giymiş, baloda İclalle dans ediyor, görerek yerimden fırlıyorum.

— Seni yırtık pantolonlu donsuz dilenci, hâ-linden utanmadan elin çiçek gibi kızlarla dans etmeği düşünüyorsun ha...? Topukları çevrilmiş nalı kunduralarınla doğru dürüst sokakta yürü de baloda dans etmen kalsın... Diye kendi kendime çıkışıyorum. Bu kavga uykumu dağıtıyor, odada dolaşılıyor, birkaç sigara sarıp içiyorum. Sonra tekrar yatıyorum. Bu defa başka bir hülya: Yine sırtımda mahut smokingle, ayağında rujan iskarpinler bir mahşer kalabalığının arasında dolaşıyorum... İclali arıyorum

«Hay senin de, İclalin de...» diye hiddetli bir fırlayış... Yine bir kaç sigara... Hasılı o geceyi buhran içinde geçirdim. Hırçın ve neşesiz bir ikinci gün. Arkasından malihulya dolu bir ikinci gece...

Üçüncü günü müdür memnun ve heyecanlı bir çehre ile:

cuk ancak bu suretle serbest bir halde inkişaf edebilir, ve eve merbut kaldığı müddetçe biz-zarrur kurtulamiyacağı manialardan azade kalabilir. Ebeveynin yapacakları en büyük yardım, çocuklarını kendilerine mühtaç olmayacak surette hayata hazırlamaktır.»

Vakıa anababanın çocuklarını müfrit bir muhabbetle sevmekten men'inefs etmeleri çok güçtür; fakat buna mukabil taşkın muhabbetin cezaları o kadar ağırdır ki bu hususta mübalâtsizlikte bulunmak en büyük bir cinnet olur. Şayet ebeveynin, çocukları henüz beşikte iken, taşkın muhabbetin tevlit edebileceği feci neticeleri göz önüne getirecek olurlarsa, evlâtlarını sevmekte ifrata varmak zafine daha çok kolay mukavemet edebilirler.

Nakleden : K. Ş.

— Evladım, dedi, sana hayırlı bir haberim var... Boş vakitlerinde bildiklerimden bir bakkalın defterlerini yazacaksın... Ayda on lira alacaksın... Az para değil... Bu da şimdilik bir zammımaaş, bir terfi sayılır.

Zavalı müdür dış geçirebildiği son memuru da kaçıyor zanederek telaşa düşmüş, bana alelacele bu işi bulmuş olacaktı. «Bu da şimdilik bir terfi sayılır» sözünün hakikî manası: «sana olan vatlerimden bir kısmını yerine getirdim. Ona göre çalışmalısın haidi.

Bu haberi alınca neşelen-dim. Neşelenince her şeyi daha «gül penbesi» görmeğe başladım. Kendikendime şöyle bir muhamele yürüttüm:

— Bu on lira açıktan geliyor... Şunun ilk aylığıle kendime bir ziyafet çekmek hakkım ya... Ne yapabilirim acaba? Tabii şarhoşluk ve ya çapkınlık edecek değilim... Hazır elimde bedava bir bilet var... Ben de üç dört liraya bir smokıng kiralar, baloya giderim... Bunun İclal hanımla katiyen alâkası yok... Mahut tesadüf olmasaydı yine şüphesiz böyle hareket ederdim.

İşin açıkcası şu idi: İclali ölünceye kadar kendime maletmek hulyası foslamıştı. Buna mukabil onunla geçirmeğe kurduğum birbirinden parlak dizi dizi gecelerden biricğini olsun hakikat yapmak fırsatı çıkmıştı. Bolonun endam aynalarında, sırtımda yahudinin kiralık smokini ile, bir gece olsun kendimi bir insan şeklinde görecek, yanımdaki kıza bir nişanlı gibi muamele edecektim.

Fakat içimde fakrüzaruret

mektebinde senelerce döne döne terbiye görmüş bir makul adam vardı ki düşkün bir insanın hayattan her hangi neviden bir hak davasına kalkmasını en ayıp ve gülünç bir şey telakki ederdi. Bu muhake-me ile sözde o ikinci adamı aldatmış oluyordum. İnsan hakikaten çok garip bir mahlûk... Hayatın cil-velerine göre aynı bir vücudun kalıbına çeşit çeşit ruhlar girip çıkıyor.

4

Feridin elbiseci yahudisini ben de gördüm. Söz arasında söyleyim, bu adamlar hakikaten mesleğinin eri dediğimiz insanlar.

Yahudi, ben kıyafette bir adama bu zengin el-biseleri nasıl teslim edecek, benden acaba ne nevi-den bir kefalet istiyicek, diye düşünüyordum.

O sadece «satılık eski elbiseler var mı?» diye sordu. «Pek hırtı pırtı kabilinden şeyler... İşe yarı-yacak halleri olsa kendim kullanırım» dedim. «Zi-yanı yok... Bir kere gelir görürüz» dedi. Adresimi aldı. Yahudinin smokingi geri getirmem ihtimaline karşı aldığı yegâne tedbir de bu oldu. Şimdiye ka-dar müşteri izzetinefsine karşı esnaf nezaketinin bu-radan parlak bir numunesini görmedim.

Tevekkeli eskiler «adamı adam eden kılık kı-yafettir» dememişler. Evde smokinleri giyer giymez birden eski kibar çocuğu Halil Ekrem oldum. Ya-hudi onlarla beraber bana bir çift iskarpin, ipek ço-raplar, bir de yakası ve kravatı ile beraber frenk gömleği vermişti.

Gerçi çorapların ucu biraz delik, potinler faz-la sıkı, gömleğin yakası buna mukabil fazla bolca idi amma bunlar göze görünür, insana haşmetini kay-bettirir şeyler değildi.

Kezalik pantalondaki lekeler de gece aydınlı-ğında pek farkedilir şeyler değildi. Hele jaketin bol-luğuna adeta memnun oldum. Çünkü kiralık elbise denince bana mutlaka kollarının kısa ve yeninin dar olması şarttır gibi gelirdi.

* *

Yahudileri hilekârlıkla ittiham ederiz amma galiba asıl hileyi ben ona yaptım. Çünkü adamcağız elbiseyi bana bir geceliğine kiraladığı halde ben onu balo akşamına kadar sıra ile dört gece giydim. Tabii bakkalın defterlerini yazmaktan döndüğüm saatten yatma saatine kadar.

Kibar elbise giyen insanın kendine mahsus bir

yürüyüşü, söz söyleyişi ve hareketleri vardır. Ben her günkü delik deşik elbiselerim içinde bu güzel itiyatları kaybetmişim. Balo gecesinden evvel her halde birkaç provaya ihtiyaç vardı.

Annemin sırf dört yerinden kırık olması sayé-sinde elimizde kalmış büyük bir aynası karşısında saatlerce aktör gibi rolümü tekrar ettim. Oturdum, kalktım, reverans yaptım, kolumda bir kadın var-mış gibi tavurlarla odanın içinde dolaşım. Hatta ne yalan söyleyeyim aynanın karşısında oturdum, ellerimi dizlerim üstünde birbirine kilitledim, yanım-da bir koltuk, o koltukta saçlarımın ve eğilmiş ba-şımın gölgesi altında yalnız parlak siyah gözleri fark edilen bir kadın varmış gibi saçma saçma bir şeyler söyledim.

Sonra ışıkla kendi kendime dans talimleri yap-tım. Eskiden dans biliyordum. Onun yardım ile yeni dansları da pek yüzüme buluşturmayacağına kanaat ettim.

Yalnız bir derdim vardı: Paltom ve şapkam eski idi. Onları da kira ile tedarik etmeğe imkân yoktu. Mamafî onları nasıl olsa kapıda bırakacaktım. Rezaletimi gardrobun garsonlarından başka kimse farketmiyecekti.

5

Nihayet beklenen gece geldi. Kararımı verdik-ten sonra bilmem hangi tesir ile zihnimdeki zaman ölçüleri değişmiş, bu gece bana gelmiyecek kadar uzak, gelince de artık gitmiyecek kadar uzun gö-rünmüştü. Bu belki de hayatımda bir büyük tarih olacağı içindi.

İclal gelinceye kadar salonun havasına kendimi alıştırmak, bu hayattaki acemiliğimi gidermek için baloya erken gittim. Dünyada insana fena elbise kadar ağırlık veren bir şey yokmuş. Eski şapkamla antika paltomu vestiyerde üstümden defedince saf-ra atmış balon, kozasından çıkmış kelebek gibi ha-fifledim. Salondaki her aynanın önünde ayrı ayrı durdum. Kimseye belli etmeden göz ucile kıyafe-timi tetkik ettim. Bizim kırık aynada görülmemiş bazı kusurları islah ettim. Hakikaten fena değildim. Hatta sonradan görme bazı zenginlerle aramda de-himde kaydedilecek bazı farklar bile gördüm. Öy-leleri vardı ki sırtlarında İstanbulun en iyi makasın-dan çıkmış bir elbise taşıdıkları halde burada İst-

(Devamı 398'inci sahifede)

Orta Oyunu ne idi ?

Muharriri: OSMAN CEMAL

eçenlerde bir hayli dedikodusu yapılan bizdeki tulûat ve tulûatçılığın anası, hiç şüphesiz, kârikadim orta oyundur. Bütün tulûatçıların en hatırı sayılır üstâtlarından rahmetli K. Hasan efendi bile, diğer bir çok meşhur ve eski tulûatçılar gibi, işin başlangıcındaki ilk feyizlerini hep orta oyundan almışlardır. Bilhassa K. Hasan Efendi merhum, meşhur Kavuklu Hamdi Efendinin arkasında yamak olarak yıllarca pala sallayıp piştikten sonra yavaş yavaş şanoya çıkıp tulûatçılığın anası olan ve elyevm, ara sıra, sanatkâr Raşit Rızanın lokantasında, bazı geceler alay için oynatılan orta oyunu, bir nevi portatif tiyatrodan başka bir şey değildi.

Nasıl şimdiki tiyatrolarda, aktör ve aktrisler el birliği ile bir vak'ayı temsil ediyorlarsa, *zuhurikolu* denilen orta oyunu san'atçıları da, Rejisörleri sayılan Kavuklu ve ya Peşekârın idaresi altında bir araya gelip bir vak'ayı temsil ederlerdi.

Onlar için her yer bir sahne idi. Bayrampaşa bostanlarından Kurbağalı çayırına. Mama mesiresine kadar her geniş ve düz meydan, onların tabii birer sahnesi idi.

Dekorları, kostümleri, makyaj takımları, hep bir tek zembilin içinde, oradan oraya taşınırdı.

Sahne diye meydana kurdukları ve "*Yeni Dünya*," tabir ettikleri dört tane ince, tahta çitadan yapılmış, fakat her tarafı açık, perdesiz, küllüstür bir paravandan ibaretti.

Nasrettin Hocanın türbesi gibi her tarafı ap açık olan bu dört çitadan ibaret *Yeni dünya*, bütün oyunlarda evlik, konaklık, dükkânlık, vazifelerini görürdü.

Zurna ve çifte narenin refakatile temsil edilen vak'alar, gayet basit, hattâ iptidai şeyler olduğu için, bu *Yeni dünya* denilen ve bize, yani yeni nesle, şimdi pek acayip gelen bu nesne, tam o zaman temsil edilen şeylere göre biçilmiş kaftandı.

Orta oyunlarında gösterilen vak'alar çok basit şeyler olmakla beraber, zamanına göre bunların temsili, gene bir hayli marifet ve san'ata mütevakkıftı.

Hele Peşekârla Kavuklu rollerini yapanların o zamana göre birer yüksek san'atkar olması lâzımdı. Meselâ:

Peşekâr Büyük İsmail, Küçük İsmail, Kavuklu Hamdi, Ap-

turrezzak, sepetçi Ali Rıza efendiler gibi... Çünkü oyunun bütün yükü, bütün marifeti Peşekârla Kavuklunun omuzlarında idi. Peşekâr daima saman altından su yürüten, kurnaz, dessay, halden anlar, meyaneçi, mürâf, aynı zamanda hoşşöbet, gayet sabırlı, mütehammil ve çelebi mizaçlı bir tipi, oyunun başından nihayetine kadar hiç aksamadan yürütmek ve meydanı yani diğer

oyuncu ve çalgıcıları idare etmek mecburiyetinde idi. Kavuklunun ise, oyunun başından sonuna kadar, hiç durmadan mütemadiyen

yüzlerce seyirciyi güldürmekle beraber muayyen bir vak'a'ya, her temsilde yarı yarıya, yeni tul'at muhavereleri icat ve ilâve edecek kudrette, son derece nüktedan, emsalsiz bir hazırcevap olması lâzımdır. Kavuklunun bir de her oyunun başlangıcında söylediği hayalî muhavereler de ayrıca calibidikkattı: Merhum Hamdi efendinin elân hatırlarda olan öyle hayalî tekerlemeleri vardır ki dinliyenler hâlâ hayretler içinde kalır.

Bütün repertüvarı sekiz on oyundan ibaret olan Orta oyunlarında, her oyun bir birine benziyerek başlar, bir birine benziyerek cereyan eder, yalnız biterken biraz başka türlü biter. Peşekârla Kavukludan sonra orta oyununun en mühim ve dikkate şayan tipleri, Zenne denilen ve oyunun kadın rollerini yapan erkek oyunculardır, daha doğrusu oyunun bütün ruhu bu zennelerdir, her oyunda kıyamet hep onların yüzünden, onların başının altından kopar.

Tekmil eski büyük trajedi, komedilerde ve şimdiki bütün piyeslerde olduğu gibi Orta oyununun o basit, alel'ade vak'a'sı da sırf zennelerin yüzünden çıkar. Hemen her oyunda alacaklı maskesi altında Zenneleri arayıp bulmak için meydana gelenler, oraya sırf bir aşk ve zendostluk meselesini halletmek için gelirler.

Oyunun bidayetinde, Zenneler, Peşekâr, Kavuklu ile meydana bir hayli şakalaşır, seyircilere karşı bir hayli cinash, sözler sarfederler; birinci Zenneyi oynayan artist, gerdan kırıp kalçalarını çalkalıyarak Peşekârla Kavuklu'ya karşı olanca cilvelerini göstererek seyircileri epeyce tehyiç ettikten sonra Hanımefendiler kendilerine yeni tutulan on sekiz odalı denize, deryaya nazır konağa! Yeni Dünyanın içine yerleşirler ve asıl vak'a bundan sonra başlar: alacaklı sıfatı ve zurna ile Taklitler birer birer sökün eder.

Rum, Yahudi, Arnavut, Arap, Acem, Kayserili, Rumelili, Ermeni, Kürt, aptallar, matiz yani sarhoş sıra ile gelip Peşekâr, ve Kavuklu ile bir müddet şakalaşırlar, onlara dertlerini yanarlar ve neticede gene onlar vasıtasile Zennelerle görüşmeğe muvafak olurlar.

Orta oyununda Taklitlerin mevki üçüncü derecede kalır. Bunların hepsi de Peşekârla Kavuklunun elinde birer kukladırlar. Fakat, bazan taklide çıkan artistlerin içinde öyleleri olur ki, tahafıkta Kavuklu'ya bile taş çıkarır. Zira kendisi zaten vaktile kavukluktan yetmişmiştir. Meselâ: Komik Naşit bey gibi...

* *

[Devamı iç sahifemizedir]

Kapının Kapıları

Kaldırımında bir demir tekerlek yuvarlandı.
Akşam, artık, odama girerken adım adım,
Kaldırımında bir demir tekerlek yuvarlandı!...

Ağır ağır kapandı harice kapılarım,
Hapsolunca böyle ben, el gezdi arabamla.
Yaklaşmaz oldu bana ne çocuğum, ne karım...

Biriyor koridorda ziyalar damla damla,
Gözlerim bu gece de kendini görmez oldu,
Başım, ipsiz çan gibi, omzuma düştü gamla...

Aynalar, yine, meçhul bir ufka giden yoldu.
Dolarken pencereden gölgeyle odalarım,
Divar kâğıtlarımda açan koncalar soldu!...

Akşam, artık, odama girince adım adım,
Işıklar koridorda önce hasta yandılar,
Sonra, göz kapakları örtülü kaldı yarım ...

Mumların ölüp giden birer kahramandılar...
İçerden bir cenaze çıkıyor gibi gamla,
Kapılar, ağır ağır, açılıp... kapandılar!

Hapsolunca böyle ben, el gezdi arabamla...

CEVDET KUDRET

Ana ve babaların evlât terbiyesi üzerine dikkatlerini ehemmiyetle celbederiz. Doktor Mustafa Şakir Beyin Doktor Jilbert Robinden lisanımıza naklettiği pek mühim bir kitaptan iktibas ettiğimiz bu makale evlât terbiyesi hususunda analar ve babaları ikaz edebilecek mahiyettedir.

Kardeşler Arasında Kıskançlık ve Kin Düşmanlık Hisleri

Muharriri: DOKTÖR MUSTAFA ŞAKİR

Daha tarihin efsanevî devirlerinde kardeşler arasında şiddetli kıskançlık ve düşmanlıklara tesadüf olunur: Kabil ile Habil, Romulus ile Remus kardeş kininin en meşhur ve en eski misallerindedir. Kabil ile Romuluse kardeş kanını döktüren kıskançlık olmuştur. İlk çocukluk çağında görünen kardeş kıskançlığı ve kini daha ziyade tedafuî aksülâ-meller telâkki olunabilir. Çocuğun bu şursuz aksülâ-melleri çok kuvvetlidir. Sent Ogüsten der ki: «Memedeki bir çocuk süt ninesinin başka bir çocuğa meme vermesini ihtilaçlara kadar varabilen bir hid-detle karşılar.» Çocuklar hiç bir zaman his paylaş-masını kabul etmezler. Birader ve ya hemşireyi daima bir rakip telâkki ederler. Müellifler çocukların gönül sırcalığını *fragilité* çok iyi görmüşlerdir.

Bakınız, hemen hemen tarihe karışmış bir psikolog olan *Morellin* şu satırlarında ne kadar derin bir görüş vardır:

«Dikkatli bir nazar bir yaşına doğru çocuklarda hakikî ihtirasların-hiç olmazsa tohum halinde-mevcut olduğunu görebilir. Mutad olarak ilk kıskançlık nöbetlerini fişkirtan tagaddî ihtiyacıdır. Bilhassa sütninesi memesini kendisinden çekip diğer birine verdiği zaman çocuğun yüzü buruşur, mini mini kolları ile hayat kaynağını elinden alan muacciz rakibini uzaklaştırmak için çırpınır durur. Daha ilerlemiş yaşlarda müsavatsız tevzi edilmiş medihler, nevazişler, ihtimamlar, tecrübesiz ebeveyn ve ya müreb-biler tarafından diğer bir çocuğa gösterilmiş hususî tercihler kıskançlık tevlit ederler. Çok zamanlar bu

fena his sinsi sinsi yürür ve az zamanda müzmin bir şekil alır. Buna müptelâ olan küçük bedbahtlar mağnum, kasvetli, münzevi olur; iştahlarını kaybederler, eğlence ve oyunlardan kaçarlar. Benizlerinin rengi solar, marazlaşırlar ve ekseriya, sebebi akrabalarının ve hatta hekimlerin gözünden kaçan bu muzlim melankoli kendilerini ölüme sürükler. Binaenaleyh en genç bir çocuğun gönlü olgun bir insanınki kadar hatta ondan fazla hassastır. Anasının, küçük birader ve ya hemşiresini okşamasına dayanamaz, somurtma ve ya huysuzlanma suretile kıskançlığını izhar eder.»

(Morodotör) heman aynı şeyleri söylemiştir.

Biraderler arasında umumiyetle ilk olarak kini duyan büyüklerdir; çünkü küçüğün doğuşuna kadar ana ve babasının gönüllerini yalnız kendi malı edeyiyorlardı. *Fröyden* dediği gibi kızlar babalarına, oğlanlar da analarına karşı insiyakî bir ruchan gösterir. Büyük kardeş artık kendisinin muhtaç olmadığı ihtimamları, anasının küçük kardeşine beslemesine dayanamaz. Bu masuma kin bağlar. Bu his daha sonra azalacağına bazen çoğalır, bazen de bu kin birader ve anayı da içine alır ve «feda edilen» çocuk bütün kalbini o vakte kadar kaçındığı babasına tevcih eder. Bazen de her üçünden birden kaçınır ve kendi kendisine barınır ve erkenden kuryan gönlü, küçük kardeşine karşı duyulan insiyakî ve şursuz düşmanlığın tevlit ettiği çoraklıkla bütün hayatı müddetince eza ve elem içinde kalır.

Kabil kardeşini öldürdükten sonra...

Menşeinde bu kinlerin sebepleri derin, hemen hemen fizyolojiktir. Şuur uyanmağa başladıkça muzlim şurişler zekâ ile bir az ışıldar. Tartılmağa, münakaşe edilmeğe başlar. Sebepleri elenir. Bazı güzel, necip hislerin derin temasile silinebilir, fakat daima değil.

Basit bir hadise bunların hakikî mahiyetini meydana vurmak için kâfi gelebilir. Bu bazen uzun seneler sonra olur. (Guy de Maupassant) in «Piyer ve Jan» adlı romanında, kardeşini istirkap eden genç adam bu suretle kıskançlığını anlamıştır: «Bu, fevri *spontane*, mukavemet kabul etmez bir heyecandır. Piyer bu fizyolojik intibai kendisinde elemli veya hazlı bir takım hisler ve fikirler seli yaratan bu hadiseyi derin derin düşünmeğe başladı. Bu his ve fikirler zihnî kültürle kendisinden yükselmiş olan mütefekkir varlığın eyi ve sağlam dediklerine zit bir tuğyan idi.» Ve ilâve eder: «O halde bu içten gelen bir kıskanma, hatta kıskanmanın cevheridir.»

Umumiyetle erkek kardeşler hemşirelerinden ziyade yine erkek kardeşlerinden nefret ederler. Bu histe cinsî sevitabiinin çok kuvvetli tesiri inkâr edilemez. Bununla beraber birader karşısında biraderin şuuruna ilk gelecek kıyas yekdiğerini müsavi adetesidir. Tarzımuamelede en basit bir fark derhal adilsizlik hissini meydana çıkarır. Halbuki hemşirenin başka bir cinse mensûp olduğu hakkındaki intibai, kendisini ona nazaren yüksek görmesi ve onu himaye etmek vazifesi olduğu hakkındaki müphem hissi, hissiyatındaki huşuneti yumuşatır.

Kinin sebepleri bunu duyanlarca daima malûm olmaktan çok uzaktır. Dostlarından birisi her fırsatta kardeşini haksız çıkarır, ona rast gelmeğe çalışır, bu mevzu üzerinde konuşmağa bile tahammül edemezdi. Bununla beraber bu husumetin haksız olduğuna tamamen kani idi. Biraderini kıskanmasına hiç bir sebep, onda bulduğu hiç bir kusur yoktu. Hatta onu layıkı veçhile sevmediğinden dolayı üzüldü. Jenezini (tarzitevellüdünü) kendisine gösterinciye kadar bu hissinden bir şey anlayamıyordu. Dostumun bu gün ölü olan babasına karşı derin bir hürmeti vardı. Babası da kendisini tercih ediyor ve öteki oğlunu mütemadiyen azarlıyordu. Dostum şuarsuz olarak babasının sevmediği kardeşinden nefret etmeği pek tabii buluyordu. Şimdi ilâve etmek mecburiyetindeyim ki bu izahat dostumu ikna etti fakat tashih edemedi. Bu da

ispat eder ki bunların belki bazı hudut dahilinde değeri vardır.

Biraderler arasında her şey atışma ve kavga fırsatı hazırlar. Müşterek hayat karakter farklarını sivriltilir ve yahut bilâkis büyük benzerlikleri birbirine barıştırır. Birisi daha kuvvetli, daha güzel, daha zeki doğar. Mükemmel bir sıhhati vardır. İlleti yoktur. Bunlar bir şey değil, ne yapalım tabiat böyle istemiş. Fakat ebeveynin takdirleri, bütün gururları onun üzerine toplanır. Onun hakkında büyük emeller beslerler. İngilterede ve bazı muhafazakâr Fransız ailelerinde bütün ihtimamlar büyük oğul üzerinde temerküz eder. Diğer biraderler madun hizmetlerde kullanılır ve hepsinin vazifesi büyüğün şerefini yükseltmeğe çalışmaktır. Onlar da bu aile ananesine itaat ederler, fakat kalplerinde büyük bir gayz tutuşur. Ebeveynin adilsizliği kadar birader kinini çoğaltacak dünyada hiç bir şey yoktur. Zeki, güzel, çalışkan bir oğulları gururlansalar, liyakatleriyle ovünseler ne ise. Fakat ardı arası kesilmeden onun meziyetlerini diğer biraderlerin önünde sayıp dökmek, ötekilerin hamakatleriyle istihza etmek tahammül olunmaz bir şey olur. Tektirler onları islah edecek yerde her gün tezlil edile edile daha ziyade aptallaştırır.

Bülûğ tahavvülleri biraderler arasında, daha çocuk iken mevcu tolan soğukluğu dallandırarak, bazı kere kine kadar gidebilen bir gerginlik yaratmağa kâfidir. Çünkü şahıs bülûğda kendi şahsiyetini tanımağa başlar. Yeni şahsiyetin talep ve hacetleri diğerininkine çarpar. Karakterler kendi şahsî notlarını ahlrlar. Bunun için seciye pürüzleri daha sivrilir. Biri diğerinden daha fazla muvaffak olur. Öteki kiskanır ve kardeşinin tabii meziyet ve ya nakiselerine göre değişen vasıtalar kullanır.

Bazı kere de aksi tahassul eder. Birinin maddî ve içtimaî mevkii yükselir. Diğerleri ondan geniş bir surette istifade eder. Bütün eğlencelerine iştirak eder. Her yerde onunla ovünür. Fakat bazı kere kardeşinin işi ters gider, sefaletе düşer. Bu sefer de dün muvaffakiyetile búbürlendiği kardeşinden yüz çevirir ve her yerde onun aleyhinde dedikodu etmeğe başlar.

Diğer taraftan bazı biraderler vardır ki birbirlerinden nefret ederler; çünkü birbirlerine çok benzerler.

Ne kadar çok biraderler vardır ki ikisinin de Narzuladığı bir kadın için, haysiyete karşı yapılmış ve birinin diğerine ettiği bir hata için, bir din, siyaset meselesi için birbirlerini yırtmıştır. Yalnız biraderleri değil fakat her nevi hısımlıktan uzak insanlara da musallat olabilen bu kinler biraderler arasında yabancılardan fazla haşin ve müfteristir. Gabriyel Danünçio (Triomphe de la Mort) ismindeki eserinde iki düşman biraderi göstermiştir. Biri diğerine «Seni tanımak istemem. Şimdiye kadar rolün ne idi? Bütün nevazişler, ruçhanlar, takdirler hep sana olduğu halde sen kimseye bir şey yapmadın. Kendi menfaatin ve zevkenden başka bir şey düşünmedin» diyor.

Ya düşman hemşireler? Bunların kinleri acaba bir biradere diğer bir biraderi saldırtan kinlerden farklı mıdır! Burada da daima izzetinefis ve ovünme meseleleri büyük rol oynar. Ev kadını, ahlâkı gayet düzgün bir kadın tanım ki hemşiresinin daha adı söylenirken kıp kırmızı olur. Bu kız on beş yaşında iken aile kucağından kaçmış, erkenden fuhşa ve bu gün sefaletе düşmüş, küllî itiyatlara batmıştır. Söylediğim kadının namuskâr hisleri, izzetinefsi, ailesinin haysiyetini berbat eden hemşiresinin hattihareketile derin bir surette yaralanmıştır. Fakat ekseriya bunun zıddı tahassül eder. Zengin bir kocaya vararak refahlanan birisi daha az saadet bulan diğerinin nefretine uğrar. Haset kinlerin büyük atalarından biridir.

Hemşireler arasındaki kinin *jenezî* aranmak istendiği zaman sebeplerden bir tanesinin bütün diğerlerini çok geride bırakacak derecede göze çarpar. Bu da aşktır. Filhakıka küçük kız kendisinin hemşiresinden daha az güzel olduğunu anladığı zamandan, bütün iltifat ve nevazişlerin öteki tarafa aktığını sezdiği andan itibaren elemle, istirapla kıvrandı. Fakat hiç bir şey, daha sonra, delikanlıların hemşiresini tercih ettiklerini gördüğü zaman içini kavriyacak olan kuduruk gayzle kabilikiyas değildir. Her ikisi evlenipte biri daha evel valide olsa, bu doğum imtiyazlı anaya ve bilhassa çocuğuna karşı teveccüh edecek bir kinin sebebi olabilir. Bazı kere bütün kinin sikletini çekenler yalnız yeğenlerdir. Fakat izdivaç haricinde de kin iki hemşireyi köpürtebilir; meselâ eğer birisi hatta haberi olmadan ötekinin sevdiği gencin kalbini alırsa. Bazı naturalar vardır ki kederlerine kapanırlar ve sönmez kinlerini

dışarıya sızdırmazlar. Diğerleri de vardır ki intikam almaktan başka bir şey düşünmezler. Felâketleri karşısında görmeğe tahammül edemedikleri çiçek açmış bir saadeti yıkmak için iftira, imzasız mektuplardan tutunuzda cinayete kadar bütün vasıtaları kullanırlar.

Tiyatro ve roman bu mevzuda hararetle uğraşmıştır. Son olarak Henri de Berli (L'ennemi des Siens) romanında hemşire kinleriyle meşgul oluyor: «İzabel, günden güne emellerinin daraldığını görerek o zamana kadar hakir gördüğü bir oğlana atılır. Onun hoşuna gitmek için öyle bir hayasızlık gösterir ki bundan ürken delikanlı İzabelden daha genç olan hemşiresine yaklaşmağa başlar. Kıskançlıktan çıldıran İzabel genç adamı nasıl tutacağını bilmez ve nihayet delikanlının aşksız kucığına atılır. Buna rağmen aşık hemşiresine nişanlanır. Kin İzabeli en beter redielere sürükler. Yalancı, imzasız mektuplar gönderir ve böylece hemşiresinin intiharını hazırlar ve zavallının cesedi bir bataklıkta bulunur.»

Bazı biraderler kendilerini hemşirelerinden yüksek addederler ve bunun için hemşiresini hakir görmekte, esir gibi kullanmakta, en süfli hizmetlerde çalıştırmakta kendilerini haklı bulurlar. Bununla beraber şunu da hemen ilâve edelim ki kine vara bilen bu his çok defa da onu bertaraf edebilir. Ekseriya bu faikiyet biraderde kendisinden daha zayıf telâkki ettiği bir varlığa karşı şefik bir himaye hissinin doğurabilir.

Bir takım hemşireler de gürüle bilir ki biraderlerinden nefretlerinin biraz hususî sebepleri vardır. Anaları kendilerine hiç bir hürmeti olmıyan bir koca tarafından bed muamele ve küfürlere maruz kalmıştır. Çocuk babasından nefret eder. Bu kızın nazarında bütün erkekler kaba, hoyrattır. Genç tecrübesine güvenerek nefretini çarçabuk tamim eder ve biraderini de erkeklere karşı beslediği bu kinin icine kor. Daha sonra bu genç kızın izdivacı reddettiğini görürsek aynı sebep dolayısıyla şaşmamalıyız.

Marsel Tinerin yeni, çok güzel bir romanında (Birader-Hemşire) dediği gibi, hepimiz şayanıtebcil bir surette vefakâr Antigonların(1), o zamana kadar taabbüt ettikleri biraderlerinin ılık bir nazarla bir kadına baktıklarını gördüklerinden itibaren kudurmuş Elektralara (2) döndüklerini gördük... Hemşire bazı kere-tamamen elemsiz değil-görmediği, bir rakip olarak telâkki etmediği bir metrese tahammül eder. Fakat biraderin kendisile evlenmek istediği genç kız hemşireye daima bir canavar gibi görünür.

(1) Antigon: Yunan kıralı Ödipin kızıdır. Ödip gözlerini oyduktan sonra ölünceye kadar Antigon onu yedmiştir. Bu suretle ebeveyne vefakârlığın timsali olmuştur. (Mitoloji)

(2) Elektra: Ağamemnonu karısı Klitemnestri öldürmüştü. Kızı Elektra da onu öldürerek babasının intikamını almıştır. (Mitoloji)

Hikmet Kıvrımları

Bir filosofun neşrettiği fikirlerin halka zararı dokunacağından korkmak, meselâ cebir tedrisatının ekme piyasasını yükseltmesinden korkmak kadar manasız bir şeydir.

* *

İnsan rakibini zemmetmekle kendisini güzelleştirmiş olmaz ki...

* *

İntiharı müdafaa edenler: «Bir insan evinden usandığı vakit onu terketmek hakkına malik değil midir» diyorlar. Doğru, fakat fena bir evde yatmak açıkta uyumaktan daha ehven değil midir?

* *

Dünya büyük bir tiyatro sahnesidir ki orada aynı faciâ başka başka isimlerle mütemadiyen oynanıp durur.

* *

Beğmediği başı kesen kendininkini güç muhafaza eder.

* *

İnsanları bizden eyi bir lisanla bahse mecbur etmek için en eyi çare eyilik yapmaktır.

* *

Dünyada zamandan uzun bir şey yoktur, çünkü zaman ebedin ölçüsüdür. Ondandır kısa bir şey tasavvur edilemez, çünkü hiç bir büyük tasavvurumuzun tamamı meydana çıkmasına müsaade etmez. Bir şey bekliyen için ondan ağır, bir şeyden zevk alan için ondan süratli bir şey yoktur.

* *

Erkeklerin bütün fikir ve muhakemelerini bir kadının bir tek hissine tercih etmem.

* *

Hürmet ve takdirini kazanmak istediğimiz bir kadın kadar hiç bir şey bizi fazilet ve fedakârlığa teşvik edemez.

«Volter»den

Zayıflar Nasıl Kuvvetlenir?

Muharriri: SELİM SİRRI

Dört beş sene var, bir gün köprüde Ada vaporundan iki kişinin kollarına dayanarak güçlkle yürüyen bir hasta çıktı. Tamdığım bir ailenin gelini olan bu genç sonbahar yaprağı gibi sararmış solmuştu. Zayıf, narin vücudunu dermansız bacakları taşıyamıyor, her üç adımda bir duruyor, çukura kaçmış siyah gözlerinin fersiz bakışlarıyla sanki etrafındakilerden merhamet dileniyordu. Beni görünce acı, acı güldü: «İsviçreye gidiyorum, doktorlar öyle münasip gördü...» Fakat şiddetli bir öksürük sözünü tamamlamadı. O gün Davosa hareket etmiş, sonra da işittim, kan tükürüyormuş, teverrüm etmiş. Yüreğim parçalandı, bu kız yolda ölür, dedim.

Altı ay sonra bu hanıma Beyoğlunda Türkuazın önünde rast geldim. O aşnalık etnese tanımyacaktım, benzine adam akıllı kan, dizlerine derman gelmiş, semirmiş toplanmış, güçlü kuvvetli bir insan olmuş. Ben sormadan o söyledi:

— Davostan geliyorum, hakkınız varmış, sporla hayatımı kurtardım. Karlı bayırlardan kızakla kayarken, sabahları jimnastik yaparken, hep sizi düşündüm. Senatoryumda beş ay kaldım, günde dört övün yemek, bol uyku, açık havada jimnastik, bana tam on kilo kazandırdı.

Dünyanın her tarafından böyle dağların tepesine, ormanların içine yapılmış senatoryumlara yüzlerce ciğerleri zayıf insanlar geliyor ve yüzde dok-

sanı semiriyor, kuvvetleniyor, sıhhatını kazanıp memleketine dönüyor. Her kesin böyle senatoryumlara gitmeğe vaktihali müsait olamaz; acaba bünyesi zayıf, ve her hastalığa müsait olanlar kendi memleketlerinde bir rejim tahtında jimnastikle sıhhatlerini takviye edemezler mi? Ve ya semiremezler mi? Elbette! Öyle ise lütfen dinleyin.

Evvvela hepimizde az çok kökleşmiş bir itikat var, onu bir kere söküp atmayı.

Jimnastik, spor zayıflatmış, amma bırakmağa gelmezmiş! İnsan sonra iki mişli şişermiş!!

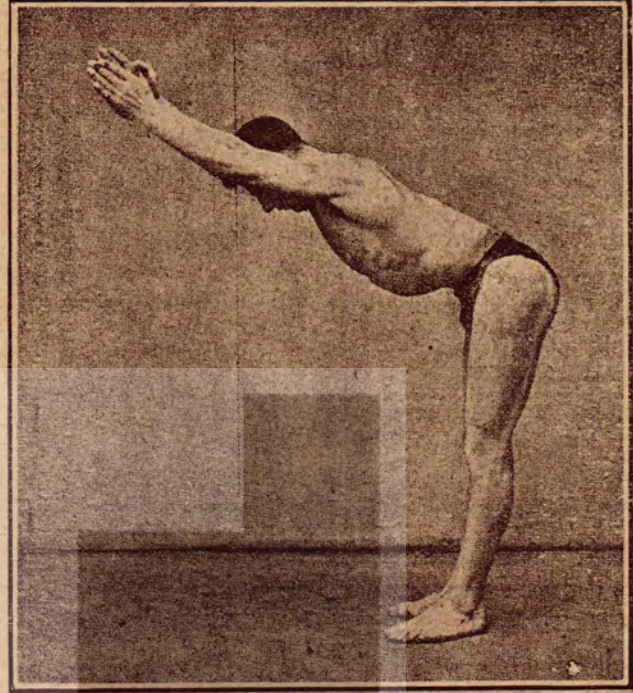
Bu fikir tamamen yanlıştır. Hareket tıpkı aldığımız gıda gibidir, azı fayda vermez, çoğu zarar verir. Güç olan bu gıdanın ihtiyaca göre nevi ve mıkdarını tayin edebilmektir.

Jimnastik her yaşta her kese lâzımdır. Hayat hareketten ibarettir, sağlam ve ya hastalıklı her vücut mümareseden fayda görür. Nasıl yüzümüzü yıkamıya mecbur isek jimnastik yapmağa da mecburuz. Birgün 24 saat ve ya 1,440 dakikadır, bu-

nun, istersek 15 dakikasını vücut idmanına ayırabiliriz. Evet günde bir çeyrekle kaybettiğimiz sıhhatı elde edebiliriz. Hem jimnastikten vücudu zayıf, çelimsizler değil, mide rahatsızlığı çekenler, sinirliler, isterikler, asmahlar, diyabetikler, kalpten mustarip olanlar da istifade ederler. Yalnız jimnastik ve sporun tıpkı ilaç gibi nevinin ve mıkdarını bilmek lâzımdır. Yoksa bir şişmanın zayıflamak sevdiğisi-

Kollar ve bacaklar işletmek

Hamle etmek**Gövdeyi öne uzatmak**

saatlerce ata ve ya bisiklete binmesi ve ya eskrim yapması bir zayıfın semirmek ve daha iştahlı yemek hülyasıle boks yapması elbet doğru olmaz.

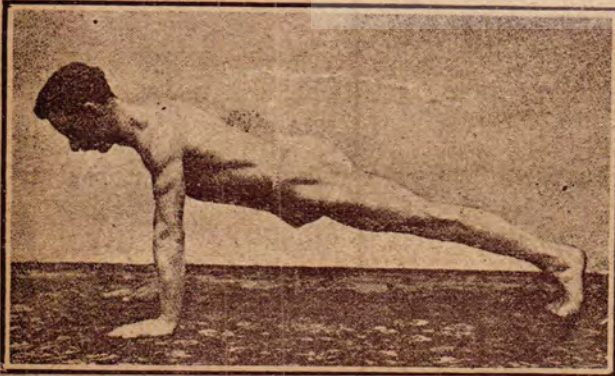
Şimdi bellibaşlı bir hastalığı olmadığı halde umumiyetle fazla zayıf, kansız ve dermansızların takibe mecbur oldukları rejimi söyliyelim: Semirmek ve kuvvetlenmek istiyorsanız şu şartlara harfiyen riayet ediniz:

- 1.— Muntazam saatlerde iş görmiye alışınız.
- 2.— Her akşam onda yatıp sabah 7,30 da kalkınız, 9,30 saat uyuyunuz.
- 3.— Tuvaletinizi yaptıktan sonra saat 8 de kahvaltı ediniz; çay, kahve, cıgara katıyen içmeyiniz. Tereyağlı ekmek ve sütlü kakao içiniz.

4.— Saat 9 da 15 dakika vücut mümareseleri yapınız, kollarınızı, bacaklarınızı, gövdenizi ayakta ve yere yatıp muntazam şekilde işletiniz ve hafif terleyiniz. Yazın havalar müsait oldukça mayo ile bu hareketleri bahçede rüzgârdan mahfuz bir yerde yapınız. Güneşte olması daha alâdır. Bu mümkün değilse odanın havasının temiz olmasına dikkat ediniz.

5.— Jimnastiği müteakıp mutedil derecede su ile duş yapınız ve derhal oğunarak vücudunuzu kurulayıp ısıtınız. Duş yapmak mümkün değilse kolonya ile ıslanmış yumuşak bir kese ile güzelce oğununuz.

6.— Saat on buçuğa doğru bir dilim tereyağlı ekmek, biraz bal ve ya reçel, ve ya suda haşlanmış iki patates ve ya iki elma yeyiniz.

Cephe vaziyeti**Cephe vaziyetinde kolları bükmek**

7.— Saat bire doğru öyle yemeğini yeyiniz. Yemekten yarım saat evel yazmayı ve okumayı bırakınız ve yemekte hiddet etmekten sakınınız. Etten çok sebze yeyiniz, mümkün olursa yemeklerde fazla yaş yemiş yeyiniz. Yemekten sonra bir saat uzanınız ve okuyup yazmayınız.

8.— İkinci kahvaltısından evel yarım saat açık havada geziniz ve dört buçukla beş arasında kakaonuzu içiniz. Ve bir

dilim tereyağlı ekmeği yeyiniz. Mümkün ise mevsim göre taze üzüm, incir ve saire yeyiniz.

Arka üstü yatıp bacakları işletmek

9.— Saat sekize doğru akşam yemeğini yeyiniz, ve akşam yemeğinin öyle yemeğinden hafif olmasına dikkat ediniz.

10.— Havası temiz bir odada saat onda uykuya yatınız ve yatakta hiç bir şey okumayınız, 7,30 da kalkınız.

On maddeden ibaret olan bu programı üç ay muntazamen tatbik eder, kuvvet ve sıhhatınızın yerine gelmediğini görür-

seniz ciddi bir rahatsızlığınız olduğuna hükmediniz ve derhal hekime koşunuz.

Hikmet Kıvrıntıları :

Volterden Fikirler

Her insan kendi zamanının mahsulüdür. Asrının fevkine yükselmiş pek az adam vardır.

§ Bir milletin ruhu daima büyük ekseriyeti çalıştıran ve idare eden küçük ekaliyet tir.

§ Bir cumhuriyet vatandaşı her zaman bir hükümdarın tebaasından ziyade vatanına merbut ve sadıktır. Çünkü bir insana kendi malı efendisinin malından elbette daha kıymetlidir.

§ İnsan her an eyilik etmeğe muktedir değildir, fakat karşısındakinin gönlünü almak her an kendi elindedir.

§ Bir devleti kurtarmak için bazen bir tek büyük adam kâfidir.

§ Büyüklere yalnız yaptıkları şey için değil yapmadıkları şeyler için de müvaheze edilirler.

§ Para mütemediyen elden ele gezmek ve geçtiği yerlerde terakkı ve saadet tevhit etmek için yapılmıştır. Onu saklıyan yalnız vatanına değil kendikendine de fenalık etmiş olur.

§ Paranın kıymeti bir devletin nabzı hükümdedir,

Her hangi bir memlekette fena adet ve ananeleri kökünden kesip atmak onları tahtit etmekten daima kolay olmuştur.

§ Büyük adam kendi başile başkasının kolunu çalıştırmağa muvaffak olan adamdır.

§ Bir muharebeyi ölümlerin adedi değil, diri kalanların korkusu kaybettirir.

§ Eski zamanda bir kitab sahibi olmak şimdiki asırlarda eyi bir kitap bulup okumak derecesinde güç ve nadir bir şeydi.

§ Hürriyet ve hakikati sevmiyen bir adam yüksek ve kudretli bir adam olabilir, fakat büyük adam olamaz.

§ Fena kitapların okunması eyi kitapların okunmamasından daha çok tehlikeli ve zararlı bir şeydir.

§ İstikbali keşfe ndfslerinde iktidar gören tarihçiler maziye yazmağa layık ve selâhiyettar değillerdir.

§ Tarih yalnız fırtınalardan bahseder, güzel havaları daima unuttur.

M e ş h u r A d a m l a r G a l e r i s i

P İ Y E R K Ü R İ V E M m e K Ü R İ

Piyer Küri (Pierre Curie) 1859 senesi Mayısın on beşinci günü Pariste Nebat Bahçesi karşısında bir evde doğdu. (Babası Doktor Küri o tarihte Müze Laboratuarında çalışıyordu).

Henüz onaltı yaşında liseyi bitirip bakalorya şهادetnamesi aldı; Sorbonda fizik «preparatör»u oldu; onsekiz yaşında ulumuhikemiye kısmından şهادetname aldı. Bundan sonra kimya mütehassısı olan kardeşile taharriyata girişti. İki kardeş «tenazur merkezinden mahrum billuratin ittisandan mutevellit elektrik polarizasyonu»nu keşfettiler. Bu keşif bilâhere «radiyo-aktivite» taharriyatı esnasında pek müfit olmuştur.

Küri biraderlerin bu mesaileri 1895 senesinde Plante mükâfatı ile taltif edildi. Aynı senede «Muhtelif dereceihararete cisimlerin havasımıknatisiyesi» mevzuuna dair yazıp müderisler heyeti huzurunda müdafaa ettiği bir tezle Doktor unvanını ihraz etti.

Bu suretle ilim ve fen âleminin hürmet ve teveccühünü kazanan Küri kendisi için ihdas edilen bir dersin müderrisliğine tayin edildi. 1895 senesi Temmuzun yirmi beşinci günü Maria Stodowska isminde bir Polonez kızla evlendi. İnsanı ve ilmi ideale karşı büyük bir meftuniyet besliyen ve ulumuhikemiye şubesinden mezun bulunan Mme Küri izdivacından sonra kocasının daimî bir şerikimesaisi oldu.

1896 da Röntgen ve Bekörel X şüasını keşfet-

mişlerdi. Bu sırada Mme ve M. Küri bazı emlahın inşaatımuziye neşrettiklerini müşahede etmeleri üzerine bu inşaatı tetkika başladılar. Bu suretle bu inşaatın «radiyo-aktivite» ismi verilen bir kudrete malik olduğu ve bu kudretin bazı üran filizatında mütেকâsif halde mevcut olduğu anlaşıldı. 1898 de polonium ve radiumun haberini verdiler.

1903 de Mme Küri «Radiumun atomik vezni» hakkında yazdığı bir tezle doktor unvanını ihraz etti. O tarihten itibaren yeni cisimlerin evsafı esasına müstenit yeni bir ilim doğmuş oldu.

Piyer Küri teminimaışet için hocalık etmek mecburiyetinde kalyordu. Laboratuarına ayrılan tahsisatin azlığından ve radiumun fevkalâde pahalılığından dolayı cesareti kırılmak üzere olduğu bir sırada, Nobel mükâfatı imdadına yetişti. Ondan sonra Küri yerine talebesinden birini vekil bırakarak

büsbütün taharriyata hasrı vücut etti. 1905 de İnstitüye aza oldu.

Fakat vakitsiz gelen ölüm mesai ve keşfiyatını yarıda bıraktırdı. 1906 senesi Nisanın ondokuzuncu günü bir kongreden çıktıktan sonra, «Dofine» sokağını geçerken bir kamyon altında kalarak çiğnendi. Ölümü Fransa için milli bir matem oldu.

Küri öldükten sonra boş kalan kürsüsüne vekâle'en Mme Küri tayin edildi.

Mme Küri dünyada yüksek tedrisat kürsüsü işgal etmiş ilk kadındır.

Tılsımlı Su

SEMİHA VAMİK

Muzafferin meyhanesinde Durmuş tezgâhın mayıklar tarafında, müşteriler leylek gibi tek ayak üstünde obir tarafta dururlar, kemaliha-hişle keselerini boşaltırlardı. Durmuş, üstü başı tertemiz, aklı başında, terbiyeli, hamarat, sayanitimat, her emirlerine amade, karşılarında perende atar ve paralarını alırdı.

Hem ticaret, hem ziyaret kabilinden Muzaffer Efendi ailesile beraber dükkânın üstünde otururdu. Kızı Bedianın ahı bakışlı gözleri... Fakat tabii orası sizi alâkadar etmez- her Mecnunun Leylâsı, her Leylanın Mecnunu kendine! Fakat Bedianın gözleri Durmuşun gece ruyasına, gündüz hulyasına girerdi de onun için söylüyorum. Akşamları babasının surahisini doldurtmak için merdiven başından seslendiği zaman Durmuşçuğun yüreğinin zembereği boşanırdı. Çöpçatan Dedenin her yerde parmağı vardır: siz kundaktaki çocuğunuzun süt parasına kadar silkindiğiniz zaman meyhanecinin çırağı o paraları biriktirir ve bir gün gelir,

ustasının kızile evlenir. Ne çare dünyanın kuruluşu böyle. Fakat bizim Durmuş için nerede o günler... Kadın yanında nutku tutulur, renkten renge girerdi. Bir bakışile kartal kanat delikanlıların fiyakasını bozan, azılı ayyaşların gözünü dört actıran, cebi delik anaforcuları yek nazarda sezip kılı kıpırdamadan, hatta boyunbağının yeri yarım parmak oynamadan, kapıdışı eden Durmuş, bir hanım görür görmez, ayakları birbirine dolaşır, sesi tutulur, abuk sabuk sözler kekeler, buzlu terler dökerdi. Artık Bedianın yanında ne haller geçirdiğini siz tasavvur edin. Dizleri birbirine dolanır, aklına söylenecek binbir aşikane söz gelir de ancak «hava ne kadar açık», ve ya «ne kadar yağmurlu, efendim», deyebilirdi.

Bir gün dükkâna Nizamettin ve Bekir isminde iki esmer adam geldi. Muzafferle uzun uzadıye konuştuktan sonra, dükkânın arkasındaki odaya bir çok şişeler, imbikler, maşrabalar, ezzahanelerde bulunan f dereceli bardaklar

getirip yerleştiler. En titiz, en meraklı meyhanecilere gıpta ettirecek alât ve edevat geldi. Ertesi gün o odada kendilerini hapsedip durmadan cins cins içkiyi birbirine katıyor, imbiklerden süzüyorlardı. Nizamettin aralarında mektep, medrese görmüş olduğu için, önüne yatak çarşafı büyüklüğünde kâğıtlar almış, durmadan okkayı kiloya, litreyi miskale tahvil ediyordu. Sanki ilmisiyma alimlerinden ikisinin ruhu bu adamlara girmiş; belli ki gizli ve gayet kıymetli bir şey keşfetmeğe oğraşıyorlar. Fakat Bekir, durmadan ezzahane bardaklarına süzdükleri mayileri homurdanarak ve küfürler püskürerek musluğa boşaltıp atıyordu. Günlerce bu böyle devam etti.

Bir gün boş bir zamanında, Durmuş da dayanamadı, o arka odaya girdi. Kimsenin içki içmediği bu meyhane ve maksatları yalnız ziyan etmek gibi görünen bu meyhaneciler merakını mucip olmuştu. Derken, Kayış Dağın arkasından mehtap doğuyormuş gibi arka merdivenlerden Bedia zuhur ediverdi.

— Eyişiniz işallah, Durmuş Bey.

Ahvalıalem nasıl? Ne var ne yok, bakalım.

Durmuşun gene dizlerinin bağı çözüldü. Arkası duvara çarpıncıya kadar geriledi ve:

— Ya... ya... ya... yağmur yağacak gibi, efendim, diyebildi.

— Demek ki yağmur yağacak, diyorsunuz. Bence sudan her zaman fayda gelir zarar gelmez. «Ve sakahüm rabbühüm» buyurmuşlar. Ne kadar doğru bir söz değil mi, efendim?

Arka odadakilerin zihnini bu su meselesi gibi can alıcı bahisler bile çelmiyordu. Onlar yüzlerce şişe dolusu içkiyi birbirine katıyor, tartıyor, çalkalıyor, kat kat süzgeçlerden geçiriyorlardı; fakat gene nafile, gene nafile. Bekir bir defa muayene edip başını salladı mı, tecrübe edilen mayiler dökülüp, baştan başlanıyordu. Nizamettin yeniden kılı kırk yarararak derin hesaplar yaparken, Bekir Durmuşu eteğinden çekti, oturttu.

Bedia gene merdiven başında idi

— Otur da sana anlatayım. Yoksa çıldıracağım geliyor. Efendim, hac dönüşü, kismet-bizi Habeşistana attı. Neyse, oraları lâzım değil. Azizim, orada kininden başka yiyecek, «harhar» dedikleri zakkum gibi bir içkiden başka içecek yoktur. Herkes akşamları titriye titriye uyur, sabahları ateşler içinde uyanır. Memleketin hamuru sıtma ile tutulmuş.

Nihayet memlekete kavuşmak müyesser olunca, düşündük, taşındık: «Ticaret yapalım» dedik. Bir aylık rakı, şarap, apsent, filan aldık; bardak, tabak takımı düzdük, «Hem kendimiz beş onpara biriktiririz, hem de şu fellah-

lara dünyanın lezzetini tattırırız» diyerek, bindik bir gemiye, açıldık. Malımızın icabı, yolda eş dost peyda ettik. Kaptan babacan bir adamdı; bize çok iyiliği dokundu. Neyse, uzatmayalım, efendim, uzaktan Mısır sahilleri görünmeğe başladı, vedalaşmak zamanı geldi. Tam o telaşın arasında, Allah selâmet versin, kaptan bizi çağırıldı: «Buraya bakın evlâtlar, size söylemeğe unttum, bilmiş olun ki bundan iki ay

evel Habeşistan şişe derununda ithal edilecek emtiaya yüzde kırksekiz gümrük koydu. Ne-çaşi Hazretleri bir defa mahallebilerine gül suyu niyetine balık yağı koymuşlar da şimdi heyeti vüzera tedabirilâzime ittihaz etmiş; şişe içinde gelecek mallara yüzde kırksekiz gümrük resmi konmuş. Mamafi, varille girecek eşya için gümrük yoktur.»

Bizim de, geminin tayfasının da bu haberin böyle geç verilmesine canımız sıkıldı. Yoksa vaktile bilseydik, biz de tedabirilâzime ittihaz ederdik. Her neyse, tulum götüren bir tüccardan iki büyük tulum aldık, ve ne var, ne yoksa içine boşalttık. Yüzde kırksekiz gümrüğü veremeyeceğimiz aşikârdı. Onun için ne isterse olsun, bir (cocktail) kokteyl yapar, taliimizi deneriz dedik, nihayet Habeşistana geldik. Tulumun birini hemen açtık.

İçinden mercimek çorbası renginde, sarımsak kokulu bir nesne çıktı. Hemen bir zenciyi kandırarak iki üç parmak zorla içirdik. Adamcağız bir Hindistan cevizi ağacının altına yattı, üç gün üç gece kumları tekmeledi durdu.

Ayıldığı zaman da o içtiğinin nefasetine dair tanzim ettiğimiz tasdiknameyi imzalatamadık gitti.

Gel, gelelim o bir tulumu; bilmem ne diyeyim, nasıl tarif edeyim.... Meselâ şimdi sana birdenbire tayyare piyankosu isabet etse, sevdiğin kızla yapa yalnız bir otomobile binsen, sana da ordular yenmiş, memleketler fethe miş gibi bir celâdet gelse, nasıl olursun? İşte bu tulumdakinden yirmi beş otuz damla içmek in-sanda bunların hepsi olmuş gibi bir hal yapı-yordu. Bu, içkiden iki yudum tadanın gözün-de Sultan Arap bacısı huri gibi görünüyordu. Sen ne diyorsun, evlât, o ikinci tulumdan çıkan içki hazinelerin, muharebelerin zevkuse-

fanın imbikten geçmiş hülâsası mı desem... Ne diyeceğimi ben de şaşırđım. Altın gibi sarı ve billur gibi berraktı. Ortalık karardıktan sonra bile o hâlâ parlardı. Sanki güneş içine girmiş de bir daha çıkmak istemiyormuş gibi idi. Yedi düvelin meyhanecileri bir olsalar, gene nafile. Öyle bir abıkevser yapamazlar.

Dükkânımızda çeşit yoktu, içkimiz birdi, ama pirdi. Sabah karanlığından gece yarısına kadar dükkân arı kovarı gibi işlerdi. İlle ve lâkin tulum bir tanecikti. O tulum bitmeseydi,

yer yüzünde Habeşistanla boy ölçüşecek memleket bulunmazdı. Sabahları kepenkleri açtığımız zaman, vesika ekmeği almak için sıralanıp bekleyen halk gibi paşalar, eşraf, nazırlar, tahttan indirilmiş sultanlar sokağın boyunca dizilmiş sıra beklerlerdi. Evvela küçük bir kadehini altın para, onbeş-kuruşa satıyorduk. Tulumun dibine gelince yudumunu bir altına verdik. Lezzetini anlatmakla bitiremem. İnsan ondan biraz içti mi, artık yapmıyacağı kalmaz. Kalbinden korku, aklından mantık silinir. O tulumu yarıladığımız zaman Habeşistan düyunu-

—Haber şu ki sen bana varacaksın—

umumiyesini ilga, tümbeki inhisarını ref, ve vergilerini yarı yarıya tenzil etmişti; hatta söz aramızda kalsın, İngiltere ile Fransanın ikisine birden ilanharp etmek üzere idi.»

«Bir defa içkilerin sultanını tesadüfen bulduk ya, ne olur bir defacık daha tali bize yar olsa, diyoruz. On aydan beri, borcettik, harc ettik nerede ise sırtımızdaki gömleği satıp senin ustana yedireceğiz. En nefis şampanyalardan tut da en kötü rakılara kadar meyhanecilikte ne varsa, akla gelebilecek her nisbette karıştırdık. Kaçak demedik, bozuk demedik. Nizamettinle benim ziyân ettiğimiz konyakları,

şarapları, viskileri, cinleri, rakıları, apsentleri saklasaydık terkos gölünü doldururduk. Öyle bir abihayattan beşeriyetin mahrum kaldığını düşündükçe çıldıracağım geliyor. Bir defacık daha tılsımını bulsak alim allah fırıncılara bile iş kalmaz.»

Bir taraftan derdini yanıyor, bir taraftan Nizamettin'in hesap kitap edip söylediği mikdarlarda, envai türlü içkiyi ölçüp, tartıp biribirine karıştırıyordu. Nihayet nümune olarak, yarım bardak doldurdular. Kimyonî, berbat yüzlü bir şey. Bekir dilinin ucile tattı. Tatmasile, öğürerek, bardağı musluğa boşaltması bir oldu.

Durmuş bunları ağzı açık, gözleri fal taşı gibi yerlerinden fırlamış, dinledi, dinledi, nihayet, «ve min el garaip» diyerek yemeğe gitmek üzere kalktı. Ötekiler:

— Bir şey içmez misin? Bizde harmanını kaybettiğimiz içkiden mada her çeşit bulunur.

— Eyvallah, kullanmam. Ağzıma sudan başka içki koymam. Demin, merdiven ayağında bizim ustanın kızına rasgeldim. Gayet derin bir şey söyledi. Sudan fayda gelir, ziyan gelmezmiş. Bilmem biz babadan böyle gördük, böyle gideriz.

Durmuş odadan çıkar çıkmaz zavallı Bekirin sırtına Nizamettin öyle bir sille indirdi ki adamcağızın ciğerleri kopacak gibi oldu.

— İştittinmi, softa bozuntusunun dediğini? Yuuu... hay sersemle hay, diyerek başını dövüyordu. Mıstra giderken gemide içeriz diye yanımıza aldığımız Taş Delen sularını unuttun mu? Hem de sen onları kendi elinle açmadın mıydi! Bir iyi düşün bakayım, benim kelek kafalı yarım: onları hangi tuluma boşalttın, hangi tuluma, çabuk söyle!

— Dur, dur bakayım; öyle ya, öyle ya, ikinci tuluma boşaltmıştım. Üzerlerindeki kırmızı balmumu bile gözümün önüne geliyor.

— Ya, ya, suyu unuttuk, tılsım suda olmalı. Koş, acemden bir kaç şişe Taş Delen al, ben de o vakite kadar miktarının hesabını yapayım.

Bir saat kadar sonra Durmuş yemeğini bitirmiş yine meyhaneye geliyordu. Bilmem ne hikmettir, sadık çıraklar tatil zamanında bile, anlaşılmaz bir cazibenin tesirile, gene ustalarının evi civarında dolaşırlar.

Yan kapının önünde, ehali ve polisler birikmiş Nizamettinle Bekiri itekaka dışarıya çıkarıyorlar. İkisinin de yüzlerinden, ellerinden kanlar akıyor, fakat keyiflerinden, sevinçlerinden durunamıyorlardı. Hatta polislere bile bu çılgın neşelerini şirayet ettirmeğe uğraşıyorlardı.

Ustası vaziyeti, hemen Durmuş'a anlattı:

— Arka odada, bir arbededir koptu. Bir taraftan da o ne gazeller, o ne çifte telliler; asıl şarkılar beni korkuttu. Bir de kapıdan bakayım ki, odada sağlam bir şey kalmamış. Fakat fena adamlar değiller ha! Meteliğine kadar zararımızı öderler. Bir yeni karışık içki icat edeceklermiş. Galiba, biraz akıllarından zorları var. Ne ise bu akşamlik karakolda kalsınlar da Allah kerim!

Durmuş da vak'a mahallinin halini görmek için arka odaya giderken gene merdiven başında Bediaya tesadüf etti.

— Deminden beri nasılsınız, iyisiniz işallah, Durmuş Efendi? Hâlâ havadan yeni bir haber yok mu?

Durmuş alıal, morumor: «Ha... ha... ha... hâlâ yağmur» içinden canını arka odaya atabildi.

Bekirle Nizamettin hakikaten iki arkadaşın coştugu zaman yapacağı hercumerci yapmışlar! Her tarafta kırık şişeler, bardaklar... İspirto kokusundan nefes alınmıyor, yerleri envai içkiler sel gibi basmış.

Sağlam olarak yalnız masanın üzerinde yarım litrelik bir ezzahane bardağı duruyordu; dibinde de iki yudumluk bir mayı vardı - pırıl pırıl altın gibi göz kamaştırıcı bir mayı; güneşi içinde hapsedmiş gibi duran bir mayı!...

Durmuş bardağı evvela kokladı, sonra içindekini tattı, daha sonra da devirdi içti. Odadan çıkarken -gene tesadüfen olacak- Bediaya rasgeldi. Bu defa Bedia Hanım yukarıya çıkıyordu.

Şakacı kahkahasile: «Hâlâ yeni bir havadis yok mu, Durmuş Efendi?» dedi.

Durmuş kızı yakalayınca kucağına kaldırdı, ve yüzünü yüzüne yaklaştırarak:

— Haber şu ki, sen bana varacaksın; nafile elimden kurtulamazsın.

— Benim aslan Durmuşçuğum, nihayet bunu söyleyebildin ha! Nereden cesaret aldın!

İktisadî Musahabe

Kooperatificilik Nasıl Doğdu?

Kooperatifçiliği İktisadî Buhran, Hayat Bahallığı Doğurdu

On dokuzuncu asrın başında İngiltere ve Avuranın en ileri memleketleri büyük bir iktisadî ve içtimai buhran içinde çalkanıyordu. İngilterede dokumacılık büyük bir inkişaf kazanıyor, yün çok kıymetli bir sınaat malzemesi oluyordu.

Erazi sahipleri olan büyük Lordlar derebeylik devrine mahsus olan ekincilik rejimini terk ediyor, geniş mikyasda koyunculuga başlıyordu. Bunun için toprakları üzerinde oturan köylüleri kulübelerinden ve topraklarından koğuyorlar, yerlerini her sene çoğalan koyun sürülerine veriyorlardı. Şehirlerde ise dokumacılık sınaati gittikçe ilerliyor, yeni yeni fabrikalar açılıyordu. Bu suretle şöyle bir vaziyet hasıl olmuştu:

Taşralarda Lordlar, erazi sahipleri köylüleri koğuyor, yollara döküyor; şehirlerde ise fabrika sahipleri onları kabul ediyordu. Fakat buhar kuvvete ve bazı makinalar icadile büyük bir terakki safhasına giren fabrikalar nispeten az amele ile çok iş çıkarabilecek bir hale gelmişti. Bunun için taşralardan şehirlere akın akın gelen köylü kabilelerine iş veremiyordu.

Fabrikatorlar işçilerin, boşta kalmış kolların çokluğundan istifade ederek onları gayet az bir ücretle çalıştırıyor, sermaye biriktirmeye, yeni yeni fabrikalar tesisine gayret ediyordu. İşte İngilterenin büyük sınaî şehirleri bu devirde teessüs etti, hem de karınlarını doyuramayan yüzbinlerce işçi ailesinin, yurtlarından koğulan kabilelerinin siyah sefaleti pahasına olarak.

Avrupa ise Napoleon muharebelerinin ve Avrupa muhasarasının doğurduğu buhran içinde idi. Fransanın Paris, Liyon gibi sınaî şehirlerinde işçilerin maddî sefaleti İngilteredeki sınıfdaşlarının sefaletinden geri kalmıyordu.

Bu devrin hayat pahalılığı ve maddî sefalet levhalarını çok kara renklerle tasvir eden kitaplar vardır. İnsan onların sahifelerine göz gezdirirken yüreği burkulur, gözleri yaşarır.

İşte bu kara sefalet devrinde *Ütopist* denilen bazı büyük içtimaiyatçılar yetişmiştir. Bunların en meşhurları İngilterede (Robert Owen), Fransada (Prüdhon)dur.

(Robert Owen) istihlâk kooperatiflerinin, Prüdhon da istihsal kooperatiflerinin babası sayılmaktadır.

(Robert Owen) bir dokumacı çırağı iken bir ihtira ile dokuma makinasında bazı mühim tadilat yapmak ve eskisine nispeten daha ince ve bilhassa daha ucuz pamuk ipliği yetiştirmeğe muvaffak olmuş, bu yüzden zengin bir fabrika tesis edebilmiştir.

+ (Yeni Lanark) da yepyeni bir sistem altında açtığı bu fabrikada işçilerine o zamanın tanımadığı büsbütün başka bir hayat temin edecek çıkışı bulmuştur.

İşçilerine bahçeli evcikler yaptırmış, çocuklarına mektepler açmış, bir de umuma mahsus dükkânlar, mağazalar yaratmıştır. Bu dükkânlarla mağazaların gerçi ilk sermayesi (Owen) tarafından konmuştu, fakat mallar işçilere para ile satılıyordu. İşte işçilerin bütün kazancı bu alış verişten husule geliyordu: (Owen) doğrudan doğruya istihsal yerlerinden ve ticaret merkezlerinden getirttiği malları maliyet fiatili işçilere veriyor, mağazaların idaresini de işçilerden teşekkül etmiş bir komiteye bırakıyordu. Ameleler artık hem ucuz hem saf ve gayri-mağşuş eşya alabiliyorlar, çocuklarını okutuyorlar, kendileri de içkiden kürtuluyorlardı. Karıları ise evlerinin bahçeciğinde küçük aileye kâfi gelecek sebzeyi yetiştiriyorlardı.

(Robert Owen) ameleler için yarattığı bu

(Yeni Lanark) hayatı az zamanda büyük bir şöhret kazandı, dünyanın her tarafından her sene binlerle ziyaretçi gelerek bu muvaffakiyeti tetkik ediyordu; bilhassa mektebinde tatbik edilen oyunlu ve musikili usul hayret ve takdirleri celbediyordu.

(Robert Owen) amelelerine diğer fabrikatorlardan bir az daha fazla para sarf ediyordu, fakat aldığı randman ile verdiği ücret fazlalığını bol bol kapatabiliyordu. Bu suretle kanaatı bilfiil teyüt etmişti: amelelere iyi bakılacak, iyi bir hayat temin edilerek aileleri sefaletten kurtarılacak, kendileri müdrük ve zeki insanlar haline getirilecek olursa çıkaracakları iş de daha ziyâde ve daha ucuza mal olabilecekti.

Bunun üzerine (Owen) propagandaya başlıyarak diğer fabrikacıları ikna ve kendi meslekine celbe çalıştı; onlara: «Maddeden yapılmış olan makinalarınızı yağlarsınız, mahrukatınıza dikkat edersiniz; ya etten kemikten yaratılmış olan amelelerinizi de yağlamağı, midelerinde yakıtıkları mahrukatı temin etmeğı düşünmez misiniz!» diyordu. Fakat o asırdaki fabrikatorlar (Owen)i dinliyecek halde değildiler. Misalini kimse tâkibetmemişti.

Ancak bir asra yakın bir zaman sonra görüyoruz ki, Amerikada (Robert Owen) in sistemini tâkip eder başka fabrikatorlar zuhur etmeğe başlamıştır.

(Robert Owen)in tecrübesi tek bir misal-den ibaret kalmış ise de bu fikirde gayet feyizli bir tohum vardı. Bu tohum ameleler arasına ekildi ve mükemmel semereler verebildi. Bu fikirden istihlâk kooperatifleri doğdu.

O sırada ameleler de hayat pahalılığının doğurduğu siyah sefaletten kurtulmak için çırpınıyorlardı. Kendi aralarında (mübadele dükkânları) açmak gibi tecrübeler de girişiyorlar, fakat teşebbüslerini muvaffakiyetli bir neticeye çıkaramıyorlardı. Nihayet (Rochdale) kasabasında bazı dokumacılar arasında (Charles Hovart) isminde biri çıktı, istihlak kooperatifçiliğini zihninde tasarlıyabildi. Bu zat arkadaşlarına fikrini şu suretle anlattı:

«Bizim en büyük sefaletimiz aldığımız ücretin mühim bir kısmını bakkallara, dükkâncılara kaptırdığımızdan ileri geliyor. Kendi kendimizin bakkalı, dükkâncısı olursak paramızdan çok çaha ziyade istifade edebiliriz.»

İşte bundan başlayarak bütün düşüncelerini izahetti, adeta istihlâk kooperatiflerinin tek mil programını birden çizmiş oldu. Ve dünyanın ilk kooperatifi 1844 de (Rochdale) kasabasında bir avuç dokumacı amelesi tarafından açılmış oldu.

Bu şirketlerin başlıca prensipleri şunlardır:

1 — İstihlâlcilerle istihlâkciler arasındaki miyancıları kaldırmak, insanları kendi kendile-

rinin tüccarları yapmak.
2 — Kendi aralarında piyasa fiatlarıyla alışveriş etmek. Kâr gibi görünen paranın bir kısmını biriktirerek sermaye haline getirmek.

3 — Bu sermayelerle toptancı mağazaları açmak.

4 — Nihayet daha büyük sermayelerle fabrikalar açmak ve ziraî teşebbüslere girişmek.

Robert Owenin bütün fikirleri bu yol ile de hakikat haline geçirilebilirdi. Filvaki bir dereceye kadar bazı yerlerde öyle de oldu. Kooperatifçilikten pek mühim neticeler alındı.

Ondan daha mühimleri beklenmektedir.

Robert Owen

Taştan Kalp

Muharriri: VALA NUREDDİN

E Ş H A S :

Mültezim, Köy Mektebinin Muallimi, Mecnun, Birinci ve İkinci Köylüler

[Vak'a, aşarın henüz ilğa edilmediği ve köylünün mutegellibe elinde oyuncak olduğu eski devirlerden birinde, Bolu civarında bir türk köyünde ceryan eder. Sahne, köyün misafir odasıdır. Odada pencere namına hiç bir delik yoktur. Işık, karşıdaki ocağın baca deliginden girer. İki yanda alçak sedirler vardır; sedirlerin berisinde de bir kapı... Dıvarda bir hevenk sarmısak, bir hevenk soğan, bir kocaman tava asılıdır. Köşeler karanlıktır.]

Birinci Meclis

**Köy mektebinin muallimi, Birinci köylü,
İkinci köylü, sonra, Mecnun**

(*Muallim, sedirin üstünde oturmuş, köylülerden birine mektup yazar.*)

BİRİNCİ KÖYLÜ — (*Muallime*) gözünü seveyin, ben! Sen hele, benim evelden açılık ettiğin gonaktaki gapu yoldaşlarına selâm yazıver. (*Muallimedikte ederek:*) Recep oğlu İsmail selâm ederim... Durmuşun İbişe selâm ederim.

(*Muallim yazar. O esnada, dışardan, Mecnunun akordu bozuk, çatal çatal sesi, —hayır, sesi değil,— figanı, feryadı işidilir.*)

MECNUNUN SESİ — Sarı gız!!... Sarı gız!....

MUALLİM — Yine mecnun geldi. İşte, dışarda «sarı kız» diye bağıyor. Mutlaka bizim Mültezim de peşi sıra sökün eder. Mecnun, Mültezimin kokusunu mu alıyor, nedir? O, nereye gitse, beriki de mutlaka arkasında...

İKİNCİ KÖYLÜ — (*Kapıya yaklaşır. Mandalı çevirir. Kapı, bir kağıt gıcirtisile, ardına kadar açılır. İkinci köylü seslenir:*) Huuy!!.. Ne bağıryon yırtına yırtına Hal oğlu?.. Gir içeriye, ülen!

(*İçeriye Mecnun girer. Bu eski Anadoluda, frengi ve sitmadan, yahut, tahakküm ve istismardan aklını oynatan ve her köyde bir çoğuna tesadüf edilen mecnun tiplerinden biridir. Üstü başı kalın bir toz tabakasile örtülü olduğu için uzak bir yoldan yürüye yürüye geldiği ilk nazarda anlaşılır.*)

MECNUN — (*Kapının eşiginde aynı fal-solu, çatal çatal sayhayı tekrarlar:*) Sarı gız!!.. Sarı gız!!... Sarı gızı istiyon ben!

BİRİNCİ KÖYLÜ — Çeneni gıs, Hal oğlu... Çeneni gıs... Mültezim efendu, Sarı gızı isteyiverdiğini işitir de başına tezedden bir belâ açiverir!... Nene gerek... Sesini gıs!... Nah, çöküver şu köşeye... Zıbar!

MECNUN — zıbaraman!... Mültezim gelibe... Mültezimin yoluna gözetledin... Şeherde gadı ile uyuşuverdi... Köyün tarlalarını, topunu birden, kötüklerinden üzerine çevireverecek! Goyuvermeyin Mültezimi köye!... Goyuvermeyin... Egerliğim goyuverirseniz cümle ceminiz benim gibi torpaksız galursunuz!... Mültezim, benim tarlamı, davarımı üzerine ediverdi. Şincik de sizin tarlanızla davarınızı üzerine ediverecek!... Köylüler torpaksız nidecek, ülen?.. Havada asılı mı galıvirecek?.. Mültezimi köye goyuvirmeyin... Govun Mültezimi!... İlle ve lâkin Sarı gızı elinden alın da öyle goyun. Sarı gızı bana verin... (*Bağırır:*) Sarı gız!!... Sarı gız!!...

(*Dışardan nal sesleri işidilir.*)

MÜLTEZİMİN SESİ — Ülen köpoğlu köpekler!.. Ne cehenneme savuştunuz?.. Üzengimi tutacak, beygirimi dama [1] çekecek bir adam da mı yok, be?...

BİRİNCİ VE İKİNCİ KÖYLÜLER

[1] Dam, ahır.

(Siperlerde düşmana saldırır gibi yerlerinden fırlarlar; fakat dost karşılar gibi, mülayim, mültefit bir sesle:) Buyurun! buyurun!

[Bu esnada mecnun, odanın karanlık köşelerinden birine iyice saklanıp büzülür. Sahnede adeta görünmez olur. Muallim, köylülerin hali karşısında başını sallıyarak bacanın içinden sızan ışıktaki deminki mektubu tamamlamağa uğraşır.]

İkinci Meclis

Muallim, Mecnun, İki köylü, Mültezim

kerliye ocağa yaklaştırır. Ve olduğu gibi, diklemesine, ateşe atar. Çıraları parlatmakla meşgul olur. Mültezim bu sırada, ikinci köylüye de emirler buyurur:)

— Ocağa bir kütük atın hele... Bu gece burada galacağız

[Kapı tekrar açılır. Önde Mültezim, arkada iki köylü, içeriye girerlerken, kapıdan gurubun son ışıkları süzülür. Mültezimin omuzunda bir yamçı, elinde bir kamçı vardır. Dik yürüyüşlü, palabıyıklı, cin gözlü bir adamdır. Evela «Esselâmü aleyküm—ve aleykümüsselâm» diye selâmlaşırlar. Köylüler, bütün sedirlerin üzerlerindeki yufka minderleri toplıyarak hepsini Mültezimin oturacağı tarafa sererler. Mültezim, arkası mecnunun bulunduğu köşeden yana dönük olarak ocağın yanına kurulur. O bürleri, tahtalar üzerinde bağdaş kurarlar. Bu sırada, ellerini göğüslerine bastıra bastıra merhabalaşırlar. Yalnız mecnun ses çıkarmaz. Oturduğu köşeye sinmiştir.]

MÜLTEZİM!— Ocağa bir kütük atın hele... Bu gece burada galacağım! (Birinci köylü, odanın bir karanlık köşesindeki iri çam kütüklerinden birini büyük bir gürlütle ile yere devirir. Yuvarlıya te-

Sen de arvatlara seslen ki yemek ileteler!
İKİNCİ KÖYLÜ — Baş üstüne, Efendum!
(Kapıyı açar, bağırır:) Ayşe kız!... etmek getir kız!...

Mültezim efendu köyümüze konuk indi. Dişardan bir kız sesi—Garamancar (1) da getüreyin mi?

İKİNCİ KÖYLÜ — Getur!

KIZ SESİ — Teze peynir de getüreyin mi?

İKİNCİ KÖYLÜ — Getür!

KIZ SESİ — Gıllı tombalak (2) getüreyin mi?

İKİNCİ KÖYLÜ — Getür! Getür... Hepsini getür.

MÜLTEZİM — Tavuğunuz yok mu ki, köpeyoğulları? Gaymağınız yok mu ki?...

(1) Bir nevi şalgam.

(2) Şeftali.

İKİNCİ KÖYLÜ — Var, efendüm!... (dişariya seslenir:) Tavuk ta getir!... (Mültezime:) sana ikram etmeyeceğim da kime ikram edeceğüm?

MÜLTEZİM — Kimin malını kime ikram ediyorsunuz, ülen? Hepiniz na şuranıza dek bana borçlusunuz... Tarlalarınıza hacız goydurtacağın! Bu gün gadi ile şeherde gonusuverdin.

MECNUN — (Köşesinden attı olarak) dimedi mi size, tarlalarınızı alacağından ötürü. Tarlalarınızı alacak... Garılarınızı alacak... Gızanlarınızı alacak...

MÜLTEZİM — (Arkasından gelen bu sözlere birden bire irkilir. Şaşırır. Döner. Mecnununu görünce:) Bu köpoğlunun attırması yoğidi. Nereden çıktı ki...

MECNUN — Çıkarın ya... Nereden çıkacağın... çıktım işte... Tarlamı aldun; al... Davarımı aldun; onu da al... İlle sarı gızı.. Ver bana... Sarı gızı alma... Sarı gızı veriver... (aynı çatalı sayha ile bağırır:) Sarı gız! Sarı gız!

MÜLTEZİM — Sus, ülen! Yırtınma.

MECNUN — Nasıl yırtınman? Sarı gız benim yavuklum be!

MÜLTEZİM — Sarı gız senin yavuklun idi emme gayri değil... Sarı gız şincik benim gapatmam!

MECNUN — (Yalvarır) Etme, mültezim efendu... Gulun, köpeğin olayın... Encüğün(ı)olayın... Senin dört garın, altı gapatman var... Galmanların var... Benim biricik yavuklum vardı. Yavuklum alma... Sarı gızı bana veriver... (Falsolu, çatal çatal sayha halinde:) Sarı gız! Sarı gız!

[Bu esnada, kapı, pat pat vurulur. Mecnun da dahil olmak üzere, her kes susar. Başlarını kapıdan yana çevirirler. Dışardan süzülen ergovani bir akşam ışığı içinde gümüş gibi bir kadın kolunun içeriye uzandığı görülür. Bu kolun eli, bakır bir leğen ibrik tutmaktadır.]

BİRİNCİ KÖYLÜ — (İkinci köylüye) Nah leğenib-

rik! Al da efendunun eline su döküver! Ben de siniyi hazır edivereyin.

[İkinci köylü, leğen ibriği almağa giderken, birinci köylü de, ocaktaki kütüğün birden bire parlıyan alevile aydınlanan deminki ka-

(1) Köpek yavrusu.

Muallim - nafile yere uğraşma! O sarı kızı sana vermez.. Onun kalbi taştan

İreceb oğlu İsmail selam ider... Durmuşun İbişe

ranlık köşede dayalı siniye yaklaşır. Kısa boylu bir insan kameti kutrundaki bu kocaman siniyi de bir az evel kütüğü tekerlediği gibi, yuvarlıya yuvarlıya odanın ortasına getirir. Kapıdan uzanan kadın elinden yemek levazımını alarak sofrayı kurar.]

MECNUN — (*Mültezimin eline su dökmeğe hazırlanan ikinci köylüye:*) İrbiği brak. Mültezimin eline ben su dökceğim.

MÜLTEZİM — (*Mecnuna*) Brak, sen ele su dökmesini beceremen.

MECNUN — Ele su dökmesini beceremen olur mu, a efendi?... Ben bu güne değin senin ayaklarına «Sarı gızı veriver!» diye bu ibrik dolusu göz yaşı döküm! Daha da dökün! İlle ki şu sarı gızı veriver bana!... Sarı gızı ver!.. (*Büyük ve pürüzlü sesile haykırır:*) Sarı gız!.. Sarı gız!!

[İkinci köylü, Mültezimin eline su döker. Birinci köylü havlı tutar. Köy muallimi, usulle mecnuna yaklaşarak onu kolundan çeker. Sahnenin obür tarafına götürür.]

MUALLİM — (*Alçak sesle*) Ne yalvarıp duruyorsun bu adama?

MECNUN — Sarı gızı bana veriversin diye.

MUALLİM — Nafile yere uğraşma! O, sarı kıızı sana vermez.

Görmüyor musun? Onda merhamet yok. O, insana acımaz.

Onun kalbi taştan.

MECNUN — (*Şaşırılmış halde*) Taştan mı?

MUALLİM — Taştan ya... Taştan elbette...

MECNUN — (*Büyük bir hakikate desteres olmuş gibi, hayretle:*)

Ya?... Taştan ha?... Taştan ha?...

[*Mültezim, bu esnada, elini yıkamıştır. Birinci köylü herkesi sofraya davet eder.*]

BİRİNCİ KÖYLÜ — Buyrunğ, buyrunğ... Etmeğe buyrunğ!

[*Hep birlikte, sininin başına geçerler. Bittabi Mültezim baş köşeye oturur; ve ilk besmeleyi çekerek, yemeğe, evvela, o başlar. Hep birlikte, şapırtılı şupurtulu atıştırırlar. Adet mucibince hiç konuşmazlar. Yalnız, sükûtu mecnun ihlâl eder.*]

MECNUN — (*Dalgın:*) Yaa?... Taştan ha?... Taştan ha?...

MÜLTEZİM — Sus ülen!... Çeneni gıs!... Yemekte laf etmek mekruhtur!

[Mamâfi, yemekte laf etmenin mekruh olması, mecnuna vız gelir. O, pek seri nihayete eren akşam taâmı esnasında, bir iki kere daha, aynı kırık cümleyi tekrar eder.]

MECNUN — Taştan ha?... Taştan ha?... Bak hele bak... Bilmez idim!

MÜLTEZİM — ("Çattuk!" Manasında başını sallıyarak:) Lahavle velâ... [Yemegini bitirir; sofradan kalkar]: yarabbi şükür (geğirir:) oh, el-hamdülillâh... (Bir daha geğirir:) Hamdolsun buğadarını da bulduğumuza...

[Birinci köylü, sofrayı toplarken, ikinci de Mültezime su döker. Muallim, ocak başında mektubu tamamlar.]

MECNUN — [Fikrisabit halinde tekrarlayıp durur:] Taştan ha... Taştan ha... Bunu bilmez idin... Bak hele bak... Muallim nasıl da biliyordu... Eeh, helbet, helbet... Ne kadar olsa okumuş... Ya?... Taştan ha?... Taştan ha?... Hele bak, bak, bak.

BİRİNCİ KÖYLÜ — (Mecnuna) Orada yoktan yere dırlanıp durma, Hal oğlu!... Heydi, kendini goster. Açıver şu bodurum gapağını da bodurumdan Mültezum efendiye şilte çıkarıver... Tez elden zıbara!... Yorgundur.

MECNUN — Olur, ağa... [Suflör deliğe yakan bir tarafta bir yer kapağı açıp zemine girer. Şilteleri çıkarır. O, bu ameliyeyi yaptığı sırada, köylüler, ortalığı toplamışlardır. Yatağın tam ocak karşısına yapılmasına yardım ederler. Mültezim, kamçısını duvara asar. Kamçısını yatağın üstüne atar. Caketini çıkarıp, yastık makamında, başını koyacağı yere yerleştirir. Mecnun, devam eder:] Taştan ha?... Taştan ha?...

MÜLTEZİM — [Ayağından çizmeleri çıkarmağa uğraşarak:] Sahiden de taştan be! Çıkıvermiye bitürlü... eziyet ediye köppoğlu! ... (Mecnuna): Gel, ülen, çekivir şunu.

MECNUN — Peki ağa.. (Mültezimin çizmelerini çekerken, kendi kendine söylenir:) Taştan ha?... Taştan ha?... Kendi de diyiverdi taştandır diye... Çıhıvirmiyeye ha?... Veh veh... Veh veh... (Teesüfle başını sallar.)

MUALLİM — (Birinci köylüye) Al! Mektubun tamamlandı.

BİRİNCİ KÖYLÜ — İramazanda İrecep paşanın gonağına geleceğim diye yazdın mı?

MUALLİM — Yazdım, yazdım... Dediklerinin hepsini yazdım. (Hazırına) Allah rahatlık versin.

MÜLTEZİM — (Muallime:) Cümleten... (Köylülere:) Heydin, siz de rahat edin. (Mecnuna:) Heydi sen de get, zıbar.

[Muallim önde, köylüler arkada, çıkarlar. Kapı açıldığı zaman, dışardan artık hiç bir ziya süzülmediği, gecenin eyiden eyiye ortalığı bastığı görünür. Sahneden, en son, mecnun çıkar.]

MECNUN — (çıkarken:) Veh, veh... Taştan ha?... Taştan ha?... Galbi taştan olduğundan ötürü Sarı gızı bana vermiye. (Çatal çatal bir deli sayhası halinde:) Sarı gız!!.. Sarı gız, gız!!

[Odadan mecnun da çıktıktan sonra, Mültezim, kapının arkasındaki mandalı sürer. Yatağına, pantolonunu ve ayacağındaki yün çorabını çıkarmadan girer. Yamçısını sırtına çekip, yüzü ocaktan yana ve sırtı ehaliden tarafa dönük olduğu halde yatar.]

Üçüncü Meclis

Mültezim, sonra Mecnun

[Ocaktaki büyük kütük, kızıl bir alevle tutuşur. Sahne kızarır. Mültezimin horultusu işidilir. Dışardan, boğuk boğuk, «sarı gız!» diye mecnunun sesi gelir. Bir müddet sonra, kapı kurealanır. Mandalın, yerinden oynar gibi, kimıldadığı görülür.]

MECNUNUN SESİ — (Dışardan) Açılmıya... Nereden girmeli ki?... Bodurumdan... ha ha ha... bodurumdan!... Bodurumdan girmeli... Gonuk odasına bodurumdan gapak açılıya... Mültezum efenduya şilteleri getiriver diye idi. (Mecnun bu suretle söylenerek, ilk önce kapıdan uzaklaştığı, sonra, sahnenin altına girdiği fark olunur.) Nah, gapağa geldün. (Kapak açılır, ocağın kızıl alevi karşısında mecnunun kıpkırmızı başı görünür. Sonra, gövdesi, sonra, bütün vücudu... Mecnun sahneye girer. Gözleri, çeşmhanelerinde fıldır fıldır dönmektedir. Mültezime bakar:) Uyuya... hah hah hah... uyuya... ne de kötü uyuya... hele bak, hele bak... ağzını ayran delesi gibi bir garış açmış... kötü adam olduğu gapalı gözlerinden bile belli... helbet kötü adam... veh veh...veh veh... galbi taştan da ondan ötürü kötü... eğerliğim galbi taştan olmasaydı, cümle cemi insanlar gibi yalabuk (1) kişi olurdu bu mul-

[1] İyi, güzel.

zum efendu... gurtarmalı, gurtarmalı taştan galbten mültezum efenduyu... Mültezum efendunun galbi taştan olmasaydı, tarlamı almazdı; çavarlarımı almazdı; sarı gızı almazdı benden... sarı gızı almazdı... ah sarı gız ah... Mültezum efendinin galbi taştan da ondan kelli sarı gızı aldı... kendine gapatma etti... Ben yavuklusuz galdım. Mültezum efendunun taştan galbini göğsünden çıkarınca gayrı kötülük edemez. O...eh, kim bilirki, belkim de sarı gızı bana veriverir... Helbet, helbet... taştan galbini çıkaranda Mültezum efendu yalabuk kişi olur... bana acır... sarı gızımı verir... sarı gız!!... sarı gız!!... Sarı gızı almaktan ötürü mültezum efendunun taştan galbini çıkarmalı. *[kuşağından bir çevre çeker.]* Nah, anamın çevresi... mültezum efendi, sarı gızı kendine gapatma edende anam garı: «Bu çevre ilen gözünün yaşını sil, oğul!» diye bunu bana verdi idi. Bu çevre ile mültezum efendunun ağzını tıkayıvereyin de bağırıvermesin!... *[Sırtı ocaktan tarafa, yüzü ehaliden yana olarak, Mültezimın yatağı önünde diz çöker. Çevreyi adamın açık ağzına tıkar. Mültezim uyanıp teprenmeğe başlayınca elile gırtlağına sarılır! ve vücudile vücudu üzerine abanır.]* Deprenmesun; deprenüp de eza çekmesin... golunu budunu guru dahtalara vu-

ra çala vücudunu incitmesun diye üstüne ababanıvireyin! *[Belinden kocaman bir bıçak çıkarır]* Na, işte babamın bıçağı! babam: «yavuklunu gapatma ettiler. Irzını goru!» diye bunu bana verdi idi de nahşlanıverdin... Birden bire kötüleyiverdin... Irzını goruyamadımdı... Nah, babamın bıçağı!... Bu bıçak benim işime yarayıvirmedi idi... bari Mültezum efendinin işine yarasın; onun taştan galbini çıkarmaktan ötürü... *[Bıçağı ile Mültezimin üzerine abanır... Daşarılar... Mecnun bir aralık bıçağını havaya kaldırır... Bıçak, kıp kızıldır... Hatta ocagın alevinden de kızıl... Kan kırmızı!]* Hak tamam... Mültezim efendunun göğsünü ikiye şek edivirdeyen... Şimcik taştan galbinide... Acep taştan galp de ne türlü ki?... *[Ellerini Mültezimin yarık göğsü içine sokar. Araştırır karıştırır.]* Yok be! Taştan yok.. Yok ülen, yok... Taştan galp yok... *[Kanlı ellerini kızıl ocagın kıp kızıl konunda havaya kaldırır]* Muellim efendu yalan diyivirmiş be!... Mültezum efendunun galbi taştan değilmiş... Mültezum efendunun heç galbi yokmuş... Taştan bile galbi yokmuş... Heç galbi yokmuş... Heç yokmuş, heç...

[Mecnun, kanlı ellerile yüzünü kapatır. Belli ki, netice muallimin tahmininden de fena çıktığı için, pek müteessirdir.]

VA-NU

Hikmet Kırıntıları:

Gideceğimiz yeri bilmediğimiz zaman yolların Gen uzağından gidiyoruz, demektir.

* * *

Tabiat fertlere karşı çok merhametsiz görünür. Bu noktainazardan tabiat o hükümdarlara benzer ki bir arzularını yerlerine getirmek için dört beş bin insan hayatı feda etmeği hiç hükmünde görürler.

* * *

Bir cemiyet içinde yaşayan batıl itikat ve vehim sahipleri ordulardaki korkaklara benzerler. Buldukları yerde bilmeden bozğun çıkarırlar.

* * *

En acıdığı insan işsizliğin yükü altında ezilen İnsandır.

Volterden

Batıl Vehimler

Talihlerinden, yıldızlarından çok bahseden kimseler aşığı ve tehlikeli seviyede insanlardır ve korktukları felaketleri zorla başlarına davet ederler.

Cennet

İnsanın cenneti yer yüzüne indirmek için sarf ettiği gayret asıldır.

X

Ümit

Ümit gecelerin güneşi gibidir. Gök yüzünün en karanlık bir noktasına dikkatle bakan göz orada mutlaka bir yıldız keşfedebilir.

Octave Feuillet

İKİ Cami arasında Beynamaz

(Bir Avokat yazıhanesi. Ortada Bir Koltuk, Sağda Solda Birer İskemle)

AVOKAT RİC'İ

Nakleden : KÂMRAN ŞERİF

Aman Yarabbi! Ne müthiş bir tereddüt, ne fena bir kararsızlık içindeyim! Hani o mahkeme salonlarında en karışık işleri beş on cümle ile kestirip atan o ateşin avokat Ric'i? Bu kadar zamandan beri her kese akıl öğreten ben, adeta kendime bir akıl hocası arıyorum... Ne yapsam? Kimlere danışsam? (Sağ ve sol taraflarına birer iskemle çekip kendisi ortadaki koltuğa oturur.) On günden beri iki cami arasında kalmış beynamaza döndüm. (Sağını işaretlerle) Bir tarafta Füzuzan Hanım: Henüz on yedisinde ya var ya yok...Sarışın, narin terütaze bir kız... (Solunu işaretlerle) Bir tarafta Sanuber Hamfendi... Dul, çocuksuz, yaşı gayri malûm, sözü söhpeti yerinde, bahusus zengin... (Sağını işaretlerle) Bu da fazla... (Yüzünü buruşturur) İyi ama, ben de dünkü çocuk değilim ya! Otuz dokuz yaşında koskoca adam!

Siz ne dersiniz? Bana bir akıl öğretin... Sevaptır, ayol, bir şey söyleyin! Susuyorsunuz! Anlaşıldı, sizden hayır yok! O halde ben de kendi meslekdaşlarıma akıl danışırım... Kırk yıllık dostum Avokat Eymeni ile Eyseri ne güne duruyor? Ama matlup bununla da hasıl olmayacak... Her ikisini de o kadar iyi biliyorum ki hangisinin ne içtihatla bulunacağını daha şimdiden duyar gibi oluyorum: Eymeni: «Füzuzan Hanımdan şaşma!» diyecek Eyseri: «Sanuber Hamfendiden başkasına kulak asma!» diyecek ve ben bu iki zıt tavsiyeden hangisini tercih edeceğimde mütereddit, ber-

mutat iki cami arasında beynamaz gibi kalacağım!

Fakat olsun! «Barikaihakikat tesadümü efkârdan çıkar»... Gidip Avokat Eymeni ile Eyseriyi davet edeyim; Eymeniye sağıma, Eyseriyi solüma alayım. Eymeni söylesin, Eyseri dinlesin, Eyseri söylesin Eymeni dinlesin. Bu uzun derin münakaşa ve muhakemeyi cankulağıle dinliyeyim. O zaman belki perişan müfekkiremin zulmeti içinde bir karar şulesi parıldar... Fakat mademki arkadaşlarımı bu kadar iyi tanıyorum, kendime hassolan o büyük dirayet ve basiret sayesinde her birinin ne yolda mütalâa beyan edeceğini, keşf ve tahmin edemez miyim? Evet en doğrusu budur. Hem esasen kendimi âleme teşhir etmekte ne mana var?

Farzet ki Eymenile Eyseri şu sırada odadan içeri giriverdiler... Derhal kalkıp karşılaştım. (Kalkıp kapuya doğru gider.) «Va...y efendim! Buyursunlar! Buyursunlar!.. Ne isabet! Aynı keramet! Sizi gökte ararken yerde buldum! Gel benim natuk dostum Eymeniciğim, şöyle sağıma otur! (Sağ taraftaki iskemleye oturur, sonra kalkar.) Şimdi müsaadenizle ben de aranıza oturayım. (Ortadaki koltuğa oturur.) Beyler! Benim her hangi bir davanın mürafaa ve müdafaasında azım ve karar sahibi bir adam olduğumu tasdik edersiniz! (Sağa dönerek) «—Hay hay!» «Terzi kendi söküğünü dikemezmiş! Ben de onun gibi kendime ait bir davanın bir türlü içinden çıkamıyorum!» (Sağı-

na dönerek) «— Ya!...» (Soluna dönerek) «— Ya!..» «Evet, Efendiler! Bu davanın içinden çıkarsanız siz çıkacaksınız! Yani bütün ümidim sizde!» (Sağına) «Evel Allah!» (Soluna) «Evel Allah!» «Beyler! Kahraman bir erkeğe yakışır bir karar verdim: Evleniyorum!...» (Sağına) «—Allah mes'ut etsin!» (Soluna) «Allah mes'ut etsin!». «Evet, Beyler! Maksat mes'ut olmak!

Namzetlerimi ikiniz de tanırınız: Fûrzan Hanımla Sanuber Hamfendi... Hurufu heca sırasile size söz veriyorum, Eymeni Bey! (Sağına) «— Uzun lâfın kısası: Fûrzan Hanımdan şaşma..!» (Soluna) «— Uzun lâfın kısası: Sanuber Hamfendiden başkasına kulak asma!» İşte ben sana demedim mi?! (Sağına ve soluna) «Fakat, Beyler, ben lâfın kısasını istemiyorum, uzununu istiyorum! Siz ne biçim avokatsınız, bilmiyorum ki! Söz sizin, Eyseri Bey!..

(Sağına dönerek) Fûrzan Hanım onyediy yaşının ilk çiçeklerini açan bir bahar fidanı... On yedi yaş! Gençliğin bütün taravet ve fûsununu ihtiva eden cazibedar rakkam! Esasen rakkamların belâgati yanında ben ne söyleyebilirim? On yedi yaş!

(Soluna dönerek) Fakat işte bu yaş farkı değil midir ki.....

(Sağına) Rica ederim, sözümü kesmeyiniz!... Merak etmeyin, itirazınızı düşündüm... Vakıa

Ric'i Bey dostumuz otuzdokuz yaşında... kûsuratı tabii ihmal ediyorum...

Dostumuz otuz dokuz yaşındadır... Fakat rica ederim, eski toprağın gençlik cevherini bir türlü kaybetmiyen kuvvet ve faziletini neden unutuyorsunuz?

(Soluna) Muhterem meslekdaşım Eymeni Bey zayıf damarımızı ele geçirerek bizi ilzam etmek istiyor... Fakat, evvela kûsuratı fazla ihmal ediyor... Fikrimce Ric'i Bey dostumuz ve meslekdaşımız mutlaka evlenmek istiyorsa kendi akranı bir dulla evlenmelidir... Vakıa kendi akranı bir kadınla evlenmek dostumuz için büyük bir fedakârlık olacaktır... (Önüne dönüp yüzünü ekşitir) fakat ununu elemiş, eleğini...

(Şiddetle sağa dönerek) Söz sizin, Eymeni Bey... (Sağa müteveccih) Eyseri Bey, ihtimal sinninin icabı, gençliğin şiir ve cazibesine karşı bihis kalıyor... Vakıa, kendi gibi ununu

elemiş, eleğini asmış... (Sola) Eymeni Bey davasını müdafaa etmek isterken büsbütün çürütüyor! Vakıa kendi davasını reddücerhedecek deliller bulup ortaya atmak da bir hünerdir ve meslekdaşım bu hüneri her vesileyle göstermiştir...

(Sağa) Hasımın nezaketini suiistimal etmek Eyseri Beyin başlıca adetidir. Esasen kendisinin bu yolda hareketine saik olan esbap bizce malûmdur. Mademki şahsımıza hücum etmek cureti gösteriliyor, o halde biz de hadîseleri daha esaslı bir surette tahlil edip hasımlarımızın ne süfli maksatlar, ne hasis emeller peşinde koştuklarını etraflı bir surette teşrih edelim. Artık vekili müvekkilden ayırmıyorum. Müşterek menfaatler onları müttefikan harekete sevk ediyor. Esasen işin içinde para dönüyor. Hasımımız olan dul kadın zengindir, çok zengindir, haddinden fazla zengindir. Bu kadın vaktile başka bir erkeğe karşı —vakıa bu erkek her nekadarcası ise de gene başka erkek sayılır — evet başka bir erkeğe karşı tekayyüt

ve ihtimamatta bulunmuştur Bugün de bu sayede mühim bir servete malik bulunuyor. Fakat kadının gerek bedeni gerek manevî nakiselerini hoşgördüren bu servetin nasıl kazanıldığını biliyor musunuz? Hayır, bilmiyorsunuz, değil mi? Vakıa onu ben de bilmiyorum! Fakat mademki bu servetin menşei ne sizce, ne de bence malûmdur, bilâteredüt hükmedebiliriz ki bu servet aslı esası meçhul, binnetice şüpheli bir servettir. Sonra, bu bahsettiğiniz ilk zevç bugün nerededir? Onun şeref ve haysiyet sahibi bir adam olduğunu kim temin eder? Adamın genç yaşında öldüğünü söylüyorsunuz... Peki, mademki gençti, niçin öldü? Bu zatın mes'ut ve müreffeh bir halde yaşamak için lâzım gelen bütün vesait malik ol-

duğunu söylüyorsunuz, sonra da : «Öldü!» diyorsunuz! Bu ne tenakuzdur?!... Acaba bu kadın servetine tama ettiği kocasının ömrünü kısaltmak hususun haizitesir olmamış mıdır? İtidalinizi kaybedip lüzumsuz bir infiale kapılmayın, Efendiler! Biz muhamiler hayatıvekâlette neler görmedik? Neler işitmedik? Haşa...

Sanuber Kadının bir zevç katili olduğunu iddia etmiyorum... Fakat katil daima maddî olmaz; manevî katil de vardır. Bir erkeğin başının etini yiyerek, derece derece ölümüne sebep olmak da vardır! «Katli alettedriç» bir lafzıbimana değildir! Hiç bir imada, hiç bir itti-

hamda bulunmuyorum. Yalnız ortada hürmete lâyık bir ölü vardır. Onun için katili arıyorum...! Kimdir?... Nerededir?... Titriyorsunuz, değil mi Efendiler? Sözlerim sizi titretiyor, değil mi?

(Soluna) Doğru söylüyorsunuz, Eymeni Bey! Müvekkileniz Fûruzan Hanımın feci istikbalini düşündükçe insan cidden titriyor... «Onyediyinde evlenmek kabahat mı?» Diyeceksiniz..Vakta müvekkilem Sanuber Hamfendi de

evlendiği zaman onyediyinde yaşındaydı. Fakat o zaman kocası da gençti. Fakat şimdi bir de Ric'i bey dostumuzun vaziyetini düşününüz!...

Farzedelim ki arkadaşımız Fûruzan Hanımınla evlenmek gafletini gösterdi. Başka başka nesillere mensup bu iki mahlûk, maddî manevî yabancılık içinde, tehammülfersa bir ömür sürmeğe başlayacaklar. Ama diyeceksiniz ki:

«Nikâhta keramet var!» Hayır Efendiler, bırakın bu sözlere Eymeni Bey gibi safdiller inansın... Geçimsizlik, dirliksizlik içinde geçen bu hayatın sonunu göz önüne getirelim: Fûruzan Hanım Sanuber Hamfendinin yaşına geldi. O zaman kocası olacak talihsiz yetmiş yaşında bulunacak... Hem de küsuratı ihmal ettiğim halde... Artık ne yapıp yapıp bu lânet ih-

tiyardan kurtulmak lâzım... Nasıl mı diyeceksiniz? Gayet basit! Eymeni Bey dostumuzun demin gösterdikleri usul ne güne duruyor?

Artık bundan sonra Ric'i Bey arkadaşımızın bu nagâm ömrüne nihayet verilmesi bir gün meselesi olmuştur. Fûruzan Hanım sabık vekilinin vefakâr ve kadirşinas bir muhibbesi olarak kalmıştır. Eymeni Bey arzu olunmayan bir kocanın ömrünü kısaltmak için başvurulacak gizli çareleri hanıma birer birer anlatır. Bu nazik işteki vükuf ve behresini biraz evel kendi ağzından işittik... Fakat buna rağmen ihtizar uzun sürer, hasta bir türlü tası tarağı toplamaz. O zaman iş başa düşer. Avukat, sırasına göre gâh doktor, gâh eczacı, gâh baytar olur; müşhil verir, sülük yapıştırır, hacamat yapar... O da kâfi gelmezse, bu insan enkazını ortadan kaldırmak için zehire, bıçağa, ateşe müracaat eder... Gafletine kurban giden zavallı Ric'eye artık uğurlar ola! Peki, ya Hanım, o güzel, o zengin dul... O Tunus gediği... O kime varacak? Gayet basit... Eymeni Beye... Tabibihazık Eymeni Beye... Fakat ne yazık ki o da pek ihtiyardır!

İşte bu sırada Eymenin oğlu imdada yetişir... Maktulun zevcesine katilin oğlundan daha muvafık bir koca tasavvur olunabilir mi?

(Sağına) Müfteri!..

(Soluna) Küstah!

(Sağına) Zemmikadih! Zemmikadih!

(Soluna) Hiç bir şey yapamazsın. Şahidin yok!

(Sağına) Zavallı Ric'i! Şu koltukta oturan şayanımerhamet adam....

(Soluna) Allah Ric'inin de müstahakkını versin, koltuğunun da!...

(Sağına) Ric'i için sersem, ahmak, budala diyebilirsin, fakat bana hakaret edemezsin!..

(Soluna) Yavaş gel!...

(Sağına) Öyle mi?.. Al sana!...

(İki iskemleyi alıp bir birine çarpmağa başlar) Çat!... Çut!... Pat!... Küt!... (İskemlelerin birini sağa, birini sola fırlatır) İşte insana avokatlardan gelecek hayır!.. Allah ikisinin de müstahaklarını versin!... Bende sersemlik ki onlara akıl danışıyorum!..

Neme lâzım!.. Ben gene bildiğimden şaşmam! Fûruzan dururken (Sağdaki iskemleyi kaldırır) daha doğrusu Sanuvber varken... (Soldaki iskemleyi kaldırır. Durup tereddüt eder.) Ondan da doğrusu iki cami arasında beynamaz, iki zevce arasında bekâr kalırım, veselâm!..

(İskemleleri alır, sahnenin arka tarafına gidip birini sağa, birini sola brakır, çıkar.)

İSABET!

Yolda iki kişi kazara birbirine çarparlar. Biri hiddetlenip ötekine müthiş bir tokat atar. Dayağı yiyen tersters bakarak sorar:

— Bu tokat şaka mı? hakaret mi?

— Hakaret!

— Öyle olduğu isabet... Çünkü şakaya hiç gelemem!..

TUHAF FIKRALAR:

KOLAYI VAR

— Birader, sol tarafıma fena bir ağrı girdi... Nefes aldıkça fena halde ağrıyor!

— Öyle ise ne merak ediyorsun azizim... nefes almazsın, ağrıdan kurtulursun!..

Evlât Terbiyesinde Muvaffakiyetli Anababalar

BU ÇETİN MESLEKTE MUVAFFAK OLMANIN SIRLARI

Nakleden: KÂMRAN ŞERİF

Ruhîyat mütehas-
sısları ana ba-
ba olmağı bir
meslek addedi-
yorlar. Bolşevikler ebe-
veyni hakikî manasile,
çocuklarına dokundurt-
mıyorlar. «Froydizm»
ana-baba ile çocuk ara-
sına sıkı bir münasebe-
tin çocuk üzerinde fe-
na bir tesir bırakaca-
ğın ispat ederken bir
tarafın da büsbütün
ihmaledilen çocuk hak-
kında daha iyi bir ne-
tice hasilolmadığını gös-
teriyor. Yeni fenne göre
çocuğun «tabîî bir su-
rette inkişafına» mey-
dan vermek icap eder-
se de bazı ebeveynin
çocuklarını hareketlerin-
de büsbütün serbest
brakmak suretile ifrata
vardıkları görülüyor.

Maalesef bazı ebe-
veyn de bu tabîî inki-
şaf nazariyesini «çocuğu
kendî başına bırak» su-
retinde tefsir ediyorlar,
ya tembel ve ya kariha
vüsatinden mahrum ol-
dukları için evlâtlarına
bedenî ve maddî refah

esbabından başka bir
şey veremiyorlar.
Tahsil bahsine gelin-
ce, bunu da mektep-
lere terk ediyorlar.

Bu yolda hareketin çocuğu boyunduruk altında ezmekten evlâ olduğuna şüphe yoktur. Bunlara muvaffakiyet de isnat edilemez; çünkü, hiç olmazsa evlâtlarının inkişafına mani olacak bir harekette bulunmamışlardır. Fakat asıl muvaffakiyetli ebeveyn onlara denir ki çocuklarını göz hapsine almağa asla lüzûm görmeden onlara akılâne nasihatlerde bulunurlar ve zihinlerini yeni yeni fikir âlemlerine açarlar.

Tanıdıklarım içinde bugün mevki sahibi olmuş bazı öyle erkekler, aile kurmuş öyle kadınlar bilirim ki hayatlarına istikamet vermek hüsusunda ebeveynlerinin himmetlerini daima şükranla yadederler. Hemen hepsi eski nesle mensup olan bu anababalar ruhiyat ilminin yeni terakkilerinden feyzalamadıkları halde çocuklarını yetiştirmekte tetkik ve tahlile değer bir ehliyet ve dirayet göstermişlerdir.

Bunlardan biri Mr. Morris isminde New York-

lu bir avokatin annesidir. Kocasını enikonu âlim bir adam olduğu için, ailenin sofrabaşı sohbetleri için, ailenin sofrabaşı sohbetleri için başlıbaşına bir ders yerine geçirdi. Bilahare avokata olan küçük oğlan daha yedi

yaşında iken Dikensin bütün romanlarını, uzun bir hastalık esnasında, annesinden dinlemişti. Madam Morris şiir zevkini oğluna o derece zerketmiştir ki, bugün avokata olan bu çocuk elân akşamları, sinirlerini yatıştırıp uyumak için, başkalarının yaptığı gibi zabita romanları okuyacak yerde Şekspirin eserlerini okur.

Disiplin meselesi evde hiç mevzu bahsolmazdı. Çocuklar terbiye ve nezaketi ebeveynlerine bakarak kendi kendilerine öğrenirlerdi. Çocukların haberi olmadan valideleri onları terbiye ederdi. İtaatsizlik ettikleri enderdi. Gerek peder, gerek valide fikri istiklâle çok hürmetkâr oldukları için, evlatlarının şahsi fikir ve mütalâaya malik olmalarına müsaade ederlerdi.

Çocuklar istedikleri gibi okurlardı. Bir gün amcazadelerinden biri on iki yaşındaki Nedi, Bayronun «Don Juan»ını okurken görüp annesine haber vermiş. Madam Morris bundan oğluna bir fevkalik gelmiyeceğini söylemiş. Fakat bir gün çocuğun elinde Bokasin «Dekameron»unu görünce kitabı derhal müsadere etmiş. Yirmisekiz yaşına girdiği gün aynı kitabı nefis bir surette ciltletip Nede hediye etmiş.

Çocuklar evlendikten sonra, 50 yaşında dul kalan annelerle daimi surette temasta bulunmuşlar, ona karşı hürmet ve muhabbet kusur etmemişlerdir. Nedin hayatı üzerinde annesinin icra ettiği tesir tahmin ve tasayvurun fevkindedir. Bugün New Yorkta avokatlık eden Ned Morris annesine karşı olan muhabbeti saikasile kadın davasına iman etmiş, ve Amerikanın en ateşin bir feministi olmuştur.

Vaktile Meksikada maden işleri yapmış olan Mr. Boyd da çok şayan dikkat bir babadır. İzdîvacından pek az sonra iş hayatından çekildiği için çocuklarının tahsil ve terbiyesile çok meşgul olabilmıştır. Akşamları bu küçük çocuğunu yatağa yatırmak adettir. Çocuklarına kurtlara kuşlara dair çok tatlı masallar söyler, ekseriya onları ormanlarda gezdirir, tesadüf ettikleri bir ağaç kütüğü etrafında meraklı bir tarihitabii dersi verir.

Akşamları başka memleketlere, oraların medeniyetlerine dair kitaplardan uzun bahisler okuyup çocuklarına anlatır. Arada bir Meksika da başından geçen bir vakayı hikâye eder, taklitler yapar.

Mükemmel bir baba, muvaffakiyetli bir mürebbi olan Mr. Boyd aynı zamanda disiplin adamıdır. Beş çocuğundan üçüncüsü olan Katerin huysuz bir kızdır. Bazan bir taşkınlık yapacak olursa onu

kendi odasına yollar: «Göt orada kendi kendine düşün» der. Meselâ bugün de tutup yaptığı bir huysuzluğun kendisine ne pahalıya mal olduğunu anlatır.

Çocukları küçük yaşta iken gündeliklerini haftalık, aylık olarak verir, onları bu suretle idareye alıştıırır. Kollaje gittikleri zaman bir senelik paralarını birden vermeğe başlamıştır. Verdiği paranın hüsnüsüretle istimalini ister ve hesabını sorar. Büyüdükleri zaman lüzumu halinde bankada ki hesabından para çekmek hususunda kendilerine müsaade vermiş ve bu müsaadesi hiç bir çocuğu tarafından suiistimal edilmemiştir. Mahrumiyetin terbiyecî faziletine kani değildir; fakat israfın da şiddetle aleyhindedir.

Feminist olduğu için kızlarının tahsiline ehemmiyet vermiştir. Bunlardan biri mimar, biri de iktisatçıdır.

Çocuklar her işleri hakkında babalarile istişare ederler. Babaları ekseriya onlara şu sözü söyler: «Sizin yapacağınız bir hata benim kadar hiç kimsenin fenasına gitmez. Fakat size yardım hususunda bana daima güvenebilirsiniz.»

Mr. Boyd anî bir zatürriyeden öldü. Kendisi, aralarındaki yaş, cins ve mizaç farkına rağmen beş çocuğu ile de sıkı bir temas halinde yaşadı, öldükten sonra bile, sanki hâlâ yaşıyormuş gibi, onların dilinden düşmedi. Bugün gerek kızlarının gerek oğullarının işi çok eyidir. Fakat bu hariç muvaffakiyet içinde hepsinde teessüs etmiş derin bir seciye mevcuttur ki bu da tam manasile muvaffakiyetli bir baba olan o büyük şahsiyetin eseridir.

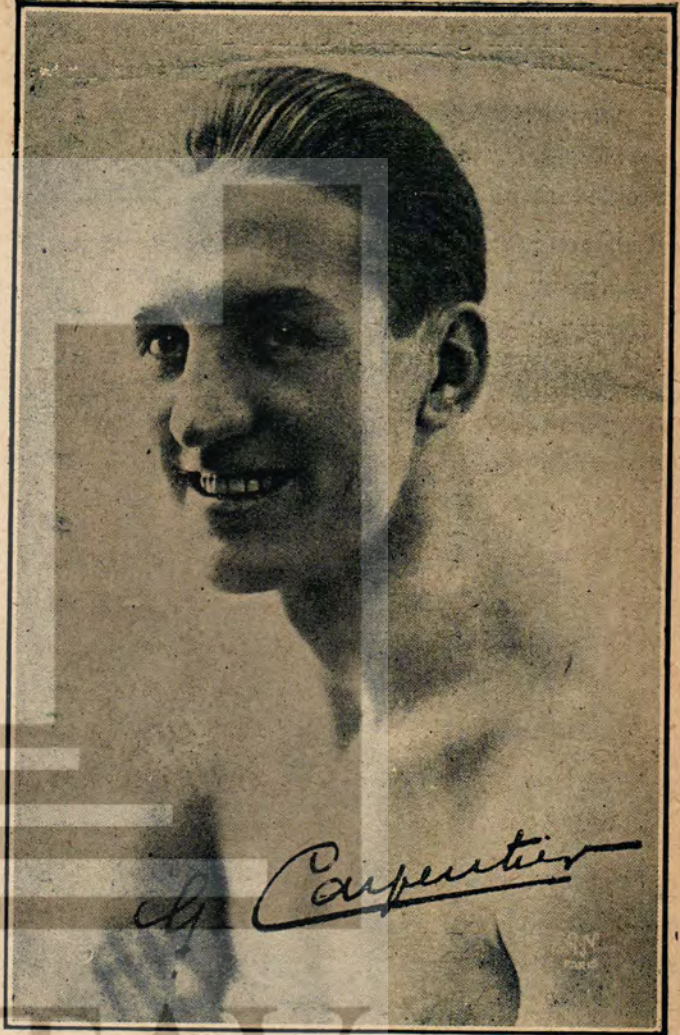
Netice itibarile şu denilebilir ki asıl mühim olan şey çocuğun kendi tarzı hareketinden ziyade, baba ile ananın çocuğa nümüneiimtisal olan halleridir. Ebeveynin cesareti, yüksek düşüncesi, fikrî gayreti çocuğun arzu ve emellerini kamçılar, mukadderatını tayinde amil olur.

Çocuğun nefsine karşı itimatkar olması da aynı derecede mühimdir. Ebeveyn çocuklarında bilhassa bu hissin inkişafına çalışmalı ve onları karar sahibi olarak yetiştirmelidirler.

Spor Ölüyor

Muharriri: EŞREF ŞEFİK

Gene ne olduk? Spor hayatımızda her şey birdenbire durdu. Akşamları üçü, beşi bir yerde toplanan klüpçüler de çeneleri kilitlenmiş, dalgın dalgın elektrik ampullerine bakıyorlar...

Bu umumî bezginliğin neden geldiğini, arkamızda bıraktığımız senelere bakarsak bulabiliriz zannındayım.

Peşinen itiraf edelim ki, son seneler içinde hükümetin her türlü yardımına rağmen sporun temelini atamadık, daha doğrusu bu işi milletin hayatına, sınıfların zevkine karıştıramadık. Biz sporcular ictimâî sınıflarımız arasında, dilleri, yaşayışları, duyguları başka bir kabile halindeyiz.

Atletler nasıl idman yapıyor

Hâlâ Beynelmîlel maçlarda Stadyom tribünlerini dolduranların ekseriyetini, başkalarının helecanile sinirlerini kamçulamak isteyen bir nevi âsap hastalarile züppeler teşkil ediyor.

Sporcuların millete bu kadar yabancı kalmalarındaki kabahatin yarısı Federasyona aittir. Bugün Federasyondaki ekseriyet spor keyfini yapabilmek için memleketteki faaliyetten ziyade, ecnebî memleketlerde çarpışmağı daha faideli buluyor.

Sporcudan ziyade seyirciye ehemmiyet vererek çalışan, bu işte bizle yaşıt Avrupalılara bakarsak içimiz burkulur. Harpten evel Fransızlar en iyi takımlarını bizim talebe ile ekliyerek çıkarırdı. Bugün cenup vilâyetlerine bile vasatı Avrupanın en kuvvetli ekiplerini çağırıyorlar. Daha geçen hafta Viyananın meşhur -Rapit-i Marsilyada Fransızlarla iki ikiye berabere kalırken Pariste de Redstar -Olimpik Sparta ile bir- sıfır farkla sahadan yüz akiyle ayrılıyordu.

Bu Futboller; Teniste altı sene içinde yetiştirdikleri genç Raketler dört kere İngiltere'de, iki kere de Amerikada Fransa bayrağını se-

lâmlattılar; Marseyyezi her milletten seyircilere ayakta dinlettiler. Gülle ve güleste, aşağı yukarı aynıdır, hele Boksta Avrupanın metot hocaları olan Amerikalılar üç senedir rahat nefes alamıyorlar; eskiden hem eğlenmek hem de biraz adam dövmek için Avrupaya gelen Amerikan şampiyonları, bugünkü ziyaretlerinde ağızlarındaki (Çüvingom) larile bir kaç diş de brakararak dönüyorlar. Daha bir ay olmadı, küçücük Emil Pladner (tüy sıklet) dünya şampiyonu Amerikalı İzi Şuvarçı dövdü.

Genç Avrupalı Andre Rutis Karpantiye, Lödu, Krikiden sonra Amerika Rinklerinde dehşet saçıyor. Hele Amerikada spor yemek ve su gibi bir ihtiyaçtır.

Holivutta sinema artistlerinin yevmiyeleri Atletik kabiliyetlerle tayin ediliyor. Duglas Feyrbanks artistten ziyade atlettir. Atlamasız, dövüşsüz, ağaçlara, damlara tırmanılmıyacak bir filmdeki Duglas silik bir artisttir. Avrupada da spor sahneye kadar yetişmiştir.

Diskçi Paoli Paris büyük operasında rol alıyor. Boksla kazandığı milyonları israf etmiş olan Karpantiye şimdi hayatını sahneden çıkarıyor.

Son telgraflar İngiltere Hariciye Nezaretinde bir spor müdüriyetinin ihdas edildiğini bildiriyor; şu suretle spor haricî temaslara da karıştı. Artık sokak telekkilerimizi değıştirecek zaman gelmiştir; aynen kopya ettiğimiz Avrupa Nizamnamelerini Tecvit üzere okumağı brakalım; inanalım ki sporu sporcudan ziyade milletin sevgisi yaratır. Halka Beynelmîlel maçları telgrafla, gazetelerde göstermekte devam edersek sporu ebediyen gömeriz.

Zengin Muharrire

Nakli M. KEMAL

Edna Foseti mektubunu bitirip imzasını attı ve yazdığını gözden geçirirken acı bir te-
bessümle koltuğuna yaslandı:

«..... Otuz liralık bir çek leffediyorum. Fakat bu kat'iyen sonuncusudur. Ben milyoner değilim; halbuki hepimiz bende hesapsız para var sanıyorsunuz. Rica ederim, bunu artık anlayınız.

«Edna»

Edna bu sözlerin ne kadar faidesiz olduğunu biliyordu. Şimdiye kadar biraderine, hemşiresine, kendilerine dost namını veren tanıdıklarına, hatta hiç yüzlerini görmediği halde tabii delâletile müracaatta bulunan yabancılara böyle bir çok mektuplar yazmış, hiç bir tesiri olmamıştı.

Edna meşhur bir muharrire idi. Mücadele saf ile geçen sıkıntılı günlerinde tehayyül ettiği şöret ve servete ümidinin fevkinde bir derecede vasil olmuş, on seneden az bir müddet zarfında dört beş bin liralık irat getirecek bir servet edinmişti. Fakat bu zafer senelerindeki hayatına ircatnazar ettiği zaman hiç kimseden samimî, hissi menfaattan azade bir dostluk görememiş olduğunu anlıyordu. Acaba birden bire servetini kaybetse ne olacaktı?

Annesi onun muvaffakiyetini göremeden ölmüştü. Babası ayyaş, kumarbaz bir adamdı ve bir rezalete meydan vermemek için kızının ona ne kadar para isterse vereceğini biliyordu. Erkek kardeşi de onun sehavetine güvenerek hiç bir işle meşgul olmuyor, serserilerle düşüp kalkıyordu.

Dostları ondan para alırlar, iadesini hiç bir zaman akıllarına getirmezlerdi. Her kes onu, hiç bir müracaatı reddetmez, hayırhah ve zengin bir kadın olmak üzere tanıyordu. İşte bu sabah postası yine beş tane rica mektubu getirmişti! Servetini böyle etrafa dağıta dağıta bir gün kendisi parasız kalırsa ne yapacaktı; en büyük bankerlerin, milyonierlerin de iflas ettiği görülüyor mi idi?

Hayatında ancak altı ay mesut olmuştu ve bir gün bu tatlı rüyadan uyanmak istirabında kalmıştı... Bir gençle sevişiyordu. Onunla beraber bir sayfiye davetine gitmişlerdi. Orada başka misafirler de vardı. Gece yatmak için odasına çıktıktan sonra salonda unuttuğu bir kitabı hatırlamış ve yumuşak terlikleriyle sessizce aşağıya indiği zaman salonda şöminenin ışığında sevdiği gencin, kolları arasındaki bir kadına heyecanla şöyle fısıldadığını duymuştu:

— Emin ol, aramızda hiç bir şey değişmeyecek.. Hiç bir şey. Hatta evelkinden daha bahtiyar olacağız: Ednanın parasile. O zamandan beri hayatta yapılmış kalmıştı.

* * *

Kapıya vuruldu. İçeriye giren hizmetçi kız:

— Mister Holvan geldi, Madam, dedi.

— Buyursun.

Mister Con Holvan, uzun boylu, düşük omuzlu, kasirülbasar bir adamdı. Edna onu daha annesinin sağlığında tanımıştı. O zaman sık sık evlerine gelirdi. Fakat Edna zengin olduktan sonra ziyaretlerini seyrekleştirmişti.

Edna onu görünce:

— Siz benim yegâne hakikî dostumsunuz. Allaha şükür ki siz hiç değişmediniz! dedi.

Mister Holvan asaratika ve senayünefise meraklısı, sakin, mütevazi bir zattı. Az para kazanıyor, bittabi dar yaşıyordu. Ednanın dostları ona hiç tesadüf etmemişlerdi; çünkü o, bu sathî ve gürültülü halktan tevahhüş ederdi. Zaten Ednanın büyük davetlerine icabet edecek elbisesi de yoktu. O böyle bazen kimse olmadığı zaman uğrar, muharrire meşgul değilse onunla baş başa bir çay içerdi. Bazen ona küçük hediyeler getirdiği de olurdu.

Salonun kapusunu kaparken:

— Meşgul değilsiniz ya? diye sordu.

Edna:

— Hayır, hiç meşgul değilim... Şöyle karışma oturunuz, dedi.

— Zaten çok kalmıyacağım.

— Hayır, temelli kalmak üzere harice gidiyorum, ve bir az tevekkuftan sonra:

— Tali bir az gülümsedi. Cenubî Amerikada bir şirket bana eyi bir mevki teklif etti. Benim için fevkalâde bir fırsat!

Edmanın neşesi kaçmıştı:

— Cenubî Amerikaya mı gideceksiniz?.. Fakat bu çok uzak bir yer!

E.P. KINGELLA

Pek sevimli ve cazip bir sesi vardı. Sözüne devam ile:

— Doğrusunu söylemek lâzım gelirse çok oturmağa vaktim de yok. Size vedaa geldim.

Edna mütebessimane:

— Demek, nihayet bir tatil seyahatı yapacaksınız.. Buna çok memnun oldum.

— Ben memnun olacağınızı zannediyordum.

Edna, önündeki kâğıtlara dalgın dalgın baktı.

Demek yegâne hakikî dostunu da kaybediyordu. Kendilerine dost diyen o bir çok tanıdıkları arasında yalnız bu adam şimdiye kadar ondan ne bir şey istemiş, ne de bir şey beklemişti.

Edna:

— O halde mutlaka bu akşam yemeğine

gelmelisiniz.. Hayır, mazeret kabul etmem. Vakıa hoşlanmadığınız bazı misafirlerimiz de olacak ama esasen onlardan ben de sizin kadar hoşlanmam. Madem ki son defadır, reddetmeyiniz. Bu kadar ısrar etmemin ayrıca bir sebebi de var...

Ve elini uzatarak:

— Rica ederim, Con, geliniz!

— Eğer bana hakikaten ihtiyacınız varsa...

Sonra gülümsüyerek, bir az da mahcüp bir tavurla ilâve etti:

— Hazır yeni bir suvare elbisem de var...

Nihayet tedarik edebildim...

Edna kahkaha ile gulerek:

— Öyle mi?... dedi. Ne çılgınca israf!

— Bu suretle sizi dostlarınızın yanında küçük düşürmüş olmayacağım!

Ednanın yüzünde bir işmizaz peyda oldu:

— Dostlarım! Diye mırıldandı.

Mister Holvan elini caketinin cebine sokarak:

— Size küçük bir hediye de getirmiştim...

Değersiz bir şey... Ufak bir veda hatırası. Böyle eski şeyleri sevdiğinizi bilirim, hakikî antika bir iğne kutusu...

Edna kutuyu aldı. Bu, mavi mineden yapılmış eski ve çatlak mini mini bir şeydi. Kapağında eski tarz tahrirle şu iki mısra kazılı idi:

"Beni esiriniz ettiniz.

Ya büsbütün bent ve ya azat ediniz."

Ednanın bir şey söylemediğini görünce:

— Bu eski kutunun hoşunuza gideceğini ümit ettim, dedi.

Edna, kutuyu yanı başına masanın üstüne koydu. Sonra ona:

— Bu hediyenizden ne kadar memnun kaldığımı, size bu gece söylerim, dedi.

* * *

Holvan akşama kadar Ednayı düşündü. Onu pek iyi tanırdı. Bu sabahki mülakatında onun bedbahtlığını hissetmiş, meyus olmuştu. Onu senelerden beri, daha böyle zengin ve meşhur olmazdan çok evelinden beri seviyordu ve onun etrafını ihata eden yalancı dostlar elinde soyulmasına daima müteessir oluyordu. Fakat madem ki bu hale karşı bir şey yapmak elinde değildi, böyle uzaklara gidip görmemesi müreccahtı. Kalbinde ona karşı duyduğu derin merbutiyeti söylemeğe hiç bir zaman cesa-

ret edemeyecekti; izzet nefsi buna mani di... Kim bilir, belki bir gün o da kendisi gibi fakir düşerse... Fakat bu o kadar boş bir ümitti ki!...

* * *

Saat yediye doğru Holvan yeni suare elbisesile geldiği zaman Edna mutantan salonunda yalnız oturuyordu. Ona:

— Yemekte sekiz kişi olacağız. En çok nefret ettiğiniz insanlarla buluşacaksınız... Gelmişinize çok teşekkür ederim.

— Size dostlarınızın her hangi birine karşı nefret hissettiğime dair şimdiye kadar bir şey söyledim mi?

— Söylemenize hacet yok! Ben onu gözlerinizde okudum.

Öteden beriden bahsettiler. Edna Cenubî Amerikaya dair eserler okuyarak ahval mehalieye vukuf peyda ettikten sonra kendisini orada ziyarete gideceğini söylüyordu.

Bu aralık hizmetçi kız odaya girdi:

— Madam, Leydi Tayler şimdi telefonla bu akşam maatteessüf yemeğe gelebileceğini haber verdi.

Edna:

— Pek âlâ! dedi.

— Mister Sampson da gelebilecekmiş, Madam. Ben telefonla konuşurken uşağı gelip haber brakmış.

— Pek âlâ!

Hizmetçi çıktığı zaman Edna neşeli bir tavurla:

— Demek altı kişi kaldık! diyordu.

Holvan cevap vermedi. Edna kalktı, ona yeni ele geçirdiği nadide eski bir eseri getirip göstererek:

— Bakınız, diyordu, ilk tabı...

Hizmetçi yine geldi:

— Jeneral Sands da telefon etti, Madam. Gelebileceğine çok teessüf ediyor. Misis Sands rahatsızlanmış da...

Yalnız kaldıkları zaman Edna kahkaha ile gülmeğe başladı:

— Şimdi dörde indik!

Holvan:

— Keşke yalnız sizinle ikimiz kalsaydık! Dedi ve birden bire bu cesaretinden o kadar utandı ki, yüzü kıp kırmızı kesildi; fakat Edna hiç farkına varmamış gibi idi.

Şimdi saat yedi buçuğu çalıyordu.

Edna müstehziyane:

— Müsafirlerime yedi buçukta gelmelerini rica etmiştim. Son kalan ikisi de vaktinde gelmediler. Bu nezaketsizliğe ne dersiniz? diyordu.

Bir az sonra hizmetçi kız:

— Saat sekize çeyrek var, Madam, dedi. Edna ayağa kalktı. Benzi kül kesilmiş olmasına rağmen tebessüm ediyordu:

— İşte istediğiniz gibi oldu. Sofrada yalnız ikimiz kaldık! dedi. Holvanın sabahleyin getirdiği küçük kutuyu eline alarak şefaretle:

— Bunu da yemek masasının üstüne koyayım. Öyle hissediyorum ki bu kutu bana şans getirecek!

Sofra sekiz kişilik hazırlanmıştı. Hizmetçi kız, boş kalan yerlerdeki gümüş takımlarını kaldırımağa davranırken Edna:

— Hayır, olduğu gibi bırakınız! dedi ve Holvana hitaben:

— Sizin yeriniz benim karşımda, masanın o bir ucunda olacaktı; fakat şimdi orası çok uzak... Şuraya oturunuz; diyerek yanındaki sandalyeyi gösterdi.

***

Edna yemek esnasında, sanki hiç bir şey olmamış gibi, son derecede neşeli idi. Holvan da elinden geldiği kadar bu neşeye mukabele ediyordu. Fakat kalbinde garip bir sıkıntı vardı. Edna, hizmetçileri savıp yalnız kaldıkları zaman önündeki şarap kadehini kaldırarak:

— Sıhhatime içiniz, Con! Saadetime! dedi.

Fakat o, cevap vermeğe vakit bulamadan Edna kadehini masanın üzerine bırakmış, yüzünü ellerile kapamıştı.

Holvan:

— Edna!

diyerek yerinden fırladı.

— Hayır! Rica ederim, yerinize oturunuz!

Edna bir dakika sakit kaldı. Sonra ellerini parlak, yaşsız gözlerinden çekerek:

— Ben zaten onların gelmiyeceklerini biliyordum! dedi.

— Ne demek istiyorsunuz?

Edna acı acı güldü:

— Bu kendilerine dost süsü veren insanlardan nefret etmekte hakkınız vardı. Ben onların mürailiklerine aldanyorum, zann ediyordunuz, değil mi?

Halbuki ben onların hakikî hislerini tamamilen keşfediyordum. Hatta son zamanlarda onlardan o kadar öğrenmeğe başlamıştım ki nihayet küçük bir pilan düşündüm... Onları bu akşam yemeğine davet

için yazdığım tezkerelerde, bu günlerde borsada pek çok para kaybettiğimi ve işlerimi yoluna koyuncuya kadar bana bir az yardımda bulunmalarını ilaveten rica etmiştim...

Edna burada güldü ve boş kalan altı sandalyeyi göstererek:

— İşte cevabı! dedi.

Uzun bir sükût oldu. Holvan kadehini kaldırarak:

— Afiyet ve saadetinize, azizem!

Edna başını salladı:

— Ben dünyanın en kimsesiz, zavallı bir kadınıyım, Con! Ve böyle söylerken yine yüzünü ellerile kapadı.

Holvan iskemlesinden kalkmış, boğuk bir sesle soruyordu:

— ... Hakikaten servetinizi kaybetmediniz ya?...

Edna onun yüzüne bakmıyarak başını salladı.

Holvan:

— Beni korkuttunuz!

Edna ellerini çekerek, mine kapağın üstündeki yazıyı yüksek sesle okudu:

"Beni esiriniz ettiniz.

Ya büsbütün bent veya azat ediniz.."

Sonra ona yaşlar arasından yıldız gibi parlayan gözlerini çevirerek:

— Bu doğru mu, Con?

O zaman Holvan ömründe hiç bir zaman söyleyebileceğini zanetmediği şu kelimeleri ağzından kaçırdı:

— Sizi çok senelerden beri seviyorum!

Edna elini bütün kalbilen ona uzattı:

— Cenubî Amerikaya sizinle beraber gideceğim, Con!

— Fakat siz beni sevmiyorsunuz ki!

— Seviyorum... Çünkü yalnız sizinle beraber bulunduğum zamanlar kendimde bahtiyarlık hissediyorum. Siz benim bir zamanki hayatımdan... Zengin olmazdan evelki o mesut hayatımdan bir parçasınız...

— Fakat sonra beni de ötekiler gibi servetinizin arkasından koştur zanedecekler.

Edna hıçkırarak ağlıyordu:

— Bundan ne çıkar? dedi, beni böyle miskin dedikodulara ehemmiyet vermeyecek kadar sevmiyor musunuz?».

Holvan kalktı, onun sandalyesinin arkasına gelerek ellerini omuzuna koydu. Bir an bir şey söylemedi. Sonra uzandı, Ednanın henüz dolu duran şarap kadehini aldı:

— Saadetime! dedi ve eğilerek onu öptü.

Sinema

Norma Shearer FAUSTTA, MARGUERİTE Rolünde

Papatyalar neler söylüyor. Yalnız, onların söylediğine daima inanmak doğru değil. Çünkü, bakınız, iki büyük resimde Marguerite çiçek falile nasıl memnun görünüyor. Sonra üst köşelerdeki iki resme bakınız - bu itimat onu ne hallere giriftar etti!

Âlemi

Bu Rolde Taganni ederken alınan Pozlar

Kabul edilmemiş bir genç kız duası :
«Gounod» nun operasının evela mesud
ve sonra bedbaht kahramanı; —sağdaki
resimde — tattığı huzuzatın ebediyen
devam etmesi için niyaz ediyor. Kar-
şı sahifenin alt köşesinde: mehtaplı
bahçede aşıkını bekliyor.

ŞEN ÇOCUKLAR

Mart! Yağmur biraz dinese rüzgâr başlıyor, rüzgâr biraz durursa kar yağıyor, hepsi sırasını geçirdi mi, hemen yeniden sırayı tekrar ediyorlar. Bu ne fena hava!

Jale ile Ferit pencerenin önünde yan yana durmuşlar, büyük tanelerle yağan yağmuru seyrediyorlardı. Fakat yağmuru seyretmek eğlence bile olsa insan öyle eğlenceden çabuk bıkar. Jale bıktı Feride dedi ki:

— Kuzum, yeni bir oyun biliyorsan söyle, canım çok sıkılıyor.

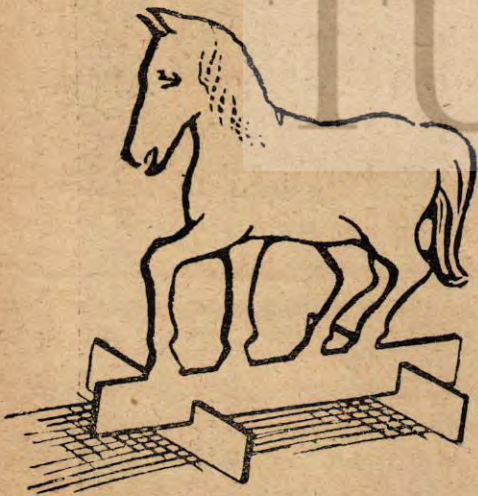
Ferit düşündü düşündü, nihayet bir oyun buldu:

— Gel seninle çiflik yapalım, dedi.

Jale her yeni oyuna olduğu gibi buna da çok sevindi. Ağabeyi öğretti o yaptı ve çok eğlendiler. Bakınız çifliği nasıl yaptılar: Evvelâ babalarının verdiği boş mukavva cigara kutularını bir araya topladılar; annelerinin sırf onlar oynasın diye aldığı yuvarlak uçlu makasları çıkarttılar, kalemlerini buldular ve her şey hazır olduktan sonra işe başladılar.

Ferit bir çigara kutusunun kapağına güzel bir at resmi çizdi. Jale onu dikkatle kesti. Ferit kutunun kenar parçalarından resimde gördüğünüz gibi ortası oyuk iki payandak yaptı. Atın ön ve arka ayaklarını oyuklara geçirdikleri zaman at kendi kendisine ayakta durdu!

Jale o kadar sevindi ve atı o kadar beyendi ki

daha da güzelleştirmek için koştur boylu kalemlerini getirdi ve atı boyadı. Bundan sonra, kitapların da buldukları koyun, tavuk,

horoz, inek resimlerini kopye ettiler, kestiler boyadılar ve payandaklarla ayakta durduttular. Hepsinin birden manzarası o kadar güzel oldu ki, Jale sevincinden yerinde duramıyordu. Yaptıkça akıllarına baş-

ka fikirler geliyordu: İki güzel büyük ağaç resmi kestiler, yeşile boyadılar, payandakla ayakta durduttular ve hayvanları altına dizdiler. Sonra hatırlarına havuz yapmak geldi. Ağaçların altına bir ufak cam parçası koydular. Ufacık balıklar kestiler, kırmızıya boyadılar, camın altına koydular, tıpkı havuzda yüzen balıklara benzedi. Havuzun başına eğilmiş bir kedi oturttular; sanki kedi, balıkları tutmağa çalışıyormuş gibi!

Bu kadar çok şeyi yapmak ve boyamak tabii epi uzun sürdü. Jale bu kadar oturmaktan yorulmuştu artık. Onun için Ferit a-

yakta oynanır bir oyun buldu: Yemek odasına gittiler. Her ikisi de gözlerini bağladılar.

Ferit kedi oldu Jale fare. Ellerile masanın etrafını tuta tuta sessizce dönmeğe başladılar. Kedi fareyi tutmağa çalışacaktı, tabii fare de kaçacaktı. Fakat her ikisinin de gözleri bağlı olduğu için ancak ayak seslerinden birbirlerinin nerede olduklarını bilebilirlerdi, onun için çok sessiz hareket ediyorlardı. Bir seferinde Ferit Jalenin yanına gelmişti fakat gözü bağlı olduğu için görmüyordu. Jale onu işitti, dayanamadı güldü ve... Hemen yakalandı. Jale kedi oldu Ferit fare.

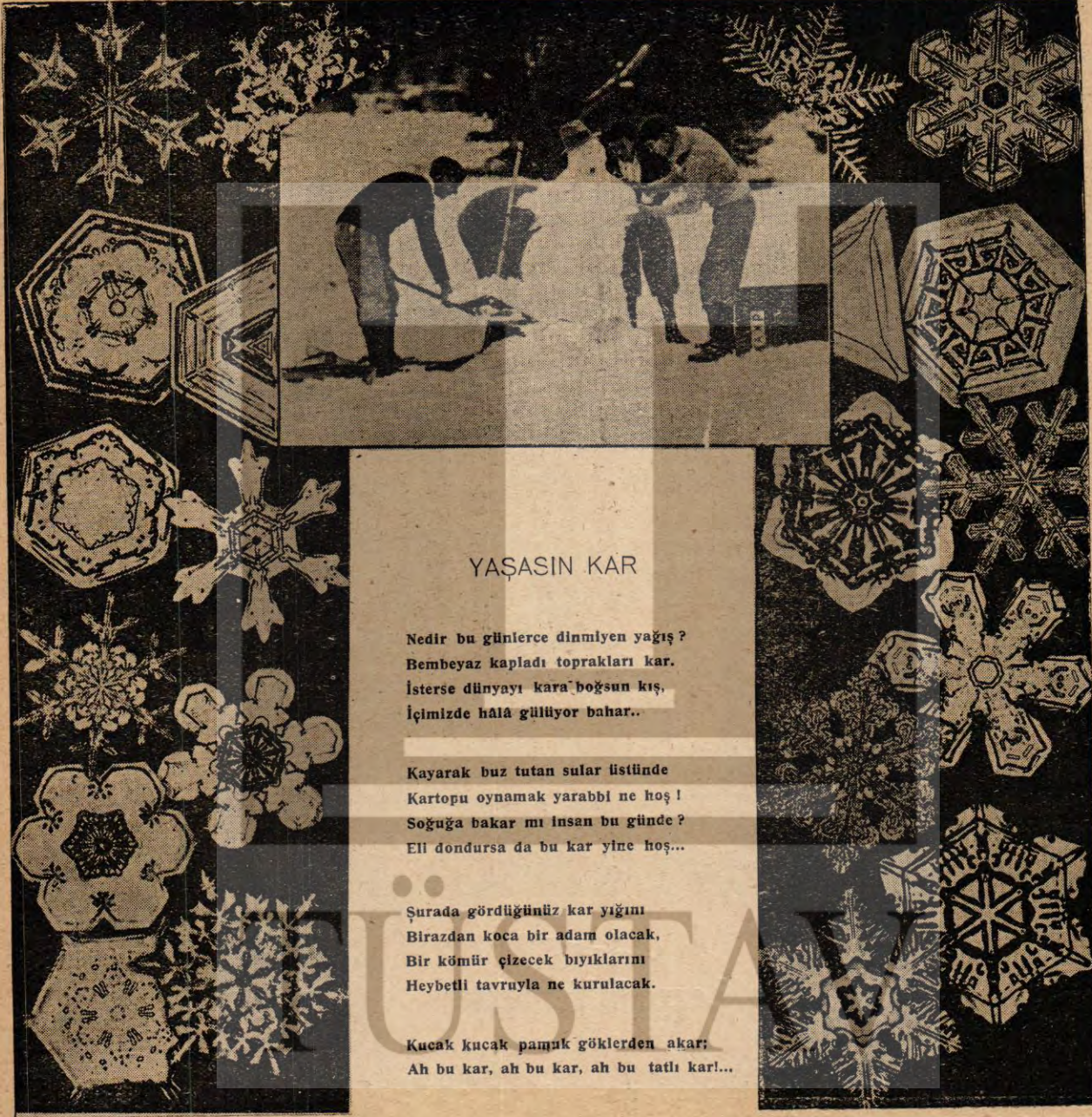
O kadar dikkatle oynadıklarından ve gözleri de bağlı olduğundan yağmurun durduğunu ne işittiler ne de gördüler. Gözlerini açtıkları zaman bir de ne görsünler - Mart

bu, ne yapacağı belli olmaz-güneş çıkmış parıl parıl parlıyor. Güle güle gezmeğe gittiler.

Her Kar Topu Bir Sanat Galerisidir

YAŞASIN KAR

Nedir bu günlerce dinmeyen yağış ?
Bembeyaz kapladı toprakları kar.
İsterse dünyayı kara boğsun kış,
İçimizde hâlâ güllüyor bahar..

Kayarak buz tutan sular üstünde
Kartopu oynamak yarabbi ne hoş !
Soğuğa bakar mı insan bu günde ?
Eli dondursa da bu kar yine hoş...

Şurada gördüğünüz kar yığını
Birazdan koca bir adam olacak,
Bir kömür çizecek bıyıklarını
Heybetli tavrıyla ne kurulacak.

Kucak kucak pamuk göklerden akar;
Ah bu kar, ah bu kar, ah bu tatlı kar!...

Orta Oyunu Ne İdi?

(Devam)

Diğer bir çok şeyler gibi artık tarihe karışmakta olan orta oyununun sabık emektarlarından, zaten kala kala ortada bir düzine bile insan kalmamıştır.

Meşhur mukallit ihtiyar terzi Salih, galiba Darülacezede.

Sepetçi Ali Rıza Efendi evindeki köşe minderinde odunsuz, kömürsüz, hasta pinekliyormuş. Zenne Cevdet işi tulûatçılığa dökmüş. Kavuklu Halim baba sefalet içinde bunamış. Peşekâr Saffet seyyar tulûatçılarla Anadolu'da geziyormüş.

Bir zamanlar orta oyunlarında kendisini gösteren Mono-

lok! Tahsine, gelince o da kaç sene var, işi Yahudiliğe döküp Hasköylü İzzakla beraber sünnet düğünlerinde Hokkabaz yardımcılığı yapıyor.

Maruf Hayalî Memduh Beye gelince, o şimdi Peşekârlığın Defterdardaki mensucat fabrikasındaki kalem odasında yapıyor.

Ortada hâlâ mesleğe sadık kalan, hâlâ şurada, burada kendisini göstermeğe çalışan bir kimse kalmıştır ki o da Kavuklu Şişman Ali Beydir. Bari onu da Darülbeydeye alsalar da Ertuğrul Muhsinin Şimal edebiyatından naklettiği yüksek eserlerden bir şey anlamadıklarını itiraf eden tiyatro Münekkidi beylerin şerefine haftada bir sahneye çıkarıp asri tekerlemeler söyletseler!

Ev Hanımı Sahifesi

Lezzetli Yemekler

Dikkat ettiniz mi, kış geceleri eğlenceleri arasında, gece yarısından sonra öyle bir zaman gelir ki, ahbablarımızın füsunu da, dansın ve eğlencenin şevki de tavsamağa başlar; fakat anlayışlı bir ev sahibi bu gergin devre hemen çare bulur, çünkü idrâk eder ki mesele gayet basittir: her kesin karnı acıkmıştır. Bu suretle tam ihtiyacımız olduğu bir vakitte bilmediğimiz ve beklemediğimiz bir takım güzel ve leziz şeyler ikram ederek bizi marifetine meftun ve zahmetine minettar eder.

İnsan çok açken tatlı pastalar ve kurabiyelerden evel tuzlu bir şeyler ister; bu nushada sizin daha

bir çok şekillerde kendi zevkinize ve misafirlerinizin tab'ına göre değiştirebileceğiniz bir soğuk yemek ve bir kaç sandviç içi tarif edeceğim.

Jelatinli Soğuk Söğüş

5 yaprak jelatin

4 yemek kaşığı soğuk su

1 bardak süzölmüş et

veya tavuk suyu

1 bardak kaynamış et

veya tavuk parçaları

havuç parçaları, mayda-

noz, yeşil salatanın göbeği

Jelatinli soğuk suyun içinde on dakika brakar yumuşatınız. Kaynar etsuyunu ilâve ederek je-

Kış Oyunları

Artık kış gidiyor: Geceler şimdiden kısalıma başladı. Bir aya kalmaz kışa artık gelecek seneye kadar veda ederiz. Eminim ki İstanbul ahali bu soğuk zairi teşyi ederken hiç bir hüzün hissetmez; fakat geri baktığımız zaman bu uzun ziyareti bize hoş gösterecek dakikalar bulamazsak kabahati kendimizde aramalıyız. Çünkü, aleyhine söylenecek bir çok şeyler de' olsa, kışın aile arasında toplamp uzun geceleri neş'e ile geçirmeğe verdiği fırsatlar her halde inkâr edilmez. Bu toplanmaları canlandıracak oyunlar, o kadar çok o kadar mütenevi ki oyun bilmemek yüzünden neş'esiz geçen gecelere mazetret bulmak güçtür.

İşte bir oyun ki şu son kış gecelerinin her hangi bir meclisini hoş geçirmeğe yardım eder: «Katil» diye korkunç bir isim taşıyan bu oyunu oynamak için oyunculardan birisi «katil» bir başkası «hâkim» intihap edilir, kalan oyuncuların hepsi «şahit» olurlar. Hâkim katili göstererek der ki:

«Bu Bey (Ham) filânın katli ile maznundur.» Bunun üstüne her oyuncuya sıra ile birer sual sorarak ifadelerini dinler. Oyunu asıl güç tarafı buradadır. Çünkü iki ifade birbirini nakzederse, maznun hemen beraet eder. Bundan dolayı her oyuncu sorulan sualleri ve verilen cevapları fevkelâde dikkatle dinlemeğe mecburdur, böylelikle verdiği ifadelerde bir başkasının ifadesine zıt bir şey söylememeğe çalışır. Maznun ile hâkim de tabii ifadeleri dikkatle takip etmeğe mecburdurlar çünkü tenakuzlara ancak hâkim veya maznun işaret ederse maz-

nun beraet edebilir. Maznun kendisi sual sormadığı halde şahitler arasında tenakuzu mucip olacak sualler bulabilirse bunları hâkim vasıtasile sormak hakkını haizdir. Hiç bir oyuncu «bilmiyorum» diyip oyundan kaçamaz, her suale cevap vermeğe mecburdur.

En ufak tafsilata bile dikkat etmek şarttır, çünkü, mesela, oyunculardan biri katil vak'asının sobalı bir odada cereyan ettiğini söyler de, diğer bir oyuncu cevabında «taze üzüm» den bahsederse, bu tenakuz maznunu beraet ettirmeğe kâfidir. Her oyuncuya üç sual isabet ettikten sonra, maznun hâlâ beraet etmemişse hâkim bir ceza tayin eder ve oyun bir başka maznun ile tekrar başlar.

Bu çok dikkate mühtaç olan bir oyun olduğu için, oyuncuların zihni yorulduğu zaman, «kedi oyunu» gibi kolay bir oyun tecrübe ediniz. Kedi oyununu oynamak için oyunculardan birisi «kedi» olur, gider her hangi bir oyuncunun önünde diz çöküp üç defa «Miyav... Miyav... Miyav...» diye inler. Bunun elinden geldiği kadar gülünç bir tarzda söylemeğe çalışır, çünkü intihap ettiği oyuncu her «miyav» da bir defa «Vah zavallı Samur!» demeğe mecburdur. Bunu söylerken biraz olsun gülümserse kedi kurtulur, gülen oyuncu kedi olup bir başkasının önünde miyavlamaya başlar. Eğer her üç defasında da hiç gülmeden cevap verebilirse kedi olan oyuncu bir başkasının önüne gidip miyavlarını tekrar eder.

Tarif edilince kolay bir oyun gibi duruyor. Fakat bir oda dolusu neş'eli ahbaplar arasında bir defa bu oyunu tecrübe edin de sonra hükmünüzü verin.

latini eritip içi ıslatılmış dört köşe bir kabin içine boşaltınız. Biraz koyulaşmağa başladığı zaman, et ve havuç parçalarını, maydanoz ve yeşil salata göbeğini ilâve ederek soğuk bir yerde dondurunuz, yeneceğinden biraz evel kalibile beraber sıcak su dolu bir kabin içinde bir iki saniye tutunuz. Bu suretle kenarları kalıptan kurtulur. Uzun bir tabağa devirip soğuk etle veya sandviçle beraber veriniz.

Taklit Havyar Sandviçi

1 bardak siyah zeytin   2 yemek kaşığı ince doğranmış mütenevvi turşu
2 yemek kaşığı mayonez

Çekirdeklerini çıkardıktan sonra zeytinleri et makinasında çekiniz. Gayet ince doğranmış karışık turşuyu ve mayonezi kıyılmış zeytinlere ilâve edip iyice karıştırınız. Bu sandviç içini fazla kuru bulursanız arzu ettiğiniz kıvama gelinceye kadar mayonez ilave edebilirsiniz.

Sardalya Sandviçi

1 kutu sardalya balığı   1 yemek kaşığı tereyağı
2 yemek kaşığı zeytin   limon yağı
kara biber

Sardalyaların etlerini ayıklyarak çatala iyice eziniz. Arzu ettiğiniz miktarda limon suyu ve karabiber ilâve ederek ezmekte devam ediniz. İki yemek kaşığı zeytin yağı ile sulandırdıktan sonra tereyağı ile kabartınız. ***

Sandviç içleri her türlü ekmeğin arasına sürülebilir fakat ekmeğin mütenevvi olursa daha cazip ve daha leziz olur. İki kuruş ve ya yüz paraya satılan parmak gibi ince uzun sandviç francalaları, Beyoğlunda Tünel Pasajındaki francalacıdan tedarik edebileceğiniz «Graham ekmeği», Parmak Kapı ve Ağa Cami civarındaki pastacılar da bulunan siyah ekmeğin, alelade sandviç ekmeği veya çavdar ekmeği gayet elverişlidir. Sandviç yapmak için ekmeğin dilimlerini mümkün olduğu kadar ince kesin ve her sandviçin bir dilimine tereyağı, diğerine sandviç içi sürerek üst üste kapatıp bastırın. Kullanacağımız zamana kadar kuruyup açılmamaları için rütubetli bir peçeta içinde ağırca bir baskı altında muhafaza ediniz.

ÇOCUK BAKIMI

İştahsızlık

Bu son senelerde çocuklarla meşgul olan her kesin hergün karşılaştığı büyük bir müşkül var: iştahsızlık. Denilebilir ki bu da asrî hastalıklardan birisi oldu. Annelerle çocuk mütehassıslarını bir hayli düşündüren bir cihet daha varsa o da şu ki: çocuklarda iştahsızlık yemek bolluğu ile hemen hemen mütenasip; yani, çocuğun içinde bulunduğu aile ne kadar rahat ise çocuğun iştahsızlığı da o kadar çok oluyor. Öyle ki yemekleri kıt olan ailelerin çocuklarında yemeğe karşı bu isteksizlik hemen de hiç yok iken, yemeği bol olan ailelerin çocukları arasında da iştahsızlıktan şikâyet etmeyenler hemen de hiç yok gibi.

Bu hal çocuklarla meşgul olanları epi kutuyor; acaba diyorlar, bu asrî usuller, çocuğun fennî surette tagaddisine ihtimam etmek, bir taraftan faydalı olur-

Muntazam temiz bir sofrâ ve çocukların kendilerine mâhus yemek takımları iştahayı açmaya en çok yardımcı eden şeylerden biridir.

ken, diğer taraftan isteksiz yemesine mi bair oluyor?

Bu halin sebebi nedir?

Çaresi yok mu? Bütün bu sualler çocuk mütehassıslarını o kadar işgal etmiş ki bu iştahsızlığa bir de fennî isim vererek tababet kitaplarına ithal etmişler; bu hale «anoreksi» demişler.

Mütehassıslar bu hususta çocuklardan fazla annelerinde kabahat buluyorlar. Ve yeni isimli bu hastalığı tedavi etmek için işe evvelâ annelerinden başlıyorlar.

Evvelâ bir kaç kaide vazedip bunlara kat'î surette tebaiyet etmelerini annelerden bekliyorlar. Bu kaidelerin başlıcaları şunlardır:

Evvelâ çocuğu bir doktora götürüp iştahsızlığının bünyevî bir noksana, bir hastalığa delâlet edip etmediğini öğreniniz. Çünkü eğer çocukta bünyevî bir rahatsızlık varsa onun tedavisi tabii yalnız doktorların tavsiye edeceği usulde olabilir. Fakat eğer çocukta hiç bir rahatsızlık emaresi görülmezse, şu tedabir ittihaz edilmelidir:

Çocuğunuzun yemeklerini muntazam saatlerde veriniz. Çocuğunuzun yanında yemeğin iyiliğinden, fenalığından, umumiyetle yemekten bahsetmeyiniz.

Çocuk bir gün mutadından az yemek yerse hemen telâş etmeyiniz.

Yemekleri kabil olduğu kadar cazip ve temiz bir tarzda veriniz.

Şimdi bunları sıra ile tetkik edelim!

Her şeyde olduğu gibi, yemek saatlerinde de intizam sıhhatin ve iştahanın da başlıca şartlarından birisidir. Açlık uzvî bir hadisedir: Mide boş kaldığı zaman ta-

kallûs ederek yeniden hâzmedilecek mevadî kabul etmeğe hazır olduğunu dimağa haber verir. Biz buna açlık deriz. Her hangi bir cihazı muntazam işletmenin faideleri inkâr edilemez; mideyi de aynı saatlerde işletmek aynı saatlerde defitabiî olmasını ve binaenaleyh umumî sıhhatin iyileşmesini temin eder. Fakat yemek saatlerinde intizam demek körkörüne keyfî saatler tayin edip her ne olursa olsun bu saatlere uymak demek değildir.

Bilhassa iştahsız çocuklarda bu yemek saatlerini tayin etmek uzun tecrübelerle müstenit olmalıdır. Eğer görürseniz ki çocuğunuz 12 de iyi yemek yemiyor fakat 11 1/2 da yahut 11 de iyi yiyor, yemek saatini değiştiriniz. Çünkü olabilir ki çocuk 12 yi beklerse o kadar yoruluyor ki vücudu mühtac olduğu gıdayı reddediyor. Eğer yemek saatini değiştirmekle daha iyi neticeler elde ediyorsanız, çocuğu yemeğinden 1/2 saat evvel içeriye çağırıp yahut oyununu bıraktırıp dinlendiriniz. Belki iştahsızlığı yorgunluktan ileri geliyordu.

Çocuklara yemekten bahsetmemenin, üstlerine düşmemenin tesirini herkes görmüştür: Her çocuk umumiyetle annesinin yanında daha fena, yabancı birisinin yanında daha iyi yemek yer. Çocuklar büyükleri taklit eder. Büyükler yanlarında bir yemeği sevmediklerinden bahsederlerse çocuklar da o yemeği sevmezler. Bundan dolayı, yanlış bir zihniyete kapılarak: «Çocuğun kabahati yok, babası da o yemeği sevmezdi» derler. Ve bunu çocuğun önünde söyledikleri için o çocuğu o fena huydan geçirmek daha güç olur. Yemek sevip sevmemek irsî değildir.

Bundan başka çocuklar da büyükleri gibi en mühim mevkiyi işgal ettiklerini bilirlerse o mevkiyi kaçırmamak için ellerinden geleni yaparlar. Annelerinin bütün ahbablarına: «Bizim ki de ağzına bir lokma yemek koymaz» diye şikâyet ettiği için çocuk böyle daima mükâlemelerin başlıca mevzuunu teşkil etmek zevkini kolay kolay kaçırmak istemez.

Buna karşı koymak için her anne çok sakin ve adeta lâkayd gibi davranmalı. Çocuğa küçük yaştan başlayarak her önüne konulan

yemekten hiç değilse tadımlık bir parça yemesinde ısrar etmeli. Hiç bir şey söylemeden önüne yemeğinden bir parça koymalı ve eğer yemezse yine hiç bir şey söylemeden kaldırmalı. Ertesi sefere bu usulü tekrar etmeli.

Çocuk iyi yemek yerken bir gün iyi yemezse hemen telâş etmemeli. Bu hususta tabiate biraz daha itimat etmeli. İştahsızlık bazan tabiatın hastalığa karşı kullandığı en kuvvetli çarelerden birisidir. Her hangi bir sebepten dolayı yorğun düşen bir vücuda bir de yemek hazmetmek vazifesi de yüklenirse o vücudun hastalığa karşı mukavemeti azalır. Bir gün yememekle belki vücut mühim bir hastalık atlatmış olur.

Açlığın uzvî bir hadise olduğunu söylemiştik. İştaha, yani yemek yemek arzusu daha fazla ruhî bir hadisedir. Dimağ evelden yemek yemeği zevke ve hoş bir ihtisas olarak kayd etmiştir. Her açlık zamanında ilk hatırına gelen bu hoş ihtisas olur ve yemek arzusu artar. Bu hakikatten annelere bir ders çıkar: Çocukların yemeklerini kabil olduğu kadar cazip bir şekilde vermeli. Azarlarla, tehditlerle, ısrarlarla her yemek saati bir işkence gibi geçmemelidir. Sofranın temiz ve davet edici olmasına itina etmeli. Mevsimine göre bir kaç ciğer bulundurmamak büyük küçük herkesin iştahasını açar.

Sevmediği mahallebiyi bir gün güzel bir kalıba döküp çocuğa yedirmek kabil olur. Çocuğun kendisine mahsus resimli tabakları, küçük bardakları, çatal kaşığı bulunursa yemeği daha zevkle yer. Çiçekli bir fincan nice azarların, tehditlerin, yalvarmaların içiremediği sütü içirmeğe muvaffak olmuştur.

Velhasıl, eğer çocuğunuzun iştahsızlığından şikâyetiniz varsa, evvelâ kendinizi tetkik ediniz. Yukarda saydığımız hususların birisinde veya bir kaçında kusur ediyorsanız hemen usulümüzü değiştirmeye azmediniz. Bu, sabır ve zahmete mütevakkıf bir şeydir. Doğru. Fakat neticesi çocuğunuzun sıhhati ve evinizin sükûnet ve rahatı olduğu için zahmetleriniz yerine sarfedilmiş olacaktır,

Akşam Elbiseleri

Akşam elbiseleri için en çok rağbet gören kumaşlar, krep saten, dantel ve tüllerdir. Tül bu mevsimde krep satenle rakabet edecek kadar çok kullanılıyor. Garnitür olarak, bu modellerde görüldüğü gibi, ya omuzda bir çiçek, yahut da belde eteğin geniş kloş godelerini tutan büyük bir taş toka kullanılıyor. Etekler hemen de istisnasız bir surette gayrimuntazam.

Yukardaki beyaz krep saten elbisenin solda bel-den çok seyyal bir akışla inen üç kat volandan ve omuzundaki çiçek demetinden başka bir garnitürü yok.

Sağdaki elbise de kalçalarda hiç büzgüsüz sarılan, sonra etekte çok geniş ve çok uzun gayrimuntazam bir hat şeklinde devam eden hattı gösteriyor.

Yukardaki akşam elbisesi bu mevsime pek çok modellerde görülen kalçalar üstünde vücudun hatlarını takip eden hattı gösteriyor. Eteğin geniş volanları solda bir toka ile tutturulmuş.

Soldaki elbise düz bir beden üstüne belin iki tarafından sarkan kloş volanları ve omuzdaki gelincik demetile çok kibar bir akşam elbisesidir.

Mantolar

Artık Bahar geliyor. Havalar mantosuz gezecek kadar sıcak, kışlık mantoları giyecek kadar soğuk değilken, pardesüler, hafif mantolar kullanılacaktır. Bu modellerde gördüğümüz gibi çizgili İngiliz kumaşlarından, çok şık ve çok kullanışlı mantolar yapmak kabildir.

Yukardaki mantolar, gerek seyahat için, gerekse işe gidip gelmek için, yahut da şehirde alışveriş için gayet şık ve kullanışlı modellerdir. Sağdakinin cepleri ve arkasının ortasındaki verev motifler çok orijinaldir.

Yukarda, sağdaki mantoda omuzlardan inen, sonra arkanın ortasında iki pli şeklinde aşağı uzanan hat, kısa boyluları uzun göstermeğe yardımcı eder.

Soldaki mantolar, gayet sade, fakat yakası ve kol kapakları yeni cereyanı gösteriyor.

Sağdaki mantolar gayet sade, fakat yakası ve kol kapakları yeni cereyanı gösteriyor.

Çay ve Sokak Elbiseleri

Büyük Paris terzilerinden Jenny ve Lanvin tarafından teşhir edilen modellerden seçilmiş olan bu dört elbisede görüleceği gibi moda hâlâ kloşlar, pliler ve godelerle eteklere bolluk veriyor ve ancak vakur ve sade hatlar gösteren elbiselere «şık» hükmünü veriyor.

Soldaki siyah kadife elbisenin beyaz krep maroken yakası ve kol kapakları, etekdeki godesi ve yaka-daki jabosundan başka çarnitürü yok.

Çok geniş bir etek, dilimli beden, ve raglan kollar bu elbisede hemen göze çarpıyor. Kollar bilekte genişliyor.

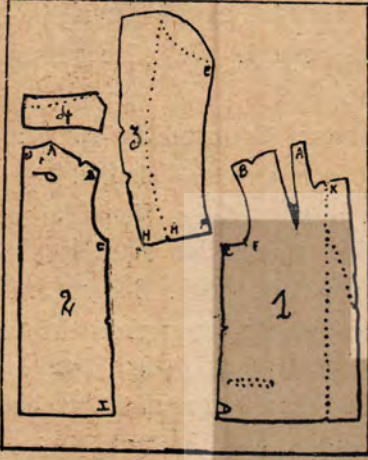
Genç kızlar için pek sade ve güzel bir model olan bu elbisenin plili uçları önde yakanın altında bağlanan kravatı var.

Hafif büzgütlü bir bedeni ve çok geniş kloş bir eteği olan bu modelin kolları omuzlarda dar, bileklerde git-tikçe genişliyor, bileğin üstünde açık brakılıyor.

Elbise Kalıbının Tarifi

Bu ay karie-
lerimize taktim
ettiğimiz elbise
kalıbı baharda
düz ve yahut
plise bir etek
üstüne giyibile-
cek küçük bir
jaket kalıbıdır.

Bu jaketi herkes kendi yaşına ve zevkine mu-
vafık bir renkte yapabilir. Lacivert güzel bir
renktir; yaşı ve saçlarının rengi müsait olanlar
kırmızı dradan yapabilirler.

Bu kalıp dört parçadan mürekkeptir.

No. 1 — Ön parçasıdır.

No. 2 — Arka parçası. İki kat ku-
maş üstüne koyup arkanın ortasını
kumaşın katına koyunuz.

No. 3 — Kolun üst parçası. Kolun alt tarafını biçmek
için resimde gördüğünüz çizgili hattı takip edersiniz.

No. 4 — Yaka parçası.

Bu jaketi yapmak için 140 sm. lik bir kumaştan 2 met-
re lâzım olacaktır.

Kalıplarda dikiş payı yoktur.

Bu zarif ve kibar çay elbi-
sesi siyah ve beyaz krep
satenden yapılmıştır. Yaka,
iki renkli uzun iki parça-
dan mürekkep, ve biri ar-
kadan. biri önden sarkan
uçlarile pek kibar bir ye-
nilik ilâve ediyor. Beldeki
volan da iki renklidir.

Bu sade ve kibar manto
her yerde giyilebilecek ka-
dar gösterişsiz, aynı zaman-
da resmi yerlerde giyile-
cek kadar da şıktır.

Bir Hayal İçin

(352 inci sahifeden devam)

tanbul sokaklarını dolaşan Buharalı hacılar kadar «Garibüddiyar» görünüyordular.

* * *

Baloda büfe ve dostlara ikram için tahsis ettiğim parayı üç gün kendikendimle çekişe çekişe ettiğim pazarlıklar neticesinde iki misline çıkarmıştım. Büfe civarında ve bazı masalar etrafında sinsi dolaşarak içki fiyatını uzun uzun tedkik ettim. Baloya erken gelmemin bir ikinci faydası da bu oldu.

Bu işleri bitirdikten sonra kapıya yakın bir yere gittim, bir direğe dayanarak dostlarımı beklemeye başladım. Onları görünce birdenbire yanlarına gitmiyecektim. Bir polis hafiyesi gibi bir zaman uzaktan takip edecek, bir masaya oturmalarını bekliyecektim. Çünkü böyle yerlere ilk gelen bir parça evsahibi mevkiine geçer ve sonradan geleni en iy bir yere oturtmak ve fazla ikram etmek mecburiyetinde kalırdı.

Ben böyle inceden inceye çingene hesapları yapacak bir adam değildim amma, neçare, fıkarcılık!

Gözlerim kapıdan giren kadın çehrelerinde idi. Fakat saat on bire yaklaştığı, salona girenler iyiden iyiye seyrekleştiği halde, o bir türlü görünmüyordu.

Yüreğimde gittikçe artan bir ezinti ile «galiba gelmiyecekler, bir manileri çıkmış olacak» diyordum. Dans çoktan başlamıştı. Fakat benim gözüm kapıdan ve kapının üstündeki saatten başka bir şey görmüyordu. En gürültülü ve neşeli çarlistonlar kulağıma romanslar kadar hazin, cenaze marşları kadar meşum geliyordu.

Nihayet bir cesaret hamlesile: «İhtimal değil mutlaka gelmiyecekler... Bu saatten sonra gelmelerine imkân yok» dedim. Tam bu esnada birisi kolunu tuttu, Ferit Hüseyin:

— Biz de belki gelmiştir? diye sana bakıyorduk, dedi. Yanında duran ufak tefek, nahif, esmer bir genç kız bana gülümsüyordu. Onu Feridin yanında görmesem, yüzüne dikkat etmesem İclal olduğunu kat'iyen anlıyamıyacaktım.

Baloya gelenler arasında yalnız kadınlara dikkat etmiş, onların arasında da İclali daha doğrusu zihnimin bir hayalini aramıştım. Çocuklukta gördüğümüz evleri, sokakları nasıl hayalimizde genişletip uzaklaştırırsak, bu on dört yaşındaki kız çocuğu hayalini de anlaşılabilir, alabildiğime büyütüp değiştir-

miştim. Bir kaç gün evel Ferit Hüseyin kızkardeşinden bahs edince gözümün önüne büsbütün başka bir çehre getirmiş, daha garibi bunu hakikat sanmıştım.

Ben kapıda güzelliği ve tuvaletle gözleri kamaştırarak bir İclâlin görünmesini beklerken hakiki İclâl -nahif vücudu, zavallı tuvaletle- yandırdan geçmiş, belki benimle göz göze gelmişti de farkında olmamıştım.

Ayak üstü biraz konuştuğundan sonra:

— Bir yere oturalım mı? dedim.

— Çok iyi olur, dediler. Kenarda garsonların pek uğramadığı bir köşede bir masa işgal ettik. İclâlde garip bir şey fark ettim. Baloya arkasını dönüyor, dalgın bir bakışla duvardaki bir kaç resmi seyretmeği dans edenlere bakmağa tercih ediyordu.

— Galiba iki kardeş arasında bir hafif kavga geçti, diye düşündüm. Ferit biraz sonra:

— İclâl baloya gidelim diye başımın etini yedi, şimdi de dansetmek istemiyor, anlaşılan sabaha kadar oturacağını... dedi.

Genç kız mahzun mahzun gülümsedi:

— Hastayım, ağabey, daha doğrusu bir kırgınlığım var... Canım istemiyor işte... Söz bu mevzu üstünde biraz uzayınca anladım ki genç kızın küskünü kardeşine değil hayata, etrafındaki insanların zenginlikten ileri gelen keyf ve neşesine ve zengin tuvaletlerine karşıdır. İclâlde daha teklifsiz olsaydık, ona bir teklifte bulunurdum:

— İclâl hanım... Seninle bir bahsa girişelim... Avucunu aç... Bu gece zihninden neler geçiyorsa sana bir bir söyleyim, derdim. O evvela inanmıyarak gülerdi. Ben bahsi kazandığım halde pek küçük bir şey, mesela bir dans lütfedeceğine dair bir vat aldıktan sonra şöyle söyledim:

— Elinizin hüner ve marifeti sayesinde meydana gelmiş balo tuvaletinizin yaşadığımız vilâyet gibi burada az çok göz kamaştıracağını umuyordunuz. Vîne orada olduğu gibi bu salonda da nikâh yahut mevlut merasimine çağrılmış gibi odanın etrafına çepeçevre sıralanmış sessiz sedasız bir takım insan kümesleri görmeği, siz içeri girdiğiniz zaman bunların size bakarak hayretle fısıldaşmalarını bekliyordunuz. Girer girmez gördünüz ki bu vilâyetin havası başka vilâyetlerinkinden bam başkadır. Buradaki tuvaletler yanında sizin elbiseniz gümüş yanında çikolata kalayları gibi kalıyor. Görüyorsunuz ki bu türlü türlü boruların, davulların, zillerin türlü rical sesleriyle kıyamet kopardığı salonda biz üçümüz, çöl-

de fırtınaya tutulmuş seyyahlar gibi, yalnız ve şaşkın görüyoruz; biz adeta yokuz. Kimse bizi görmiyor.

Ara sıra bize ilişen gözler -içlerinde iki ışık var gibi- birden bire sanki bizim kira ceketlerin cebindeki cüzdanları sizin tuvaletiniz altındaki eski bir ipek etekten bozma kombinezonu delip geçiyorlar.

Görüyorsunuz ki garsonlar bile tercümeihalimizi keşfetmiş gibi fıkarcılık matemimize hürmeten -civarımızdan kaçıyorlar... Siz bunun böyle olacağını nasıl olupta evelden anlayamadığınıza şaşıyor ve bu saatte burada olduğunuzu üzüyorsunuz.

* * *

Aramızda en çok cesaret ve teşebbüs sahibi olan Feritmiş. Birden bire silkinerek:

— Biz Allah aşkına hakimane düşüncelere dalmak için mi buraya geldik?...

«İclâl nedense benimle dans etmek istemedi, Fakat sen istersen rededemez» dedi.

Hakikî İclâli gördükten sonra kaç gündür onunla dans etmek için duyduğum heves birdenbire sönmüştü. İsteksizliğimi belli etmemek için acemilikten bahsettim, ortadaki çekirge gibi çevik erkekleri, adeta kelebek gibi uçan kadınları görünce genç kızın da nefsine pek emniyeti kalmamıştı.

Mamafi kalktık. Zavallı çocuk, bir heyet karşısında imtihana giriyormuşuz gibi, eli ayağı titriyordu.

Söylemek ve birbirimizin ayağına bastıkça af-dilemekle geçen birinci dansı—umumün arzusu üzerine—bir ikincisi, sonra bir üçüncüsü takip etti. Yerimize döndüğümüz zaman—uzun bir yorgunluktan sonra mükemmel bir banyo almış gibi—ferahlamış ve bambaşka insanlar olmuştuk.

Kendini muhim bir muvaffakiyet kazanmış bir insan gibi cesur, nikbin ve şen görüyordum. İclâl de az çok o halde idi. Sonra aramızda anlaşılmaz bir yakınlık peyda olmuştu. Misafirlere bira ikram etmek istedim. Garson onu getirinmeye kadar bir ikinci dans...

Saat bire geldiği zaman İclâli seviyordum. Onu ilk gördüğüm zaman «hayaldeki İclâl», «hakikî İclâl» diye yaptığım tasnif gaip olmuştu. Şimdi «eski İc-

lâl», «yeni İclâl», vardı ve doğrusu aranırca yenisine karşı duyduğum his eskisine ihanet sayılacak kadar büyük ve başka idi. Fıkarcılık kime yaramıştı ki İclâle yarasmı? O eski güzelliğinden çok şey kaybetmişti. On dört yaşının vadettiği inkişaf yarım kalmıştı. Vücudu pek sere serpe büyümemişti. Güzel cildi bozulmuş, kara kuru bir kız olmuştu.

Zavallının gözlerindeki renk bile adeta değişmişti. O gözler ki insanın çok kere ihtiyarlıkla bile yıpranmıyan, parlaklığını kaybetmiyen yeğâne uzuvleridir. Böyle olduğu halde onda başka neviden bir tatlılık peyda olmuştu. Fazla olarak bu yeni İclâlin hakikatı beni eski İclâlin hayali kadar korkutmuyordu. Hakikat hissini yavaş yavaş kayıp ettiğimi anlıyordum. Fakat yalnız içki hesabında bir yanlışlık yapmamak şartile bunda fazla bir tehlike görmiyordum. Ben bu baloya bir gecelik bir hayal içti. gelmemiş miydin? İclâl bana istediğinden ziyadesini veriyordu. Beş on liraya zevkım bundan fazlasını tedarik etmek kabil miydi?

Saat ikiye yaklaşırken İclâle olan aşkım ciddi bir projeye inkılap etmeğe başlamıştı.

Söyle düşünüyordum:

— Bu sefalet kabre sürecek değil ya!...

Elbette ben de işimi düzeltereğim... Maaşıma beş on kuruş zam yapılır. Allah defterini yazdırmak için adam arayan bir yeni cahil bakkal daha halkeder... Bu kız da zaten gönlüne göre bir parti bulmaktan ümidini kesmiş... Gürültüsüz patırdısız evleniriz... Ben aile babası olduktan sonra tabii daha çok çalışırım... O da zaten tok gözlü bir kız... Baş başa verir, geçinir gideriz...

Senelerden beri bir türlü halledemediğim nice müşküller ve muammalar vardı ki, bu gecenin verdiği nikbinlikle, kendikendilerine çözümlü veriyorlardı. Aradan bir yarım saat daha geçse, İclâlle bir iki dans daha etsem galiba bu fikrimi -gayet mümkün ve makul bir şeyden bahseder gibi- ona açacaktım... Meğer bu dans ne çıldırtıcı bir bela imiş, Yarabbi! Tevekeli merhum Ebussaut Efendi gibi ağır başlı hacıdan, hocadan nice adamlar kollarına bir kadın alıp kendilerini bu meydana brakmağa girdaba düşmüş gibi döne döne kayıp olup gitmiyorlar.

MUHİR

Resimli Aylık Aile mecmuası

Adres : *Dilsizzade Ham No. 1—2*

Telefon : *İstanbul, 4118*

Abonelerimize *Yeni Kitaplar* sayfelerimizden intihap edecekleri —bir senelik abonelere ciltli, altı aylık abonelere ciltsiz —bir kitap, posta ücreti de idareye ait olmak üzere, hediye olarak gönderilecektir.

ABONE ŞERAYİTİ

(Posta ücreti dahil)

Türkiye için :

Seneliği 6 lira

Altı aylığı 3 lira

Ecnebi Memleketler

için :

Seneliği 4 dolar

Her nüshada : bir formalık bir edebî ilâve, bir elbise kalıbı ve ya metin harici renkli bir tablo bulunacaktır.

Fihrist

Muharriri		Sahife	Muharriri		Sahife
Memlekete Dair :					
Harbin en tehlikeli anlarında Gazi	<i>Yakup Kadri</i>	329	Kargaların Ziyafeti	<i>Sema</i>	
Konya	<i>N. Kemal</i>	325	Yıllardan sonra bir gün	<i>Sır</i>	
Konya Asarîatika Müzesi		322	Kapanan Kapılar	<i>Cevdet Kudret</i>	353
Demir Yollarımız	<i>Şevket Sureyya</i>	338	Yaşasın Kar		389
Yeni Kitaplar :					
Türk Yılı	<i>(Yusuf Akçura)</i>	329	Hikmet Kırıntıları :		
Hikâye, Temaşa, Memleket :					
Kalpten Kalbe	<i>Ercümend Ekrem</i>	343	Fen Âleminde :		
Bir Hayal için	<i>Reşat Nuri</i>	350	Hayvanların Düşündüklerine Dair Yeni Deliller(3)		331
Tılsımlı Su,	<i>Semiha Vamık</i>	363	Lahanadan Kömür (4)		335
Taştan Kalp,	<i>Vala Nureddin</i>	368	Zayıflar Nasıl Kuvvetleşir	<i>Selim Sırrı</i>	358
İki Cami Arasında Beynamaz	<i>Kâmran Şerif</i>	374	Çocuklar İçin :		
Zengin Muharrire	<i>M. Kemal</i>	382	Şen Çocuklar (5)		388
İçtimaî, İktisadi, İlmî Makaleler :					
Yirminci Asırda Güzellik, İyilik,			Kış Oyunları		391
Doğruluk İdeali	<i>(A. C.)</i>	321	Ev Hanımı Sahifesi		390
Taşkın Evlât Muhabbeti ve Neticeleri (1)		341	Çocuk Bakımı		392
Kardeşler Arasında Kin	<i>Dr. Mustafa Şakir</i>	354	Moda :		
Kooperatifçilik Nasıl Doğdu ?		366	Akşam Elbiseleri		394
Evlât Terbiyesinde Muvaffakiyetli Anababalar (2)		328	Mantolar		395
Meşhur adamlar :					
Piyer Küri ve Mme. Küri		361	Çay ve Sokak Elbiseleri		396
Şiirler :					
Mumlar ve Kapılar	<i>Ç. K.</i>	324	Elbise Kalıbının Tarifi		397
Dört Sone :	<i>Yaşar Nabi</i>	346	İlâveler :		
Sinema Alemi :					
<i>Norma Shearer, Faustta</i>					

Bu nushamızda yazı ve resim hususunda münderecatlarından istifade ettiğimiz bu mecmualara, teşekkür ederiz: Popular Science [3], [4], Ladies Home Journal, Good Housekeeping [1], [2], The House Beautiful, Child Life [5], Das Magazin.

Kabın Resmî «Ladies Home Journal» den alınmıştır.

İmtiyaz Sahibi ve
Mes'ul Müdür } **AHMET CEVAT**

Selâmet Matbaası